

NORSK LOVTIDEND

Utgitt etter offentlig tiltak ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 11

Utgitt 27 mars

1940

Skrivelse fra Landbruksdepartementet.

8 mars.

I medhold av lov nr. 4 av 9 juli 1926 § 3, 2 ledd, stadfestes herved vedtak av Sørli herredsstyre, Nord-Trøndelag fylke, av 19 februar 1940 hvorved bestemmes at enhver eier eller besitter av hund i herredet skal holde hunden i band eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet i den tid bufe beiter.

Vedtaket skal ikke gjelde hunder som under lovlig jakt godtgjøres å være ledsaget på forsvarlig måte av eier eller besitter, liksom heller ikke gjeterhunder som i følge med buskap ledsages av fast gjeter på fjellbeite.

Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.

9 mars.

I henhold til § 28, jfr. § 27, i lov om bygningsvesenet av 22 februar 1924 stadfestes Oslo bystyres vedtak i møte 22 februar 1940 om regulering av Torget 2 i Oslo.

Samtidig har departementet i henhold til lovens § 3 stadfestet bystyrets vedtak om følgende tillegg til særbestemmelse 2 i vedtekt for Indre bydel III, stadfestet 3 februar 1939:

På Torget 2's fasade mot Kirkegata skal 1 etasjes ytterflate legges ca. 2,25 m tilbaketrukket fra den tidligere bestemte gatelinje (sidepartiene). Det derved frilagte areal reguleres som fortau, men med adgang til anbringelse av søyler for de overliggende etasjer.

Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.

9 mars.

I henhold til § 27 i lov om bygningsvesenet av 22 februar 1924 stadfestes Stavanger bystyres vedtak i møte 6 februar 1940 om regulering av Bredgatas søre gatelinje mellom Bakkegata og Kirkegata samt av indre byggelinjer, byggehøyder m. v. for kvartalet mellom Bakkegata—Steinkargata—Kirkegata og Bredgata i Stavanger.

I henhold til samme lovs § 3 stadfestes videre slik vedtekt for det regulerte kvartal:

1. Bebyggelsen skal være tett. Den skal føres opp til de fastsatte felles og tilbaketrukne gesimshøyder + 22,50 og 25,50 som vist på planen.

- 9 mars. 2. Arealet innenfor de indre byggelinjer må ikke bebygges, overbygges, oppdeles ved innhegninger eller belemres ved opplag eller liknende. Det skal fra samtlige eiendommer være uhindret kjørbart adkomst til den felles innkjørsel.
3. Det tillates ikke ved nybygg i kvartalet anordnet annen innkjørsel enn den regulerte felles innkjørsel mot Steinkjargata, som skal overbygges over en fri høyde av 4,3 m.

12 mars. **Skriv** frå Sosialdepartementet.

Etter fullmakt gjeve ved kongeleg resolusjon frå 25 april 1924 stadfester departementet hermed i samhøve med lov nr. 5 frå 25 juli 1913 med nokre redaksjonelle brigde vedtaket åt Askøy heradstyre, Hordaland fylke, i møte 27 februar d. å. om brigde av § 1 i den vedtekta som gjeld om stengingstid for utsalsstader.

Føresegna om stenging kl. 19 på dagen føre bededag, føre skjærtorsdag og føre Kristi Himmelfartsdag er stroke som uturvande, då det ikkje skal gjelda nokon særregel for desse dagar.

Brigdet gjeld inntil vidare å rekna frå og med 8 april d. å. § 1 i den eldre vedtekta fell burt frå same dagen.

Etter brigdet skal § 1 i vedtekta lyda så:

§ 1.

A. Utsalsstader for varor skal på kvardagar med nedan-nemnde unnatak vera stengde frå kl. 19 til kl. 7,30.

Laurdagar skal stengast kl. 18 og 17 mai kl. 10 (også når denne fell på ein laurdag).

Påskeaftan, pinsaftan og jolaftan kan berre haldast ope frå kl. 7 til kl. 17.

Dei siste 6 kvardagane før jolaftan — laurdag unna- teken — kan det haldast ope til kl. 21.

B. På sun- og helgedagar skal det haldast stengd heile dagen.

13 mars. **Skrivelse** fra Handelsdepartementet.

Handelsdepartementet har 1 ds. utferdiget bestemmelse om en maksimalpris på agnskjell på kr. 45 pr. donk i Lofotens oppsynsdistrikt.

Bestemmelsen som trådte i kraft straks, er utferdiget i medhold av «Forskrifter for omsetning av agnskjell under torskefiskeriene» punkt 7, fastsatt ved kongelig resolusjon av 22 desember 1939, jfr. midlertidig lov om omsetning av agn av 3 februar 1939.

14 mars. **Skriv** frå Justisdepartementet.

Etter fullmakt gjevi ved kongelege resolusjonar frå 16 januar 1925 og 19 august 1932 har departementet i samhøve

med lov nr. 1 frå 6 juni 1891 om politivedtekter for heradene i riket, lov frå 22 mai 1875 om retten til å halda dramatiska og andre offentlege framsyningar m. v., lov nr. 2 frå 19 april 1899 til vern av born mot bruk av tobakk og lov nr. 3 frå 17 juni 1932 om tillegg til politilovgjevingi, stadfest vedtaket åt Fjaler heradstyre, Sogn og Fjordane fylke, i møter 29 desember 1938 og 3 februar 1940 om politivedtekt for heradet. 14 mars.

Vedtekta lyder så:

I. Om orden på offentlig veg.

§ 1. På offentlig veg er det forbode å hopa seg såleis saman at det er til meins for ferdsla eller slik at den offentlege orden og ro vert skipla.

Med offentlig veg meiner ein i denne vedtekta kvar veg, plass og liknande som er etla til offentlig ferdsle eller der det er offentlig ferdsle.

§ 2. Ingen må på offentlig veg eller i nærleiken av den, i open port eller på gardsrom som grenser inn til offentlig veg, nyta eller by rusdrykk.

§ 3. På veg, vegskråningar eller veggrefter må ingen ta plass for å spela kort.

Dans, leik, musikk, skrik og skrål eller anna larmande framferd på vegane er forbode.

§ 4. Alle har plikt på seg til å retta seg etter tilvising frå politiet når det gjeld å halda orden på offentlig veg.

§ 5. Det er forbode born under 14 år å ferdast ute på offentlig veg etter kl. 21 i tida frå 1 september til 31 mars og etter kl. 22 i tida frå 1 april til 31 august. Unnantekne herfrå er born som er i følge med foreldre eller føresette eller går ærend for deim.

Foreldre og føresette må syta for at små born som er under deira varetakt, vert ettersedde på slik måte at dei ikkje er til meins for ferdsla på offentlig veg.

§ 6. På eller over offentlig veg må ingen skyta med skytevåpen, brenna av fyrverk eller anna sprengto, kasta stein eller snøball, skyta med boge, sprettert eller liknande som kann vera til skade eller mein for deim som skal ferdast der.

Ved mineringsarbeid i nærleiken av offentlig veg må det alltid brukast slik varsemd at ein ikkje utset nokon for fåre eller gjer nokon skade.

II. Om ferdsla.

§ 7. Politiet kann forby aking med kjelke, skeiser eller spark på visse stykke av offentlig veg eller andre vegar med sterk ferdsle, når det er turvande av omsyn til ferdsla.

14 mars. § 8. Ingen må på offentlig veg kasta i frå seg eller leggje glasbrot, krusty, spikar, fruktskal, papiravfall eller anna som kann verta til ulempe for ferdsla.

III. Om hestar, krøter og hundar.

§ 9. På eller ved offentlig veg er det forbode å lata olme uksar, springhestar og andre sinna dyr gå lause. På offentlig veg må ikkje køyrar gå frå hesten sin utan at han er forsvarleg bunden. Andre husdyr må ikkje tjorast slik at dei når inn på offentlig veg.

§ 10. Når hundar syner seg å vera biske eller sinna, syner hug til å bita folk eller hestar, eller ved å renna etter dei med gøying, skal dei haldast burte frå offentlig veg eller vera forsynt med munnkorg.

Det er forbode å terga hundar eller hissa deim i hop på offentlig veg. Ingen må ta med seg hundar til kyrkje. Det er forbode å lata hundar ferdast på offentlig veg utan halsband på, der det tydeleg står namnet åt eigaren.

§ 11. Vert § 13 broten, kann politiet setja hunden inn, kunngjera dette ved oppslag og dersom ingen eigar melder seg, innan 3 dagar drepa dyret. Finst ikkje eigarmann, ber heradet utlogene.

IV. Om offentlege innretingar og anlegg.

§ 12. Uvedkomande må ikkje stige på eller over gjerde som står på offentlig veg eller kring offentlege anlegg. Heller ikkje må nokon på slike stader kliva opp i stolpar, tre eller liknande. Ingen uvedkomande må tende eller sløkkje dei lyktene som er uppsette ved offentlig veg.

§ 13. Lovleg uppslegne plakatar og kunngjeringar må ikkje øydeleggjast eller skadast.

§ 14. På kyrkjegardane må ingen leik eller anna uhøveleg framferd gå føre seg.

V. Om offentlege framsyningar og tilstellingar.

§ 15. Offentlege framsyningar, framvisingar eller tilskipingar som er nemnde i § 1 og § 4 i lov frå 22 mai 1875, må ha løyve frå politiet (lensmannen). Heller ikkje må nokon utan løyve frå politiet (lensmannen) som næring halda offentlig dans, maskerade, karusell, skytebane, ringkasting eller liknande. Tilskipingar i kyrkja er unnantekne.

Heller ikkje andre offentlege samkomar med dans må tilskipast utan løyve frå politiet (lensmannen).

Løyvet vert gjeve til namngjeven person.

Alle samkomor må vera slutt seinast kl. 2. 1 og 17 mai må samkomorne vera slutt seinast kl. 3.

§ 16. På offentlege samkomor må ingen syna usømeleg

eller harmeleg framferd eller gjera noko som kann skipla 14 mars. hugnaden eller vera til meins for samkoma. Fulle folk og dei som ber seg usømeleg åt, skal visast burt.

Utlogor til naudsynleg politioppsyn skal betalast på den måte som er fastsett i § 27 i lov om politiet frå 13 mars 1936.

Politiet hev tilgjenge til alle offentlege tilskipingar. Samkomor som skiplar den offentlege ro og orden, også lag og fastslutta selskap, kann politiet forby om det finn det turvande.

Born under 15 år har ikkje tilgjenge til offentleg dans etter kl. 21 utan i fylgje med foreldre eller føresette.

§ 17. Av slike framsyningar, framvisingar eller tilskipingar som er nemnde i § 19, første leden, skal svarast ei avgift til heradskassa med 10 % av bruttoinnkoma, eller frå kr. 5 til kr. 50 for kvar dag eller framsyning etter avgjerd av politiet. Avgifta skal betalast på forskot til politiet (lensmannen). Tilskipingar til velgjerdssøremål er i alle høve avgiftsfri. Politiet avgjer tvist etter denne paragraf, liksom det og kann setja ned eller heilt ettergjeva avgifta om det finn det turvande.

§ 18. I samsvar med lov av 19 april 1899 skal det vera forbode å selja tobakk av alle slag til born under 15 år, utan dei har med seg dagsett og underskriven tingingsetel på ei viss mengd tobakk frå ein vaksen person som kjøpmannen kjenner. Det er og forbode å kjøpa tobakk av alle slag til born under 15 år eller på anna vis hjelpa dei til å få tak i tobakk. Råkar politiet på born som nyt tobakk på offentleg veg, skal det ta frå barnet den tobakk og dei røykjegreidor det brukar.

§ 19. Tilstellingar serleg tilskipa for born under 15 år må vera slutt seinast kl. 23, med unnantak av krinsjoletrefestar, jonsokaftan, 1 og 17 mai, såframt borni ikkje er i følgje med foreldre eller føresette.

Etter kl. 20 er det forbode for born under 15 år å vera til stades på festar eller andre offentlege tilskipingar utan dei er i følgje med foreldre eller føresette.

§ 20. Avtrykk av desse vedtektene skal vera uppslegne på synberre stader og i alle forsamlingshus.

§ 21. Brot på desse vedtektene vert straffa etter § 339, 2 i straffelova, i fall broti ikkje går inn under vedtak om strengare straff.

Skrivelse fra Landbruksdepartementet.

I medhold av lov nr. 4 av 9 juli 1926 § 3, 2 ledd, stadfestes herved vedtak av B u v i k herredstyre, Sør-Trøndelag fylke, i møte 24 februar 1940 om at enhver eier eller besitter av h u n d i herredet skal holde hunden i band eller forsvarlig

14 mars,

- 14 mars. innestengt eller inngjerdet i den tid bufe beiter. Bestemmelsen gjelder ikke hunder som under lovlig jakt godtgjøres å være ledsaget på forsvarlig måte av eier eller besitter.
- 15 mars. **Lov om endringer i lov angående bergverksdriften av 14 juli 1842 med senere tilleggsslover.**

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 23 februar 1940 sålydende:

1. I lov av 14 juli 1842 angående bergverksdriften skal § 18 lyde så:

Den som har erholdt muting på en anvisning, er berettiget til hos vedkommende grunneier eller grunneiere å få utvist fornøden plass til veier og gangstier, til berghalder, til gruvevedsoppsetting, til bygninger over dagen, til oppdemming og ledning av vatn, til gruvemaskiner og oppredningsverksteder, liksom og til å erholde det til disse fornødne vatn om det finnes og ikke allerede er anvendt til noen industrigren som det ikke uten skade kan avgis fra; dog kan noen annen avståing av grunn enn den som er fornøden til veier, ikke forlanges på de steder hvor skerping etter § 3 ikke uten grunneierens samtykke må finne sted.

2. Denne lov trer i kraft 1 januar 1941.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

- 15 mars. **Lov om adgang for kommunene til å ligne ut en tilleggsskatt på større inntekter for budsjettåret 1940—41.**
- Nr. 2.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 23 februar 1940 sålydende:

§ 1. For det kommunale budsjettår 1940—1941 skal kommunene, når den ordinære inntektsskatt utskrives med minst 10 pst., være berettiget til å ligne ut en tilleggsskatt på inntekter av sånn størrelse som i § 2 anført. Består et herred av flere sogn, er det tilstrekkelig at skatten i et av sognene utskrives med minst 10 pst. Sånn tilleggsskatt pålegges ikke rederiselskaper. For selskaper som driver fangstvirksomhet

15 mars. § 2. Når elv eller bekk danner skillet mellom eiendommer,
Nr. 3. skal grensen gå etter djupålen i vassfare, hvis ikke annet følger av særlig hjemmel.

15 mars § 3. Hvor eiendommer som ligger på hver sin side av en
Nr. 1. innsjø støter til hverandre under vatnet, skal grensen, hvis ikke annet følger av særlig hjemmel, gå slik at hvert sted på bunnen tilhører den landside som det nærmest er en fortsettelse av.

§ 4. Mellom eiendommer på samme side av et vassdrag skal grensen, hvis ikke annet følger av særlig hjemmel, gå slik at hvert sted på bunnen tilhører den strand som det ved lav vass-stand ligger nærmest.

§ 5.

1. Enhver har rett til å kreve sin eiendoms grenser i vassdrag fastslått med bindende virkning og oppmerket. For såvidt angår grunn som ikke er undergitt eiendomsrett, kan kravet rettes mot eller reises av vedkommende departement.

2. Mellom eiendommer som ligger på hver sin side av elv, bekk eller innsjø, fastsettes grensen ved skjønn.

§ 6. Oppgrunning eller forandring av vatnets løp endrer ikke eiendomsgrensene. Vassdraget tilfaller eierne av den grunn som vatnet har tatt sitt nye løp over, og den nye djupål kommer ikke i betraktning.

§ 7.

1. Når rett til vatn blir overdratt uten at eiendomsrett til grunnen følger med, kommer de regler til anvendelse som gjelder for overdragelse av rettigheter i fast eiendom.

2. Når noen avhender grunn som støter til vassdrag, medfølger den tilliggende del av vassdraget, om ikke annet er avtalt.

15 mars § 8. Uten særlig adkomst eller hjemmel i lov må ingen,
Nr. 2. selv om det skjer ved foretak på egen grunn,

a) forandre et vassdrags leie eller strømmens retning, øke eller minske vassføringen enten i det hele eller til visse tider eller heve eller senke vasshøyden eller

15 mars b) legge lense, gjerde eller bygge i eller over vassdrag,
Nr. 3. såfremt derved voldes skade eller fare for annenmanns eiendom eller rettigheter, utilbørlig hinder for ferdsel eller fløting eller i øvrig skade eller fare av noen betydning for almene interesser.

§ 9.

1. Når et vassdrag oppgrunnes, har enhver som derved kan lide skade, rett til å rense opp vassdraget til dets tidligere dybde, selv om hertil kreves rådighet over annenmanns grunn. Dog har grunneieren i så fall rett til å kreve at

arbeidet blir utført på den tid og på den måte som ved 15 mars. skjønn bestemmes, og til å kreve erstatning for skade og Nr. 3. ulempe ved arbeidet. Det som blir tatt opp, kan legges på stranda mot erstatning til grunneieren. Erstatningen etter disse bestemmelser fastsettes ved skjønn.

2. Det som her er bestemt, får tilsvarende anvendelse på arbeid til gjenoppretting av det tidligere vassløp, når vatnet har tatt nytt eller forandret løp eller har gravd vassleiet dypere.
3. Hvis ikke slikt arbeid som nevnt under punkt 1 og 2 er påbegynt innen 2 år etter utløpet av det kalenderår da forandringen inntrådte og arbeidet deretter fremmes uten unødig opphold, kan den forandrede tilstand ikke omgjøres uten mot erstatning etter skjønn for de utgifter, som etter utløpet av den nevnte tid måtte være anvendt enten på oppdyrking av det gamle elveleie eller på foretak til å utnytte vatnet i dets nye løp. En tilstand som har stått ved lag i 10 år, kan ikke omgjøres etter de her fastsatte regler.

§ 10. Om dammer og lignende små vass-samlinger som ikke har stadig tilløp og om kjelder (oppkommer) gjelder etternevnte regler, når ikke annet følger av særlige rettsforhold:

1. Eieren kan bruke opp eller på annen måte rå over vatnet og stenge avløpet eller foreta gjenfylling eller utgraving, forsåvidt bestemmelsen i § 11 ikke er til hinder.
2. Eieren av nedenfor liggende eiendom må finne seg i vatnets naturlige avløp over hans grunn.
3. Hvis forandringer som skyldes tredjemanns handlinger eller tilfældige begivenheter, bevirker et endret avløp til skade for noen eiendom, har den skadelidende grunneier rett til innen ett år etter utløpet av det kalenderår da forandringen inntrådte, å gjenopprette det naturlige avløp mot erstatning etter skjønn for skade som han derved volder ved foretak på fremmed grunn.
4. Hvis en dam eller lignende mindre vass-samling strekker seg over flere eiendommer, må ingen eier rå over den til skade for noen annen eier.

§ 11. Brønngraving eller annet arbeid på egen grunn, som kan forutsettes å ville volde skade ved å hindre eller minske vasstilgangen til eller bortlede vatn fra annen manns brønn (oppkomme) eller dam som brukes til vassforsyning, må ikke finne sted uten særlig adkomst eller hjemmel i lov.

§ 12. Hvis ikke annet følger av særskilte bestemmelser, er det tillatt for enhver å hente vatn fra elv, bekk eller innsjø og å bruke vassdraget til bading, til vask, til vatning av hus-

15 mars. dyr og til ferdsel på isen, alt såfremt det kan skje uten skade
 Nr. 3. for noen som har rett til vatnet, uten utilbørlig fortrengsel for
 andre og uten at han kommer inn på fremmed grunn ulovlig.

§ 13.

1. Grunneieren har enerett til å skjære is til opptaking. Veitilsynet kan tillate isskjæring på de deler av innsjøer, som ikke er undergitt eiendomsrett.
2. Ved isskjæring må den alminnelige ferdsel på isen ikke unødig hindres og vatnet ikke unødig forurenses. Det må treffes fornødne sikkerhetsrådsgjerder til å forebygge fare, som oppmerking eller inngjerding. Nærmere bestemmelser herom kan veitilsynet gi.

Annet kapitel.

Om vassledningsanlegg.

§ 14.

1. Enhver grunneier i et vassdrag har rett til å utta også gjennom fast ledning det vatn som trengs til husholdning, gårdsbruk, jordvatning og teknisk bruk på eiendommen, selv om det volder skade at vatnet tas bort fra vassdraget. Det samme gjelder det vatn som trengs på annen eiendom som tilhører ham og som grenser til og brukes under ett med den eiendom som ligger ved vassdraget. Fører ledningen mer vatn enn det forbrukes, må det som blir til overs få avløp til vassdraget, så nær inntaket at ingen som har rett til vatnet, lider skade ved at det er borte fra vassdraget.
2. At flere eiendommer etter denne lovs ikrafttredden får samme eier, medfører ikke noen utvidelse av retten til å ta vatn.

§ 15.

1. Hvis det ikke er nok vatn til det i § 14 nevnte behov for vassforsyning, har hver grunneier like rett etter sitt behov. Dog går behovet til husholdning og gårdsbruk foran annet behov for vatn, og husholdning foran gårdsbruk.
2. Under hensyn til foranstående bestemmelser kan det fastsettes ved skjønn at vassledningsanlegg skal sløyfes eller endres eller at bruken skal innskrenkes etter bestemte regler.

§ 16. Uansett bestemmelsene i §§ 14 og 15 skal den før gjeldende rett komme til anvendelse til fordel for vasslednings- eller vasskraftanlegg som lovlig består ved denne lovs ikrafttredden.

§ 17.

15 mars.
Nr. 3.

1. Når det trengs vasstiltførsel for jernbane, by- eller landkommune eller deler derav eller steder hvor mange mennesker samles, kan Kongen gjøre vedtak om ekspropriasjon av det som trengs av vatn og eiendom og rettigheter for øvrig.
2. Det som her er fastsatt, gjelder også i øvrig om vatn til husholdning, gårdsbruk, jordvatning eller teknisk bruk, dog så at vatn som noen berettiget selv trenger til husholdning eller gårdsbruk, ikke må bortledes uten at han får adgang til fornøden vassforsyning fra ledningen eller på annen måte.
3. I vedtak etter denne paragraf kan det bestemmes at det ikke fra vassledningen må uttas stadig løpende spring, eller at vatnet ikke må anvendes til teknisk bruk, eller fastsettes andre regler for bruken av vassledningen som anses påkrevde til begrenning av vassforbruket.
4. Når ekspropriasjonstillatelse gis til private bør den være betinget av at vassledningens eier lar andre være med om vassforsyningen, så vidt ledningens yte-evne tillater, mot en høvelig avgift som fastsettes ved skjønn. Dette vilkår kan også oppstilles for kommuner. Overfor private kan det betinges rett for kommuner til å innløse vassledningen mot erstatning etter skjønn, dog så at eierens egen vassforsyning til husholdning, gårdsbruk og teknisk bruk ikke må kunne tas fra ham.

§ 18. For å sikre vatn til slik bruk som nevnt i § 17 mot å bli forurenset, kan Kongen gjøre vedtak om ekspropriasjon og om at eiere og rettighetshavere i fast eiendom mot erstatning etter skjønn skal finne seg i bestemmelser om rådigheten over eiendommen.

§ 19.

1. Når en eier eller bruker av hus eller jord mangler vatn til husholdning, gårdsbruk eller jordvatning, kan han også uten tillatelse etter § 17 kreve avstått mot erstatning rett til vatn fra annen manns eiendom såfremt
 - a) vatnet kan fås uten skade for noens eiendom eller bruk eller
 - b) skaden ved å avgi vatnet er liten i forhold til nytten for erververen og den som avgir vatnet ikke fratas vatn som han selv trenger til husholdning, gårdsbruk eller jordvatning.
2. I forbindelse med krav etter punkt 1 kan kreves avstått rett til å foreta oppdemming, grave brønn, legge grøft eller annen ledning eller legge vasshentingsvei over annen

15 mars.

Nr. 3.

manns eiendom. Dette gjelder dog bare når oppdemningen og anlegget i det hele kan settes i verk uten fare for elvebrudd eller oversvømmelse og uten vesentlig ulempe for grunneieren.

3. Rett til å legge ledning eller vasshentingsvei kan også den kreve, som selv har rett til vatn, men ikke kan få det framført på formålstjenlig måte.

4. For skade som voldes ved arbeid og innretninger i henhold til punkt 2 eller 3, skal det svares erstatning. Likeledes skal i tilfelle skaden ved å avgi vatn erstattes.

5. Når noen har avgitt vatn i et slikt tilfelle som omhandles under bokstav a i punkt 1, og han senere får bruk for vatnet selv, kan han ta vatnet tilbake mot å betale godtgjørelse for de i punkt 2 nevnte innretninger og anlegg, for så vidt de er til nytte for ham, og mot å tilbakebetale det som måtte være erlagt etter bestemmelsen i § 20. Dog kan han ikke ta vatnet tilbake hvis den annen derved kommer til å mangle vatn til husholdning eller gårdsbruk. Den som vatnet ble avgitt til, kan kreve å beholde vatnet mot erstatning såfremt de vilkår foreligger som omhandles under bokstav b i punkt 1.

6. Krav etter denne paragraf gjennomføres ved skjønn.

§ 20. Når noen i henhold til §§ 17 eller 19 får rett til å legge vassledning eller hente vatn fra annen manns brønn eller samledam eller i øvrig så at han får nytte av tidligere utførte vassforsyningstiltak, plikter han etter fastsettelse ved skjønn å utrede en så stor del av anleggets verdi i dets nåværende tilstand som svarer til hans part av den vassmengde som ventes å bli brukt. Etter samme forhold plikter han også å være med i fremtidig vedlikehold.

§ 21. Når det trengs ledning av vatn til bruk for bergverk, fabrikk eller annet industritiltak, kan eieren også uten kongelig tillatelse kreve avstått mot erstatning den fornødne grunn til ledning av vatn, når ledningen kan legges uten fare for elvebrudd eller oversvømmelse og uten vesentlig ulempe for grunneieren. Kravet gjennomføres ved skjønn.

§ 22. Vassledning som anlegges med hjemmel i §§ 19 eller 21, må ikke føres under eller over offentlig vei, jernbane eller gate uten samtykke av vedkommende myndighet. Nektens samtykke, kan avgjørelsen bringes inn for departementet.

§ 23. Når det i henhold til lov, avtale eller annen hjemmel er

lagt vassinntak eller brønn på annen manns grunn eller lagt vassledning gjennom hans eiendom, kan grunneieren kreve at inntaket, brønnen eller ledningen blir flyttet til et annet sted på eiendommen såfremt den fordel han der-

ved oppnår, er overveiende i forhold til den ulempe som voldes rettighetshaveren, og mot erstatning etter skjønn for ulempen. 15 mars. Nr. 3.

2. Selv om flyttingen ikke kan skje til et annet sted på samme eiendom, kan eieren kreve flytting såfremt anlegget med betydelig mindre skade kan legges over tredjemanns grunn. Han kan da på egen kostnad kreve avståing etter §§ 17, 18, 19 eller 21 til fordel for rettighetshaveren.

3. Om flytting kan kreves, avgjøres ved skjønn. Grunneieren bærer alle utgifter ved flyttingen.

4. Det som her er fastsatt, får tilsvarende anvendelse til fordel for en grunneier som vil utføre arbeid på sin egen grunn, men hindres som følge av regelen i § 11.

§ 24. Hvis en vasslednings tilstand bevirker at vatnet gjør skade, har den skadelidende rett til å kreve at ledningen uten opphold blir satt i forsvarlig stand. Blir krav herom ikke etterkommet, kan han gå fram på den måte som er foreskrevet i § 114, punkt 1.

Tredje kapitel.

Om tørrlegging.

§ 25.

1. Når en eier eller bruker av grunn ikke kan skaffe avløp for skadelig vatn på annen tjenlig måte, har han rett til

a) å gi vatnet avløp gjennom naturlig renne eller bekkefar, selv om derved kan voldes skade for nedenfor liggende grunn, eller

b) å lede vatnet ut i annen manns grøfter, når de er store nok eller blir utvidet således at vatnet ikke gjør skade, eller

c) om det trengs, å grave grøft gjennom annen manns grunn.

For skade og utgift som voldes, skal det svares erstatning. Ved fastsettelse av erstatningen tas hensyn til nytte som den annen part får av grøftingsarbeidet. Grøft som graves eller utvides, skal føres så langt fram at vatnet ikke gjør skade for noen.

2. Når en grøft ikke er lukket i hele sin utstrekning, må den ikke gis avløp gjennom lukket grøft på fremmed eiendom, med mindre det ved skjønn etter § 27 finnes ubetenkelig.

3. Grøfter må ikke føres under offentlig vei, jernbane eller gate uten samtykke av vedkommende myndighet. Nektet samtykke, kan avgjørelsen bringes inn for departementet.

§ 26.

1. Hvis grøft som blir lagt gjennom annen manns grunn, er til vesentlig nytte for ham, skal han delta i utgiftene til

15 mars. anlegg og vedlikehold. Likeledes skal han delta i utgif-
Nr. 3. tene til utvidelse av en grøft, når han har vesentlig nytte
av utvidelsen. Ligger grunnen i fellesskap, får § 28 til-
svarende anvendelse.

2. Når noen med hjemmel i § 25 leder vatn ut i annenmanns
grøft, skal han godtgjøre den annen en del av utgiften ved
anlegg av grøften, hvis det etter omstendighetene er rime-
lig. Delen fastsettes etter den nytte hver har av grøften.
Når vatnet ledes ut i bekkefar som annenmann har ut-
dypet, gjelder det samme for utdypingsutgiftene. I alle
tilfelle skal den som leder ut vatnet, delta forholdsvis i det
fremtidige vedlikehold.

§ 27. Når noen med hjemmel i § 25 vil lede vatn bort gjen-
nom fremmed grunn, skal det avgjøres ved skjønn om vil-
kårene for det foreligger. Skjønnen skal i tilfelle fastsette
tiden for gravingen og treffe bestemmelse om hvor grøftene
skal gå, hvor store de skal være, om de skal være åpne, og hva
det skal gjøres med den oppkastede jord. Likeledes avgjør
skjønnen om grunneieren tilkommer erstatning etter § 25,
punkt 1, eller godtgjørelse etter § 26, punkt 2, og i så fall be-
løpets størrelse. Erstatningen settes etter grunneierens valg
til en sum en gang for alle eller til en årlig avgift. Enn videre
treffer skjønnen avgjørelse om betaling etter § 26, punkt 1, og
om det fremtidige vedlikehold.

§ 28. Når mark som skal tørrlegges, ligger i fellesskap,
er hver loddeier pliktig til å delta i anlegg og vedlikehold av
nødvendige avløpsgrøfter som han har nytte av, både i felles-
marken og i deres fortsettelse over fremmed grunn. Det av-
gjøres ved skjønn om grøftene er nødvendige og hvorledes ut-
giftene skal deles.

§ 29. I de tilfelle som omhandles i § 26, punkt 1, og i § 28,
kan skjønnen fastsette at grunneierens del av anleggsutgiftene
helt eller delvis skal kunne avgjøres med arbeid. Dette gjelder
dog bare når grunneieren krever slik fastsettelse og særlige
omstendigheter taler for at kravet etterkommes. Når noen
skal delta i vedlikeholdsutgiftene, kan skjønnen bestemme at
plikten skal kunne avgjøres med arbeid.

§ 30. Når noen vil tappe ut innsjø eller myr eller i øvrig
ved foretak i vassdrag eller på annen måte lede bort vatn for
å innvinne eller forbedre jord ved tørrlegging, kan Kongen
gjøre vedtak om ekspropriasjon av eiendom og rettigheter i
den utstrekning som er nødvendig for å sette tiltaket i verk.

§ 31.

1. Når det aktes iverksatt tørrleggingsarbeid til innvinning
eller forbedring av jord og ikke alle de grunneiere eller
rettighetshavere som vil oppnå fordel for sin eiendom

eller rettighet blir enige om å danne et grøftingslag for å 15 mars.
utføre arbeidet i fellesskap, kan Kongen etter søknad fast-
sette at de som ikke vil være med, skal ha plikt til å yte Nr. 3.

tilskudd til arbeidet. Den eller de grunneiere eller rettighets-
havere som begjærer tilskuddsplikt fastsatt, må re-
presentere mer enn halvdelen av den påregnelige fordel
ved arbeidet. Når en kommune vil sette et slikt arbeid i
verk, kan tilskuddsplikt pålegges etter søknad fra kom-
munen uten samtykke fra grunneiere eller rettighets-
havere.

2. Enhver som således er pålagt tilskudd, skal delta i ut-
giftene ved utførelse og fremtidig vedlikehold av de deler
av tiltaket som er til nytte for ham. Tilskuddet utregnes
forholdsvis etter verdien av den forbedring som hans eien-
dom eller rettighet oppnår ved den omhandlede del av til-
taket.

3. Som forbedring anses øking av jordens avkastningsevne
under høvelig drift. Når jorden har vesentlig verdi til ut-
vinning av brenntorv eller torvstrø eller som byggetomt,
opplagsplass, øvingsplass eller lignende, skal også øking
av denne verdi medregnes.

4. Enhver eier eller rettighetshaver som ikke uttrykkelig
har gått med på tiltaket, kan fri seg for tilskuddsplikt
ved å avstå sin rett til den forbedrede del av eiendommen
mot erstatning etter skjønn for verdien i den tidligere til-
stand. Erstatning for jord kan i dette tilfelle gis i jord,
når den for eieren har samme brukbarhet og verdi som
den han avstår. Den rett som avstås skal være fri for
pant, kår og andre lignende hefte. De som vil sette ar-
beidet i verk, kan med 60 dagers varsel kreve meddelt om
vedkommende vil nytte adgangen til å fri seg fra til-
skuddsplikten ved avståing. Et slikt forlangende skal
være ledsaget av plan for arbeidet med kostnadsoverslag
og kart over det område som skal forbedres med høyde-
linjer og eiendomsgrenser. Blir svar ikke gitt innen frist-
en, bortfaller adgangen til å fri seg fra tilskuddsplikt
ved avståing.

5. Tvist om tilskuddsplikt avgjøres ved skjønn. Likeledes
avgjøres ved skjønn hvor stor part av utgiftene det faller
på hver tilskuddspliktig. Har de som setter tiltaket i verk
på forhånd sendt saksøkte kostnadsoverslag med oppgave
over den verdi som de mener er innvunnet for hans eien-
dom eller rettighet, og over det tilskudd som etter en av
dem istandbrakt utregning bør falle på ham, og med det
i punkt 4 bestemte varsel krevd meddelt om han godtar
resultatet, skal kostnaden ved skjønn som går saksøkte

15 mars. imot, påhvile ham, med mindre skjønnsretten finner
Nr. 3. grunn til å frita ham.

6. Pliktige tilskudd kan inndrives ved panting.
§ 32.

1. Hvis et tiltak i vassdrag til fremme av ferdsel eller fløting medfører slik forbedring av jord som er nevnt i § 31, punkt 3, kan Kongen etter søknad fra den som vil sette tiltaket i verk, bestemme at eierne av og rettighetshaverne i den forbedrede jord skal delta i utgiftene ved iverksettelsen av tiltaket og ved fremtidig vedlikehold. Utgiftene deles etter forholdet mellom verdien av jordforbedringen og verdien av den nytte som ferdsel og fløting får av tiltaket.

2. Hvis et vassdragstiltak til utnytting av vasskraften medfører slik forbedring av jord som er nevnt i § 31, punkt 3, kan Kongen etter søknad fra den som vil sette tiltaket i verk, bestemme at eierne av og rettighetshaverne i den forbedrede jord skal delta i utgiftene ved iverksettelsen av tiltaket og ved fremtidig vedlikehold og drift. Utgiftene deles etter forholdet mellom verdien av jordforbedringen og verdien av den fordel som oppnås for vasskraftutnyttingen.

3. I de ovennevnte tilfelle får reglene i § 31, punkt 4, 5 og 6, tilsvarende anvendelse.
§ 33.

1. Når en grunneier blir pålagt etter § 26, punkt 1, å delta i utgiftene ved anlegg eller utvidelse av grøfter, har han adgang til å utrede sin del av anleggsutgiftene i årlige avdrag, for såvidt den ikke dekkes av erstatning som tilkommer ham. Det samme gjelder når en eier eller rettighetshaver blir pålagt tilskuddsplikt til anleggsutgifter etter § 31 eller § 32, såfremt han ikke har gått uttrykkelig med på tiltaket.

2. De årlige avdrag skal være på 30 kroner, med mindre summen overstiger 300 kroner, i hvilket tilfelle det kan kreves utredet en tiendedel årlig. Av det beløp som skyldes til enhver tid, svares samme rente som den eller de som setter tiltaket i verk betaler, om utgiftene til tiltaket er dekket ved lån, og ellers fem prosent i årlig rente.
§ 34.

1. Når det i henhold til lov, avtale eller annen hjemmel er lagt grøft gjennom annen manns grunn, kan grunneieren kreve at grøften blir flyttet til et annet sted på eiendommen såfremt den fordel han derved oppnår, er overveiende i forhold til den ulempe som voldes rettighetshaveren, og mot erstatning etter skjønn for ulempen.

2. Selv om flyttingen ikke kan skje til et annet sted på samme eiendom, kan eieren kreve flytting såfremt grøften med betydelig mindre skade kan legges gjennom tredjemanns grunn. Han kan da på egen kostnad kreve avståing etter § 25 til fordel for rettighetshaveren.
3. Om flytting kan kreves, avgjøres ved skjønn. Grunneieren bærer alle utgifter ved flyttingen.

§ 35.

1. Når åpne grøfter eller renner gjennom annen manns jord trenger opprensing, kan den foretas uten erstatning såfremt brukeren av jorden blir varslet minst 5 dager før arbeidet skal foregå. I innmark må opprensingen ikke uten tillatelse av brukeren utføres til andre tider enn om våren før åkrene er tillagt og om høsten etter innhøstingen. Lukkede grøfter kan opprensas til enhver tid mot erstatning etter skjønn for den skade som voldes.
2. Hvis grøft som er lagt gjennom annen manns jord, er i sånn tilstand at vatnet gjør skade, har den skadelidende rett til å kreve at den uten opphold blir satt i forsvarlig stand. Blir krav herom ikke etterkommet av den vedlikeholdspliktige, kan den skadelidende gå fram på den måte som er nevnt i § 114, punkt 1.

Fjerde kapitel.

Om kloakkledninger.

§ 36. Ved kloakkledning forstås lukket eller åpen ledning for spillvatn og annet urent vatn, andre væsker og avløpsstoffer og for overvatn eller grunnvatn fra bebygget grunn, fra gravplass eller fra regulert område i by eller på landet. En ledning anses som kloakkledning når den i hovedsaken er bestemt for sånt avløp, selv om den også er bestemt for annen tørrlegging av grunn. Det som er fastsatt om kloakkledning, gjelder også dertil knyttet renseanlegg. Vatn og urenslighet som har avløp gjennom kloakkledning, kalles kloakkvatn.

§ 37. Når en herreds-, by- eller bygningskommune eller noen eier eller bruker av fast eiendom trenger kloakkledning og det er nødvendig å legge ledningen gjennom fremmed grunn, kan Kongen gi tillatelse til å kreve avstått mot erstatning den grunn og de rettigheter som trengs.

§ 38.

1. Også uten tillatelse av Kongen kan grunn og rettigheter til kloakkledning kreves avstått mot erstatning når avståingen er nødvendig og ikke er til vesentlig ulempe for grunneieren eller andre rettighetshavere. Kravet gjennomføres ved skjønn.

- 15 mars. 2. Ledning som anlegges med hjemmel i denne bestemmelse, må ikke føres under eller over offentlig vei, jernbane eller gate uten samtykke av vedkommende myndighet. Nektes samtykke, kan avgjørelsen bringes inn for departementet.
- Nr. 3.

§ 39. Kloakkledning som legges over fremmed grunn med hjemmel i § 37 eller § 38, skal være lukket og vass tett hvis skjønnnet anser det nødvendig for å unngå skade eller ulempe av noen betydning for grunnens eier.

§ 40.

1. Under de i §§ 37 og 38 nevnte betingelser og på den der fastsatte måte kan det kreves rett til å lede kloakkvatn inn i en annens kloakkledning, hvis det er den beste måte å få vatnet bortledet på. Dog er tillatelse etter § 37 alltid nødvendig når noen krever rett til å lede kloakkvatn inn i ledning som tilhører en herreds-, by- eller bygningskommune.
2. Hvis tilknyttingen gjør det nødvendig å utvide eller forandre kloakkledningen, skal den som får retten bære kostnaden. Ledningseieren kan velge om han selv vil utføre forandringen eller la den annen foreta den. Han kan kreve sikkerhet for kostnaden eller for at forandringen blir utført.
3. Den som får slik rett som omhandlet i punkt 1, skal godtgjøre ledningseieren en del av kloakkens verdi, i forhold til den bruk som hver part gjør av anlegget. Innledning av overvatn og grunnvatn som den nedenfor liggende kommune eller eiendom plikter å avgi avløp og som det er i dens egen interesse å lede inn i kloakken, anses som bruk av ledningen fra dens egen og ikke fra den ovenfor liggende kommunes eller eiendoms side. De enkelte grunneiere anses å bruke kloakken like meget hver, hvis det ikke er stor forskjell i vassmengden fra de enkelte eiendommer. Når den som får retten koster utvidelse eller forandring av anlegget, skal kostnaden gå i fradrag i godtgjørelsen. Størrelsen av godtgjørelsen fastsettes ved skjønn.

§ 41. Når noen vil legge kloakkledning i henhold til §§ 37 eller 38, kan han få innrette ledningen slik at den kan ta kloakkvatn også fra en annen kommune eller fra andre eiendommer, hvis dette er til vesentlig fordel. Under samme forutsetning kan det settes som vilkår for grunnavståingen at ledningen innrettes således, hvis vedkommende kommune eller eier gjør krav om at dette vilkår skal settes og vil betale en forholdsmessig del av utgiftene etter reglene i § 42, punkt 3. I det tilfelle som omhandles i § 38, treffes også bestemmelse om slik tillatelse eller slikt vilkår ved skjønn.

§ 42.

15 mars.

Nr. 3.

1. Når ikke annet er avtalt, skal en kloakkledning som er felles for to eller flere kommuner, tilses og holdes ved like av den kommune som fra først har lagt den, eller hvis den er lagt for felles regning, av den kommune på hvis område fellesledningen eller størstedelen av den ligger. Denne regel gjelder også når to eller flere grunneiere har felles kloakkledning. En kloakkledning som er felles for en kommune og en eller flere enkelte grunneiere, skal alltid tilses og holdes ved like av kommunen når ikke annet er avtalt.
2. For tilsyn og vedlikehold etter punkt 1 betales, hvor ikke annet er avtalt, en årlig avgift som fastsettes ved skjønn. Avgiften løper fra den dag kloakkledningen blir tatt i bruk av den avgiftspliktige. Er kloakkledningen utvidet eller forandret, løper avgiften fra den dag ledningen er ferdig til bruk, hvis ikke skjønnet bestemmer noe annet. Avgiften kan inndrives ved panting.
3. Ved det i punkt 2 nevnte skjønn skal tas hensyn til den bruk som hver part gjør av ledningen. Foruten til vassmengden skal tas hensyn til om noens del av kloakkvatnet er av en beskaffenhet som volder øket utgift. Innledning av overvatn og grunnvatn som den nedenfor liggende kommune eller eiendom plikter å gi avløp og som det er i dens egen interesse å lede inn i kloakken, anses som bruk av ledningen fra dens og ikke fra den ovenfor liggende kommunes eller eiendoms side. Mellom grunneiere deles utgiftene likt, hvis det ikke er stor forskjell i vassmengden fra de enkelte eiendommer eller vatnet fra noen av dem er av en beskaffenhet som volder øket utgift.
4. Når interesserte går sammen i et kloakklag og det representerer mer enn halve interessen ved kloakkanlegget, kan Kongen etter søknad fra laget bestemme at de andre interesserte i anlegget skal delta forholdsmessig i utgiftene ved iverksettingen av tiltaket og ved framtidig vedlikehold. Det samme gjelder etter søknad fra en kommune som vil anlegge kloakk. Bestemmelsene i § 31, punkt 5, får tilsvarende anvendelse.

§ 43. Reglene i § 42 får tilsvarende anvendelse på nødvendige tiltak til utvidelse, fornying eller omlegging av ledninger, herunder også anlegg til rensing av kloakkvatnet, dog så at det i stedet for en årlig avgift fastsettes et tilskudd en gang for alle.

Blir slike tiltak nødvendige fordi bruken av kloakkledningen fra den ene parts side er tiltatt sterkere enn forutsatt da ledningen ble felles, skal denne part bære kostnaden. Med-

15 mars. fører tiltaket fordeler som er felles, kan han dog kreve at den
Nr. 3. annen part deltar i utgiftene i forhold til den nytte han får
av det.

§ 44.

1. Når et vassdrag som tjener til avløp for kloakkvatn, renner gjennom bebygget strøk, og kommunen derfor legger det i lukket ledning, kan det fastsettes ved skjønn at retten til å bruke vassdraget i dets øvre del til avløp for kloakkvatn fra eiendommer i en annen kommune skal være betinget av at det blir betalt en årlig avgift til den kommune som har satt kloakkanlegget i verk. Avgiftsplikten pålegges enten den ovenfor liggende kommune eller de grunneiere fra hvis eiendommer det blir ledet kloakkvatn til vassdraget. Avgiftens størrelse fastsettes ved skjønn.

2. Det samme kan fastsettes ved kloakkanlegg som er eldre enn denne lov, forsåvidt angår adgangen til å lede kloakkvatn ut i vassdraget fra eiendommer som ikke før har brukt det til avløp for kloakkvatn.

§ 45.

1. Det som et skjønn har fastsatt om tilskudd til utgiftene ved tilsyn og vedlikehold av kloakkledning eller ved rensing av kloakkvatn eller om avgift etter § 44, punkt 1, kan kreves endret ved nytt skjønn når 5 år er gått. Vilkår herfor er dog at det er inntrått vesentlig forandring i noe forhold som ligger til grunn for fastsettelsen. Det nye skjønn er likeledes bindende i 5 år.

2. Er det i avtale fastsatt plikter om tilsyn og vedlikehold av felles kloakkledning eller om fordeling av utgiftene ved kloakk, skal avtalen etter 5 år kunne kreves endret ved skjønn overensstemmende med punkt 1, såfremt det der nevnte vilkår foreligger. Dette gjelder dog bare avtaler som er sluttet etter ikrafttredelsen av denne lov.

3. I forbindelse med endring etter punkt 1 bør det også gjøres et passende tillegg til eller fradrag i avgiften som godtgjørelse for, at kloakkledningen brukes av den ene medeier i et sterkere forhold enn forutsatt ved anleggsutgiftens fordeling.

§ 46.

1. Når det i henhold til lov, avtale eller annen hjemmel er lagt kloakkledning gjennom annen manns grunn, kan grunneieren kreve at ledningen blir flyttet til et annet sted på eiendommen, såfremt den fordel han dermed oppnår, er overveiende i forhold til den ulempe som voldes rettighetshaveren og mot erstatning etter skjønn for ulempen.

2. Selv om flyttingen ikke kan skje til et annet sted på 15 mars. samme eiendom, kan eieren kreve flytting såfremt ledningen med betydelig mindre skade kan legges gjennom tredjemanns grunn. Han kan da på egen kostnad kreve avståing etter §§ 37 og eller 38 til fordel for lednings-eieren.
3. Om flytting kan kreves, avgjøres ved skjønn. Grunn-eieren bærer alle utgifter ved flyttingen.

§ 47.

1. Hvis en kloakklednings tilstand bevirker at vatnet gjør skade, har den skadelidende rett til å kreve at ledningen uten opphold blir satt i forsvarlig stand. Blir krav herom ikke etterkommet av den vedlikeholdspliktige, kan den skadelidende gå fram på den måte som er nevnt i § 114, punkt 1.
2. Hvis en kloakkledning viser seg for liten til å føre alt til-løpsvatnet, skal eieren svare erstatning etter skjønn for skade som blir voldt ved oversvømmelse. Inntrer slik skade oftere enn to ganger i løpet av to år, kan den skadelidende kreve kloakken omlagt.

Femte kapitel.

Om forurensing av vassdrag.

§ 48.

1. Ingen må slippe ut i et vassdrag ting som kan ha ska-delig innvirkning på vatnet, på vass-standen eller avløpet eller som kan volde skade eller ulempe ved å bli liggende på bunnen eller stranda. Heller ikke må noen legge slikt på isen eller på stranda når det er fare for at gjenstanden kommer ut i vatnet.
2. Når avfall under skogsdrift faller eller blir kastet i bekk eller annet vassdrag så vassløpet hindres, skal plikt til å fjerne hindringen også påhvile skogeieren, selv om drif-ten foregår for en annens regning. Han kan kreve ut-giften erstattet av den som er ansvarlig for driften.
3. Kongen kan frita fra forbudet i punkt 1 for enkelt høve eller på ubestemt tid.
4. Det som ovenfor er fastsatt, gjelder ikke om slik utslipp-ing fra fartøy som ikke kan unngås uten vesentlig ulempe.

§ 49.

1. Fra industritiltak — herunder bergverk — må ikke uten tillatelse av Kongen
 - a) slippes ut i vassdrag ureint vatn, andre væsker eller gass, når det kan ha skadelig innvirkning på vatnet, bunnen eller stranda,

- 15 mars. b) slippes ut i grunnen ureint vatn, andre væsker eller
Nr. 3. gass, når det kan virke skadelig på grunnvatnet,
c) bringes ting ut i vassdrag til skylling, bløting, kjøling
eller lignende, når det kan forårsake slik virkning som
nevnt under a),
d) gjøres forandring med hensyn til art og mengde i en
for tillatt utslipping i vassdraget, når forandringen
kan ha slik virkning som nevnt under a).
2. Kongen kan fastsette at all utslipping av ureint vatn, andre væsker eller gass fra bestemte slag bergverk eller industritiltak skal være betinget av tillatelse, når utslippingen skjer til vassdrag. Fastsettelsen kan gjelde for enkelte vassdrag eller for alle.
3. Uten slik tillatelse som nevnt i punkt 1, må det ikke gis avløp i vassdrag for kloakk fra by eller tettbygd strøk på landet eller fra større sykehus eller hotell eller annen innretning som med hensyn til avløp av kloakkvatn kan sidestilles dermed. Kongen kan gi nærmere regler om hva slags sykehus, hotell eller andre innretninger dette gjelder.
4. Ny tillatelse er nødvendig hvis forurensingen på grunn av endrede forhold blir nevneverdig større enn påregnet da tillatelse etter denne paragraf ble gitt.
- § 50.
1. Tillatelse etter § 48 eller § 49 skal nektes eller tilknyttet innskrenkende vilkår når det anses påkrevd for å unngå fare for folks helse eller i øvrig for almene interesser eller for å unngå økonomisk skade som ikke er betydelig mindre enn fordelene ved utslippingen. Når det ventes at vatn vil bli forurenset som brukes til husholdning eller gårdsdrift, kan det vilkår settes at den som får tillatelsen, skal skaffe annen vassforsyning eller yte tilskudd til det. Antas fisket i vassdraget å ville lide, kan det betinges at det skal sørges for utslipping av fiskeyngel.
2. Selv om tillatelse er gitt, plikter den som foretar utslippingen å erstatte skade som voldes annenmann med hensyn til eiendom eller rettigheter, såfremt skaden er av noen betydning.
3. Hvis erstatning for skade ved forurensing fra industritiltak ikke blir betalt til den tid som er fastsatt ved avtale eller dom, kan den erstatningsberettigede med en ukes varsel kreve at driften skal stanse til betaling skjer.
4. Det som er fastsatt i punkt 3, gjelder også overfor senere innehaver av virksomheten, men bare såfremt den berettigede innen ett år etter at erstatningen forfalt til betaling har reist sak eller nedlagt forbud mot videre utslipping ved midlertidig forføyning etter loven om tvangsfullbyrdelse.

§ 51.

15 mars.

Nr. 3.

1. Når noen har fått tillatelse etter §§ 48 eller 49 til å slippe skadelig stoff fra industritiltak eller kloakk ut i vassdrag, og skaden etter senere erfaring eller på grunn av endrede forhold blir større enn ventet, kan Kongen pålegge ham å forandre driften eller framgangsmåten ved utslipningen eller å ta andre rådgjerd, såfremt skaden derved kan hindres eller motvirkes. Rådgerdene må ikke volde urimelig ulempe, tap eller utgift.
2. I alle tilfelle kan Kongen, når det finnes påkrevd av hensyn til almene interesser, mot erstatning etter skjønn pålegge eieren av industritiltak eller av kloakk som går inn under § 49, punkt 3, å slutte med utslipningen helt eller delvis eller å foreta endringer så skaden hindres eller blir mindre.
3. Tillatelse etter §§ 48 eller 49 kan tilbakekalles etter 20 års forløp, såfremt det finnes påkrevd av hensyn til almene interesser som lider ved forurensingen eller til skade som den volder annenmann på eiendom eller rettigheter. Tilbakekallelsen skjer med 5 års varsel etter utløpet av de 20 år.

§ 52.

1. For industritiltak som er innrettet i samsvar med avgjørelse etter § 20 i lov om vassdragenes benyttelse m. v. av 1 juli 1887 eller som har fått fritagelse etter § 21, skal reglene i samme lovs §§ 20—23 gjelde fremdeles så lenge utslipningen ikke undergår noen skadelig forandring med hensyn til art eller omfang. Det samme gjelder om tiltak som er eldre enn nærværende lov. Dog skal bestemmelsen i nærværende lovs § 51, punkt 2, gjelde også overfor disse tiltak.
2. Når industritiltak som er i drift ved denne lovs ikrafttreden, søker tillatelse etter §§ 48 eller 49, kan vedkommende departement gi en midlertidig tillatelse som gjelder så lenge saken er under behandling. Det samme gjelder for industritiltak som blir satt i gang i det første år etter lovens ikrafttreden.
3. Når industritiltak som er eldre enn denne lov søker tillatelse etter §§ 48 eller 49, og nektelse ville medføre urimelig tap eller utgift, skal det tas skjellig hensyn hertil ved avgjørelsen.
4. For kloakker som er eldre enn denne lov kreves ikke tillatelse etter § 49 med mindre forurensingen på grunn av endrede forhold blir nevneverdig større enn ved lovens ikrafttreden.

15 mars.

§ 53.

Nr. 3.

1. Forskriftene i dette kapitel om forurensing av vassdrag, gjelder også om utslipping som kan ha skadelig virkning i sjøen utenfor vassdragets utløp, og om utslipping i sjøen så nær munningen av et vassdrag at det oppstår skadelig virkning for forholdene i vassdraget.
2. Det som er fastsatt i § 24 i lov om havnevesenet av 24 juni 1933, gjelder ikke for utslipping som foregår med hjemmel i tillatelse av Kongen etter nærværende lov.

§ 54. Med de innskrenkninger som følger av reglene i dette kapitel, skal forskriftene i §§ 12 til 17 i lov om eiendomsrettens begrensning i naboforhold få tilsvarende anvendelse på skade og ulempe ved forurensing av vassdrag eller av grunnvatn.

Sjette kapitel.

Om utnyttning av vasskraften.

§ 55.

1. Hvis en foss eller et annet stykke av et vassdrag tilhører flere eiendommer uten å ligge i fellesskap mellom dem, og en av eierne vil bygge ut under ett, kan Kongen gi ham rett til å løse inn det av den nevnte vassdragsdel som han ikke rår over, enten det er utbygget eller ikke. Slik rett kan dog bare gis når følgende vilkår finnes å være til stede:
 - a) den eller de eiere som vil foreta innløsning, må rår over mer enn halvdelen av vasskraften i den vassdragsdel som skal utbygges under ett, utregnet etter vassføring og naturlig fallhøyde og
 - b) den planlagte utbygging må omfatte så meget av vassdraget som det anses høvelig å ta med i utbyggingen, og
 - c) samlet utbygging må medføre betydelig økonomisk eller teknisk fordel.
2. Den som vil foreta utbygging kan ikke bruke innløsningsretten med mindre panthavere og andre rettighetshavere i hans egen del av fallet samtykker i å stå tilbake for den rett til kraft som kan bli tillagt eieren av den innløste del i henhold til bestemmelsene i tolvte kapitel. Nektet samtykke, kan Kongen gi den som vil foreta utbyggingen, rett til å kreve tvungen innløsning av rettigheten.
3. Når det blir gitt innløsningsrett etter punkt 1, skal det bestemmes at vassfallet innen en fastsatt frist skal være utbygget og kraftverket satt i gang i en nærmere angitt

utstrekning. Fristen må ikke være mer enn 7 år fra den 15 mars. tid innløsningsretten blir gitt, med mindre særlige omstendigheter gir grunn til å sette fristen lengre. Kongen kan senere forlenge den frist som er satt, hvis det er grunn til det av hensyn til særlige omstendigheter som er inntruffet etter at retten ble gitt. Ved avgjørelse om hvorvidt fristen er oversittet, tas ikke hensyn til tid som det har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Blir fristen oversittet, skal det erlegges en bot til statskassen på 200 kroner for hver dag. Under særlige omstendigheter kan Kongen nedsette eller ettergi boten. Den kan inndrives ved panting.

Nr. 3.

§ 56. Hvis et vassfall ligger i fellesskap, men ikke kan kreves utskiftet, har en loddeier som vil bygge fallet ut, rett til å løse vassfallet fra de andre loddeiere, såfremt:

- a) det kan skje uten vesentlig skade for dem, og
- b) den eller de loddeiere som vil foreta innløsning, rår over mer enn halvdelen i fellesskapet, og
- c) den planlagte utbygging omfatter så meget av den felles vasskraft som det er høvelig å ta med i utbyggingen, og

d) panthavere og andre rettighetshavere i hans egen del av fallet samtykker i å stå tilbake for den rett til kraft som kan bli tillagt eieren av den innløste del i henhold til bestemmelsene i tolvte kapitel. Nektes samtykke, kan Kongen gi den som vil foreta utbyggingen rett til å kreve tvungen innløsning av rettigheten.

2. Er det ved utskifting av grunn avsatt tomt for utnyttningen av vassfallet, kan også tomten innløses. Innløsningskravet gjennomføres ved skjønn.

3. Når loddeieren trenger konsesjon for å kunne erverve eiendomsrett til det fall som aktes innløst, kan han ikke kreve skjønn etter punkt 1 før konsesjonen er gitt.

4. Når det blir forlangt, skal skjønnet bestemme at vassfallet innen en fastsatt frist skal være utbygget og kraftverket satt i gang i en nærmere angitt utstrekning. Fristen må ikke være mer enn 7 år fra den tid skjønnet blir endelig, med mindre særlige omstendigheter gir grunn til å sette fristen lengre. En fastsatt frist kan forlenges ved nytt skjønn, hvis det er grunn til det av hensyn til særlige omstendigheter som er inntruffet senere. Ved avgjørelse om hvorvidt fristen er oversittet, tas ikke hensyn til tid som det har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Blir fristen oversittet, skal det erlegges en bot til statskassen på 200 kroner for

15 mars. hver dag. Under særlige omstendigheter kan Kongen ned-
 Nr. 3. sette eller ettergi boten. Den kan inndrives ved panting.

5. Når en loddeier i et slikt felles vassfall som foran nevnt, vil bruke fallet til kvern, sag eller annet mindre vasskraftanlegg og han fåfengt har tilbudt medeierne å delta med ham i utnyttningen, har han rett til å bygge alene uten å innløse fallet, såfremt anlegget kan bygges og drives uten å være til vesentlig hinder eller ulempe for de andre eiere. Om og hvorledes dette kan skje, avgjøres ved skjønn. Likeledes bestemmes ved skjønn hvor lang tid bruksretten skal vare og hvilke vilkår i øvrig skal gjelde. De andre loddeiere har på samme måte rett til å bruke vatnet til slike anlegg når det kan skje uten fortrengsel for det første anlegg, og mot at de betaler eieren av dette en forholdsmessig godtgjørelse etter skjønn for demmingsanlegg og andre innretninger som de får nytte av.

6. En loddeiers rett til å løse hele vassfallet etter punkt 1 berøres ikke ved en bruksordning etter punkt 5.

§ 57.

1. Utover det som følger av § 56, punkt 5, kan en loddeier i et vassfall som ligger i fellesskap, ikke utnytte vatnet ved særskilt utbygging uten samtykke av de øvrige loddereiere eller utløsning etter § 56. Nektes samtykke, kan dog utbygging til utnytting av hans egen del av vassmengden finne sted med tillatelse av Kongen. Slik tillatelse skal ikke gis når behovet for utbygging hensiktsmessig kan tilfredsstilles på en av de måter som er omhandlet i § 56, punkt 1 og 5.

2. I tillatelse etter punkt 1 kan settes vilkår med det formål å lette en samlet utnytting av vassfallet senere. De andre loddeiere kan kreve satt det vilkår at utbyggingen, mot at de betaler merutgiftene, skal foretas etter en plan som letter utnyttningen av de andre deler av vassfallet.

3. Vil noen annen loddeier senere bruke sin del av vatnet og nyttiggjøre seg noe av utbyggingsanlegget, plikter han å betale en forholdsmessig godtgjørelse etter anleggets verdi og å delta i fremtidig vedlikehold. Tvist herom avgjøres ved skjønn.

§ 58. Hvis den som vil foreta innløsning etter § 55 eller § 56 eier sin del av fallet med konsesjon som fastsetter at hans del skal tilfalle staten etter en bestemt tid, kan Kongen på statens vegne gå med på at den i § 55, punkt 2, og § 56, punkt 1 d, omhandlede rett til kraft skal stå ved lag også etter at vassfallet er blitt statens eiendom.

§ 59.

15 mars.

Nr. 3.

1. Hvis eieren av den ene strand i et vassdrag vil bygge dam for å nytte ut vasskraften og trenger damfeste på den annen strandeiers grunn, skal han tilby den annen å være med i dambyggingen og å ta ut fra dammen den del av vatnet som han har rett til. Når ikke annet følger av særlige rettsforhold, deles vatnet likt mellom de to strandeiere. Utgiftene til bygging og vedlikehold av dammen deles i samme forhold som vassmengden. Hvis dammen for den ene strandeiers skyld er gjort kostbarere i anlegg eller vedlikehold enn det som etter forholdene hadde vært tilstrekkelig for den annen strandeier, skal denne være fri for å ta del i de utgifter som etter skjønn anses voldt derved.

Hvis noen av strandeierne eier eller kan rå over strand på den annen side ovenfor dammen og denne gjøres så høy at den opptar også det fall, som tilligger denne del av stranda, skal han ha rett til å utta så meget mer av vassmengden at han får også den ham for nevnte fall tilkommende del av vasskraften. Denne øking av vassmengden og utgiftsøkningen ved den høyere demning kommer i så fall ikke i betraktning ved fordelingen av felles utgifter.

2. Har den annen strandeier sagt seg villig til å være med i dambyggingen og det oppstår tvist mellom deltagerne om hvorledes dammen skal bygges og hver av dem få sitt vatn tildelt, avgjøres tvisten ved skjønn. På samme måtte avgjøres tvist om hvem som skal sørge for vedlikeholdsarbeid og for tilsynet med flomløp og om hvorledes dette skal manøvreres.

3. Vil den annen strandeier ikke være med og den første så får tillatelse etter § 62 til å ta damfeste på hans grunn, kan den annen strandeier kreve, mot å betale merutgiftene, at dammen skal bygges etter en slik plan at han kan utta sitt vatn uten forandring av selve dammen og at den skal forsynes med innretninger som letter anbringelse av inntak senere. Kravet fremsettes for det skjønn som bestemmer vederlaget for damfestet, og skjønnet fastsetter merutgiftene.

4. Vil den annen strandeier senere bruke sin del av vatnet og nyttiggjøre seg den oppførte dam eller annet som hører med til utbyggingsanlegget, plikter han å betale en forholdsmessig part av anleggets verdi og å delta i fremtidig vedlikehold. Anleggets verdi fastsettes til verdien av demningen med tilbehør i den tilstand som den er i for tiden, med tillegg av de beløp som er betalt en gang for

15 mars. alle for damfestet og for skade ved oppdemming samt
 Nr. 3. av en tilsvarende godtgjørelse til dameieren for damfeste
 og mulig skade ved oppdemmingen. Dog skal den annen
 strandeiers del av de nevnte tilleggsbeløp ikke overstige
 den sum han hadde fått å betale for damfeste og skade
 ved oppdemming i fall han selv hadde måttet bygge dem-
 ningen på den tid da han vil ta anlegget i bruk. Hvis ut-
 byggingen for den annen strandeiers skyld må utvides
 eller i øvrig forandres, skal han bære utgiftene herved
 alene, også økingen i vedlikeholdsutgiftene. Vedlikeholdet
 og tilsynet med flomløp skal den som bygget demningen
 sørge for. Det beløp som den annen strandeier skal be-
 tale, fastsettes ved skjønn.

5. Er den ene strandeier i det punkt 1 eller 4 nevnte tilfelle
 fritatt for å ta del i hele utgiften ved demningen, kan det
 senere fastsettes ved skjønn at hans tilskudd skal økes
 inntil det som tilsværer hans del av vassmengden, når
 endringer i hans anlegg eller drift eller i forholdene ellers
 gir grunn til det. Slikt skjønn kan ikke kreves før det
 er gått minst 5 år siden demningen ble ferdig eller skjønn
 sist ble holdt.

§ 60. Når den ene strandeier alene har bygget dam over
 vassdraget, har han rett til å nyttiggjøre seg også den annen
 strandeiers del av vassmengden så lenge den annen ikke bru-
 ker vatnet selv. For mulig skade svares erstatning etter
 skjønn.

§ 61. Når sameiere i et damanlegg utnytter vasskraften
 hver for seg, og noen av dem vil ha anlegget forbedret eller
 vil forandre det av hensyn til endret bruk av kraften, kan
 han utføre det arbeid som trengs, såfremt det ikke voldes
 vesentlig hinder eller ulempe for de andre og han ikke til-
 egner seg mer vatn enn han har rett til. Utgiftene ved for-
 andringen skal han selv bære, også utgiftene ved arbeid som
 kan bli nødvendige for de andres anlegg. Tvist om adgangen
 til å utføre forandring eller om vilkårene for den eller om
 fordelingen av vedlikeholdsutgiftene, avgjøres ved skjønn.

§ 62.

1. Når det finnes nødvendig til formålstjenlig utnytting av
 vasskraft, kan Kongen gjøre vedtak om ekspropriasjon
 av grunn og rettigheter som trengs for å bygge demning,
 ledning for vatnet eller kraftverk, for å utføre graving
 eller lignende arbeid til ledning av vatn, retting av elve-
 faret eller vern mot skade og til å kreve rett til å demme
 opp vatn, senke vassstanden eller endre vassføringen.
 Vedtaket kan gå ut på å skaffe et eldre anlegg utvidet
 rett.

2. Tillatelse til å kreve avstått rettigheter som trengs for 15 mars. å føre vatn over fra et vassdrag til et annet bør i alminnelighet ikke gis. Unntak kan gjøres under særlige omstendigheter, således når de rettigheter hvis innehavere ikke har samtykket, anses for å være av liten betydning i og for seg.
3. Det kan også gis tillatelse til å kreve avstått grunn til de fabrikkkanlegg som er knyttet eller skal knyttes til kraftverket, såfremt det antas at fornøden grunn ikke er å få uten urimelige utgifter. Likeledes kan det gis tillatelse til å kreve avstått grunn til fornødne kraftledninger mellom kraftverket og anlegget. Tillatelsen kan gå ut på å skaffe et eldre anlegg utvidet rett.
4. Når det blir gitt tillatelse etter bestemmelsene under 3 til å kreve avstått grunn til vei, laste-, losse- eller opplagsplass, kan det betinges innløsningsrett for staten eller kommunen på nærmere fastsatte vilkår. Det kan også treffes bestemmelse om adgang for almenheten til å nytte brygge, vei eller opplagsplass.
5. Eieren av et anlegg kan også få tillatelse til å kreve avstått grunn til tomter for den til anlegget knyttede befolkning, såfremt det antas at fornøden grunn tilstrekkelig nær arbeidsstedet ikke er å få uten urimelige utgifter. Den avståtte grunn plikter anleggseieren på rimelige vilkår og uten å ta fortjeneste å stille til rådighet, bebygd eller ubebygd, ved salg eller bortleie til boliger for den til anlegget knyttede befolkning, til forsamlingshus, til hus for samvirke- eller andre handelstiltak og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Anleggseieren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne til å flytte fra rom eller hus som i henhold hertil er leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelsen skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Ved salg av hus eller tomt skal anleggseieren ta inn i hjemmelsbrevet bestemmelse om at det fremtidig ikke kan tas større husleie enn at den dekker rente av kapitalen, vedlikeholdsutgifter, skatter, avgifter og tilsyn samt en høvelig amortisasjon. Tilsvarende regler skal gjelde når leie benyttes i stedet for salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes den av fylkesmannen. Kongen kan pålegge anleggseieren å avstå av den i henhold til denne bestemmelse ervervede grunn til staten eller kommunen det som trengs til skoler, kirke, posthus, telegraf, tollbu, tinghus, fengsel eller andre offentlige formål

15 mars.

Nr. 3.

enn de her nevnte, etter den pris til hvilken grunnen er ervervet, med tillegg av rente og andre utgifter. Tvist om overdragelsessummens størrelse avgjøres ved skjønn.

§ 63.

1. Eieren av bergverk, fabrikk eller annet industritiltak eller av gårdsbruk har også uten tillatelse av Kongen rett til å kreve avstått mot erstatning den fornødne grunn til ledning av driftsvatn og til anlegg av kraftledninger fra vasskraftverk, når det kan skje uten vesentlig ulempe for grunneieren og for vassledningers vedkommende uten fare for elvebrudd eller oversvømmelse. Kravet gjennomføres ved skjønn. På samme måte avgjøres spørsmål om hvilke tryggingsrådgjerdet det trengs.

2. De omhandlede ledninger må ikke føres under eller over offentlig vei, jernbane eller gate uten samtykke av vedkommende myndighet. Nektet samtykke, kan avgjørelsen bringes inn for vedkommende departement.

§ 64.

1. Hvis foretak til tørrlegging av jord endrer vass-standen eller andre forhold i et vassdrag og derved medfører fordel for utnytting av vasskraft, kan Kongen etter søknad fra den som vil sette tiltaket i verk, bestemme at eierne av de forbedrede vassfall skal delta i utgiftene ved iverksettelsen av tiltaket og ved fremtidig vedlikehold og drift. Utgiftene deles etter forholdet mellom verdien av den fordel som oppnås for vasskraftutnyttingen og verdien av jordforbedringen.

2. Hvis arbeid til fremme av ferdsel eller fløting på lignende måte er til fordel for vasskraftutnytting, skal det samme gjelde.

3. Tilskuddsplikten inntreder først når forbedringen nyttiggjøres ved utbygging eller forandret bruk av vasskraften.

4. I de ovennevnte tilfelle får reglene i § 31, punkt 5 og 6, tilsvarende anvendelse.

Sjuende kapitel.

Om ferdselen i vassdrag.

§ 65. Ferdsel med båt eller annet fartøy er tillatt for enhver i de vassdrag som er farbare av naturen eller som er gjort farbare før denne lovs ikrafttreden uten at den som kostet farbargjøringen derved fikk enerett til ferdsel. Det samme gjelder om vassdrag som heretter blir gjort farbare, med mindre Kongen på grunn av beskaffenheten av de anlegg eller arbeider som er iverksatt for ferdselens skyld, bestemmer at vassdraget ikke skal være åpent for alminnelig ferd-

sel. Til slik bestemmelse kan knyttes det vilkår at såfremt 15 mars.
reglene i § 67 blir anvendt, skal det bare tas hensyn til den Nr. 3.
verdi anlegget eller forbedringen har.

§ 66.

1. Kongen kan gjøre vedtak om ekspropriasjon av grunn og rettigheter som trengs for farbargjoring av vassdrag eller til anlegg av ferdsselskanal med tilhørende demninger, sluser, trekkveier, oppsynsmannhus m. v.
2. Det samme gjelder grunn og rettigheter som trengs til fyranlegg, farleds-merker og fortøynings-innretninger eller til anlegg av brygger med tilhørende opplagsplasser og adkomstveier og lignende foretak til lette for ferd-selen, forsåvidt anlegget koster av staten eller kommu-nen eller skal stå under et styre som er innsatt eller god-kjent av det offentlige.
3. Når en ferdsselskanal eller et farbargjort vassdrag er åpent for alminnelig ferd-sel, er regler for bruk av ferd-selsveien ikke gyldige uten stadfesting av Kongen.

§ 67.

1. Kongen kan bestemme at ferdsselskanaler eller vassdrag som ikke er åpne for alminnelig ferd-sel etter bestemmel-sene i § 65, skal overlates til alminnelig bruk mot er-statning for den verdi anlegget har ved avståingen og for den skade og ulempe som eieren vil lide ved den alminnelige bruk. Til dekning av utgiftene ved denne av-ståing og ved fremtidig vedlikehold, drift og tidsmessige forbedringer kan det pålegges båter og andre fartøyer en avgift etter reglene i § 68.
2. Likeledes kan Kongen bestemme at vassdrag som noen har gjort farbart for egen regning og til eget bruk, skal kunne brukes av andre til ferd-sel, uten at vassdraget åpnes for alminnelig bruk. Det samme gjelder kanal- og demningsanlegg og andre innretninger som noen har an-lagt for egen regning og til eget bruk. Bestemmelsen skal angi brukens art og omfang, hvem den tilkommer og hvor-vidt og i tilfelle på hvilke betingelser de som får bruks-retten skal kunne overdra den til andre; bestemmelsen gjelder ikke for lengre tid enn 10 år om gangen. For bruken svares en avgift til anleggseieren; ved fastsettelsen av avgiften skal hensyn tas til den verdi anlegget har og til den skade og ulempe som eieren vil lide ved at det brukes av andre. I mangel av minnelig avtale om avgiftens størrelse eller om hvorledes anlegget skal bru-kes, avgjøres dette ved skjønn. Når minst 2 år er gått, kan hver av partene kreve nytt skjønn. Dette gjelder da for den gjenværende del av tiden.

15 mars. § 68.

- Nr. 3. 1. Når det er anlagt ferdselskanal som er åpen for alminnelig ferdsel eller foretatt arbeid i vassdrag for å gjøre det farbart eller for å lette eller trygge ferdselen, kan Kongen fastsette at det skal svares en avgift til dekning av utgiftene ved arbeidet med fradrag for mulig verdiforringelse som er inntrått før avgiften blir pålagt, og til dekning av utgifter til drift, vedlikehold og tidsmessige forbedringer. Avgiften kan også fastsettes før arbeidet er satt i verk. Den påhviler båter og andre fartøyer som går gjennom kanalen eller den farbargjorte eller forbedrede del av vassdraget og som nyter godt av det utførte arbeid.
2. Slik avgift kan også pålegges til dekning av en forholdsmessig del av utgiftene ved anlegg eller andre arbeid som antas å ville tjene så vel ferdselen som fløting, vasskraftutnyttning eller trygging eller annen forbedring av eienommer som støter til vassdraget.
3. Avgift og regler for bruken av brygger, opplagsplasser og lignende som er oppført i henhold til § 66 til offentlig bruk, fastsettes av Kongen såfremt anlegget tilhører staten, og må ellers stadfestes av Kongen.
4. Avgiftspålegg etter denne paragraf kan når som helst endres eller oppheves, såfremt det ikke ved fastsettelsen er bestemt at det skal gjelde uforandret en nærmere angitt tid, som ikke må være over 10 år.
- § 69.
1. Når det ved selve ferdselen i et vassdrag blir gjort skade av noen betydning på tilstøtende grunn eller på bruer, kraftverk m. v. eller andre byggverk som er oppført uten tilsidesettelse av skyldig hensyn til ferdselen og forsvarlig vedlikeholdt — f. eks. ved at skip støter på eller ved gnister eller bølgeslag fra maskindrevne fartøyer — skal skaden erstattes selv om den ikke er voldt med forsett eller av uaktsomhet. Dette gjelder også skade på fiskegarn, evjefiske eller annen fiskeinnretning som ved mur, ring, fastbolting, nedramming av peler eller på annen varig måte er festet til grunnen, derimot ikke for vanlige settegarn, frittstående teiner og ruser eller liner og lignende redskap. Tapet ved at det skadede anlegg ikke kan brukes, omfattes ikke av erstatningsplikten med mindre skaden skyldes forsett eller uaktsomhet. Hvis dette er tilfelle, kommer de vanlige erstatningsregler til anvendelse.
2. Når det i et vassdrag skjer elvebrudd, utrasing eller annen skade som nevnt i punkt 1 og skaden antas for-

årsaket, helt eller delvis, av bølgeslag fra maskindrevne 15 mars.
 fartøyer, kan Kongen fastsette at det av slike fartøyer Nr. 3.
 skal svares en avgift for å gå gjennom denne del av
 vassdraget. Det samme gjelder når det fryktes for slik
 skade som nevnt. Avgiften skal etter nærmere bestem-
 melse av Kongen brukes til forbyggingsarbeid eller til er-
 statning for skaden. Når avgift er pålagt, skal det ikke
 betales erstatning for skade som voldes på den omhand-
 lede måte, med mindre skaden skyldes forsett eller uakt-
 somhet.

Åttende kapitel.

Om fløting.

§ 70. Fremfløting av trevirke er tillatt for enhver i de
 vassdrag som er fløtbare av naturen eller som er gjort fløt-
 bare for denne lovs ikrafttreden uten at den som kostet fløt-
 bargjøringen derved fikk enerett til fløting. Det samme gjel-
 der om vassdrag som heretter blir gjort fløtbare, med mindre
 Kongen på grunn av de anlegg eller arbeider som er iverksatt
 for fløtingens skyld, bestemmer at vassdraget ikke skal være
 åpent for alminnelig fløting. Til slik bestemmelse kan knyttes
 det vilkår at såfremt reglene i § 76, jfr. § 67 blir anvendt,
 skal det bare tas hensyn til den verdi anlegget eller forbed-
 ringen har.

§ 71.

1. Hvis den som vil fløte, ikke har fast bopel i riket og
 fløtingen ikke skjer ved en fløtingsforening med vedtek-
 ter stadfestet av Kongen, plikter han å ha en fullmektig
 som er bosatt her i riket og som i hans fravær svarer på
 hans vegne for domstolene og andre myndigheter og mot-
 tar meddelelser i tvistemål og andre anliggender som har
 sammenheng med fløtingen. Den samme plikt påhviler
 aksjeselskaper og andre upersonlige rettssubjekter som
 ikke har sete her i riket. Før fløting kan finne sted må
 fullmektigens navn og bosted være meldt til lensmannen
 i det distrikt hvor fløtingen påbegynnes. Blir det ikke
 gjort, kan lensmannen etter begjæring av en interessert
 oppnevne slik fullmektig med bindende virkning for den
 fløtende. Fullmektigens navn og bosted skal lensmannen
 kunngjøre på den måte han finner tjenlig. Utgiftene ved
 kunngjøringen bæres av den som vil fløte.
2. Slike fløtende som omhandles i punkt 1, kan også sak-
 søkes på det sted hvor fløtingen foregår eller har fore-
 gått, når saken gjelder krav som har sammenheng med
 fløtingen her i riket og som ikke hører under et ufra-
 vikelig verneting.

- 15 mars. 3. Kongen kan fastsette, enten i alminnelighet eller for et
 Nr. 3. enkelt vassdrag, at slike fløtende som omhandles i punkt 1, skal stille sikkerhet etter nærmere angitte regler for forpliktelser som de pådrar seg her i riket i anledning av fløtingen.

§ 72.

1. Kongen kan gi tillatelse til å kreve avstått grunn og rettigheter til anlegg av fløtingsdam, tømmerrenne, tunnel, kanal, lense og annen innretning eller til iverksetting av andre foretak som skal fremme fløtingen.
2. Når det i vedkommende del av vassdraget er en fløtingsforening med vedtekter stadfestet av Kongen, skal tillatelsen til å kreve avståing helst gis denne forening.

§ 73.

1. Kongen kan gi en samfløtingsforening tillatelse til mot erstatning å kreve rett til velteplass og tilleggingsplass for trevirke, med fornøden adkomstvei.
2. Det samme gjelder rett til oppleggingsplass for sunket trevirke med adkomstvei.

§ 74.

1. De for hvis regning fløting foregår eller aktes påbegynt i et vassdrag, kan også uten tillatelse etter § 72 kreve avstått grunn og rettigheter til slike tiltak som i den nevnte paragraf omhandlet, dog med unntak av slippe-dam og overføring av vatn fra et vassdrag til et annet, såfremt det blir fastslått ved skjønn at avståingen er nødvendig eller til overveiende nytte for fløtingen og ikke til vesentlig hinder eller ulempe for grunneieren eller andre rettighetshavere. Hvorledes anlegget skal innrettes og omfanget av de avståinger og innskrenkninger som skal pålegges grunneieren, avgjøres likeledes ved skjønn. Fløtingen anses å foregå for dens regning som betaler utgiftene enten umiddelbart eller ved fradrag i avtalt pris for trevirket.
2. De for hvis regning fløtingen foregår, kan kreve avstått lenser, fløtingsdammer, tømmerrenner eller andre innretninger som er anbrakt for fløtingens skyld, men ikke tilhører dem.
3. Foregår fløtingen i et vassdrag for mer enn éns regning, kan bestemmelsene i denne paragraf bare anvendes til fordel for en fløtingsforening med vedtekter stadfestet av Kongen.

§ 75. Når lense eller annen innretning blir nedlagt fordi den ikke lenger er til nytte for fløtingen, faller den avståtte grunn tilbake uten vederlag. Har erstatningen vært ydet i

form av en årlig avgift, opphører avgiften fra utgangen av 15 mars. det år da grunnen er gitt tilbake i ryddiggjort stand. Nr. 3.

§ 76. På vassdrag som ikke er åpne for alminnelig fløting etter bestemmelsene i § 70, får reglene i § 67 tilsvarende anvendelse til fordel for fløtingen.

§ 77.

1. Når det er utført anlegg eller arbeid i vassdrag for å gjøre det fløtbart eller for å lette eller trygge fløtingen, kan Kongen fastsette at det skal svares en avgift til dekning av utgiftene ved arbeidet med fradrag for mulig verdiforringelse som er inntrådt før avgiften blir pålagt og til dekning av utgifter til drift og tidsmessige forbedringer. Avgiften kan også fastsettes før arbeidet er iverksatt. Den påhviler trevirke som går gjennom vedkommende del av vassdraget og nyter godt av det utførte arbeid.

2. Slik avgift kan også pålegges til dekning av en forholdsmessig del av utgiftene ved anlegg eller andre arbeid som antas å ville tjene så vel fløtingen som ferdsel, vasskraft-utnyttning eller trygging eller annen forbedring av eiendommer som støter til vassdraget.

3. Det samme gjelder med hensyn til utgiftene ved tiltak som eieren av et anlegg i vassdraget setter i verk for å skaffe gjennomgang eller forbigang for trevirket, såfremt tiltaket er til stor nytte for fløtingen.

4. Avgiftspålegg etter denne paragraf kan når som helst endres eller oppheves, såfremt det ikke ved fastsettelsen er bestemt at det skal gjelde uforandret i en nærmere angitt tid, som ikke må være over 10 år.

5. Når samfløting finner sted, er fløtingsforeningen ansvarlig for avgiften av trevirke som den besørger fløtet.

§ 78.

1. Fløtingsretten omfatter også adgang til når det trengs å feste flåter eller ringbommer i land, å legge midlertidige ledningsarmer eller atthaldslenser når de innrettes så at ferdselen ikke hindres, å fjerne is, i fornødent fall ved sprengning, og å ferdes langs med vassdraget for fløtingens skyld. Derimot hjemler ikke fløtingsretten adgang til å ta vei over grunnen eller bruke den til varig anlegg.

2. For den bruk av grunnen som er nevnt i punkt 1, har eieren ikke krav på vederlag med mindre særlig hjemmel herfor foreligger. Blir det ved bruken gjort skade av noen betydning, skal skaden erstattes selv om den ikke er voldt med forsett eller av uaktsomhet. Det samme gjelder skade av noen betydning som ved selve fløtingen blir tilføyet

15 mars.
Nr. 3.

den tilstøtende grunn eller bruer, kraftverk m. v. eller andre byggverk som er oppført uten tilsidesettelse av skyldig hensyn til fløtingen og forsvarlig vedlikeholdt. Dette gjelder også skade på fiskegard, evjefiske eller annen fiskeinnretning som ved muring, fastbolting, nedramming av peler eller på annen varig måte er festet til grunnen, derimot ikke for vanlige settegarn, frittstående teiner og ruser eller liner og liknende redskap. Skade som blir voldt ved at trevirket støter mot bunnen eller stranda eller mot gjerder som står ute i vassfaret, kan ikke kreves erstattet uten når skaden er voldt med forsett eller av uaktsomhet. Tapet ved at det skadede anlegg ikke kan brukes, omfattes ikke av erstatningsplikten med mindre skaden skyldes forsett eller uaktsomhet. Hvis dette er tilfelle, kommer de vanlige erstatningsregler til anvendelse.

3. For erstatning som etter punkt 2 skal svares uten hensyn til skyld, er de fløtende ansvarlige en for alle og alle for en. Ansvarlet påhviler alle for hvis regning trevirke ble fløtet forbi i det år da skaden må være gjort, med mindre noen kan bevise at hans virke er kommet fram på en slik tid eller på en slik måte at det ikke har kunnet medvirke til skaden. Har en fløtingsforening fløtet, påhviler ansvaret også den og således at ansvaret ikke kan gjøres gjeldende mot noen enkelt fløtende før det er godtgjort at kravshaveren ikke får betaling hos foreningen.

§ 79. Fløtingsvirke som fryktes å ville synke, kan legges opp på land til tørking mot erstatning etter skjønn for skade som voldes. Det samme gjelder sunket trevirke som er tatt opp.

§ 80. Den som vil fløte i et vassdrag hvor det ikke har vært fløtet i de siste 10 år, og som ikke ligger inn under fløtingsforening skal sende melding til fylkesmannen i god tid forut. Fylkesmannen kunngjør meldingen på formålstjenlig måte; utgiftene hermed påhviler den som vil fløte. Fylkesmannen kan kreve at et beløp til dekning av kunngjøringsutgiftene skal innbetales på forhånd og kan nekte å motta meldingen til kravet er etterkommet. Unnlatelse av å gi melding medfører at de for hvis regning fløtingen foregår, blir pliktige til å erstatte all skade som fløtingen måtte volde.

§ 81.

1. I vassdrag der det går fisk, skal fløtingen foretas på en slik måte at den så vidt mulig ikke hindrer fiskegangen eller bruken av fiskeredskapene. Enhver fløtende, enhver eier av fløtingsinnretning og likeledes enhver som har fiskerett, kan kreve at Kongen fastsetter hva det skal gjøres for å oppnå dette. Når de fløtende følger de be-

stemmelser som således er gitt, svarer de ikke for skade som fløtingen allikevel kan medføre for fisket. 15 mars. Nr. 3.

2. Bestemmelser som er gitt med hjemmel i punkt 1, skal endres når det kommer krav om det fra noen av dem som bestemmelsene gjelder for. Dog kan det fastsettes ved utferdigelsen at revisjon ikke skal kunne kreves i et tidsrom som ikke må være over 10 år. I vassdrag hvor samfløting finner sted, kan krav om revisjon fra de fløtendes side bare fremsettes av vedkommende fløtingsforening.
3. Erstatningsansvar for skade på fisket som følge av overtredelse av punkt 1 første punktum eller bestemmelser som er gitt i medhold av punkt 1 annet punktum, påhviler en for alle og alle for en dem for hvis regning trevirke ble fløtet forbi i det år da skaden må være gjort, herfra dog unntatt den som kan bevise at hans virke er kommet fram på en slik tid eller på en slik måte at det ikke har kunnet medvirke til skaden. Har en fløtningsforening fløtet, påhviler ansvaret også den og således at ansvaret ikke kan gjøres gjeldende mot noen enkelt fløtende før det er godtgjort at kravshaveren ikke får betaling hos foreningen.

§ 82.

1. Når trevirke er sunket i vassdrag og eieren ikke kjennes, kan lensmannen (i kjøpstedene politimesteren) tillate andre å ta virket opp. Det samme gjelder når eieren kjennes, men han unnlater å ta virket opp innen en frist som lensmannen (politimesteren) gir ham.
2. I vassdrag med samfløting skal fløtingsstyret dra omsorg for at slikt virke blir tatt opp. Lensmannen (politimesteren) kan oppfordre styret til å gå i gang med opptaking, og hvis arbeidet da ikke blir gjort på forsvarlig måte og med tilbørlig hurtighet, kan han tillate andre å ta virket opp.
3. Når det er nødvendig at sunket trevirke blir fjernet straks av hensyn til ferdsel eller fløting eller til bruken av eiendom eller anlegg ved eller i vassdraget, kan lensmannen (politimesteren) la virket ta opp uten videre. Det samme kan gjøres av enhver som påviselig er utsatt for skade eller ulempe hvis opptaking ikke skjer straks.
4. Såfremt eieren av det opptatte virke kan bevise sin eiendomsrett ved merke eller på annen måte, kan han kreve virket utlevert når han betaler opptakingsutgiftene. Kongen kan gi forskrifter om at eierens rett skal falle bort når den ikke er brukt innen en viss tid etter at opptakingen er meldt til lensmannen (politimesteren). I forskriftene kan gis regler om kunngjøring av meldingen.

15 mars. 5. Sunket trevirke som fløtingsstyret tar opp, og hvis eier
Nr. 3. er kjent skal behandles etter de forskrifter som gjelder
om krabbastømmer, der slike er fastsatt. I motsatt fall
gås fram etter bestemmelsen i punkt 7.

6. Sunket trevirke som andre tar opp etter tillatelse fra lensmannen (politimesteren) i henhold til punkt 1 eller 2, tilfaller bergeren såfremt eieren ikke bruker sin rett etter punkt 4.

Hvis verdien av det opptatte antas å bli vesentlig større enn et rimelig vederlag for arbeid og kostnad, skal det dog i tillatelsen besluttet at det opptatte virke blir å selge ved lensmannens (politimesterens) foranstaltning og at utbyttet når arbeid og kostnad er betalt, skal deles på den måte som er fastsatt for utbyttet av hittegoods. Departementet kan gi nærmere regler om dette.

7. Den som tar opp sunket trevirke i henhold til punkt 3, skal straks gi melding til lensmannen (politimesteren), som bestemmer om det skal tilfalle bergeren eller om det skal selges således som nevnt i punkt 6. Unnlattelse av å gi melding straffes med bøter. Sunket trevirke som politiet selv tar opp i henhold til punkt 3, selges til dekning av utgiftene. Mulig overskudd tilfaller statskassen. § 83.

1. Vedkommende departement kan gi forskrifter om behandling av krabbastømmer (umerket fløtingsvirke og virke hvis eier ikke kjennes), om den fremgangsmåte som skal brukes for å gi eieren høve til å melde seg og fristen for meldingen og om salget av virket. Er det samfløting i vassdraget, gir fløtingsstyret slike forskrifter med godkjenning av departementet. Forskriftene kunngjøres på den måte departementet fastsetter.

2. Når slike forskrifter er gitt, skal krabbastømmeret eller utbyttet av det brukes til fordel for vassdraget, helst til opprensing og retting av elvefare og til istandbringelse og vedlikehold av fløtingsinnretninger. Nærmere bestemmelser herom inntas i forskriftene eller gis av departementet. Departementet kan tillate annen bruk av virket eller av salgsutbyttet i enkelte vassdrag når det er særlig grunn til det.

3. Det skal avlegges regnskap for krabbastømmeret etter nærmere bestemmelse av departementet. I regnskapet skal gis nøyaktig forklaring om anvendelsen av de innkomne salgssummer.

§ 84.

1. Enhver for hvis regning det er fløtet i et vassdrag under siste års fløting, har rett til å kalle sammen møte til å

avgjøre om det skal dannes fløtingsforening i vassdraget 15 mars.
 eller vedkommende del av det. Den samme rett har en- Nr. 3.
 hver som akter å fløte i vassdraget under neste års fløting

og enhver der eier skog som kan påregnes å avgi trevirke til fløting i vassdraget. Innkallelsen til møtet skal rettes til alle som står i noen stilling som nevnt til fløtingen i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel. Innkallelsen kunngjøres minst 4 uker før møtedagen i Norsk lysingsblad og i ett eller to blad som er alminnelig lest i distriktet samt ved oppslag på dertil brukte steder.

2. Utgiftene ved kunngjøringen og ved møtet påhviler den som har foretatt innkallelse, men skal dekkes av fløtingsforeningen såfremt det blir dannet forening.

§ 85.

1. Stemmerett på møtet etter § 84 har enhver for hvis regning det er fløtet under siste års fløting i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel, enhver som på møtet melder trevirke til neste fløting og enhver der eier skog som kan påregnes å avgi trevirke til fløting i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel. Hver stemmeberettiget har en stemme, uansett om han er fløtende eller skogeier eller begge deler. På møtet kan stemmes ved fullmektig dog så at ingen kan avgi mer enn to stemmer i alt.

2. Beslutning om å danne fløtingsforening er ikke gyldig uten at beslutningen oppnår stemme enten fra stemmeberettigede som under siste års fløting har fløtet så meget som en femtepart av den årlige gjennomsnittsmengde for de siste 5 år av fløtet trevirke i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel, regnet etter kubikkmål, eller fra stemmeberettigede som på møtet melder så meget trevirke til neste fløting. Har det ikke vært fløtet i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel i så lang tid som 5 år, regnes etter gjennomsnittet for de år som er gått siden fløtingen begynte. Har det ikke foregått fløting i noe av de siste 5 år, regnes etter den mengde virke som meldes til neste fløting.

Til gyldig vedtak om vedtekter for foreningen kreves alminnelig flertall av de avgitte stemmer fra dem som er stemmeberettiget etter punkt 1.

3. Når forening er dannet, plikter enhver som på møtet meldte trevirke til fløting, å svare avgift for det første år av den mengde han meldte, selv om det ikke blir fløtet så meget for hans regning.

§ 86.

1. Er det etter to års forløp fra denne lovs ikrafttreden ikke dannet fløtingsforening for et vassdrag eller en vass-

15 mars.

Nr. 3.

dragsdel hvor fløting foregår for fleres regning, kan Kongen opprette fløtingsforening når det anses påkrevd for å få en tjenligere fløting eller for å få minsket ulempe for andre interesser i vassdraget. De interesserte skal gis adgang til å uttale seg før avgjørelse blir tatt.

2. Når der er opprettet fløtingsforening på denne måte, skal hovedstyret for vassdragsstellet kalle sammen et møte til å fastsette vedtekter for foreningen. Reglene i §§ 84 og 85 får anvendelse så langt de passer. Utgiftene ved innkallingen og møtet påhviler fløtingsforeningen, med mindre Kongen bestemmer at de skal bæres av statskassen.

3. Hvis det ikke blir fattet gyldig beslutning om vedtekter på det nevnte møte eller på et nytt møte som saken utsettes til, kan kongen fastsette vedtekter for foreningen. Vedtekter som er fastsatt således, blir gjeldende inntil de forandres av Kongen eller på den måte som omhandles i § 91.

§ 87. En fløtingsforening for en del av et vassdrag kan være medlem av en annen fløtingsforening i vassdraget når begge foreningers vedtekter gir adgang til det.

§ 88.

1. De rettigheter som i nærværende lov er tillagt fløtingsforeninger kan bare utøves av fløtingsforeninger hvis vedtekter etter lovens ikrafttreden er stadfestet av Kongen. Fløtingsforeninger som består ved lovens ikrafttreden, kan dog utøve de nevnte rettigheter i 5 år fra ikrafttredelsesdagen.

2. Stadfesting på vedtekter for en fløtingsforening skal gis når vedtektene samsvarer med loven og hensynet til berettigede almene og private interesser ikke taler mot stadfesting.

§ 89. Før det blir fastsatt vedtekter eller vedtektsendringer etter § 86, punkt 3, eller § 93, punkt 3, og før det blir gitt stadfesting på vedtekter eller vedtektsendringer, skal saken i alminnelighet forelegges herredstyret i de herreder hvorfra trevirke fløtes i vassdraget, til uttalelse. I den utstrekning forholdene tilsier, bør uttalelse dessuten innhentes fra skogeierlag, fra kanalstyret når det gjelder fløting i kanalisert vassdrag og fra fløtingsstyrer i de andre deler av vassdraget. Er det bare spørsmål om endring i eldre vedtekter, behøver uttalelser ikke innhentes med mindre det finnes særskilt grunn til det etter sakens art.

§ 90.

1. Vedtekter for en fløtingsforening bør inneholde bestemmelser om foreningens område, om innkalling til møter,

om styret, om regnskap og revisjon, om tømmermerker 15 mars.
og avgift for slike og bestemmelser som for øvrig trengs Nr. 3.
av hensyn til fløtingen.

2. Uten tillatelse av Kongen kan ikke andre enn norske statsborgere bosatt i Norge være medlemmer av styret i en fløtingsforening.

§ 91.

1. Endring i vedtektene for en fløtingsforening kan bare vedtas på et møte som medlemmene er innkalt til minst 14 dager i forveien med underretning om det forslag til endringer som skal behandles. Innkallelsen kunn-
gjøres ved melding til hvert medlem eller på den måte som er fastsatt i § 84 punkt 1. På møtet kan ikke ved-
tas noen annen endring i vedtektene enn det som er nevnt i innkallelsen.

2. Til gyldig vedtak kreves to tredjedeler av de avgitte stemmer og dessuten at de som utgjør flertallet, enten

a) har fløtet under siste fløting så meget som en tredje-
part av den årlige gjennomsnittsmengde for de siste
3 år av trevirke som er fløtet for foreningens regning,
eller

b) har meldt til neste fløting så meget trevirke som
nevnt under a, eller

c) eier skog som kan påregnes å avgi gjennomsnittlig
så meget trevirke årlig til fløting i vedkommende vass-
drag eller vassdragsdel.

Hvis foreningen ikke har fløtet så lenge som 3 år
regnes den under bokstav a nevnte gjennomsnitts-
mengde etter den tid foreningen har fløtet.

3. Hvis noen bestrider gyldigheten av vedtaket fordi de
skogeiere som har stemt for det påstås ikke å fylle
kravet i punkt 2, bokstav c, skal styret innhente ut-
talelse fra vedkommende skogutvalg.

4. I vassdrag hvor fløtingen som regel ikke foregår for skog-
eiernes regning, treffes vedtektsendringer på det i § 92,
punkt 2, omhandlede møte. Møtet skal være innkalt ved
melding til hver møteberettiget minst 14 dager i for-
veien med underretning om det forslag til endringer som
skal behandles. Til gyldig vedtak kreves to tredjedeler
av de avgitte stemmer.

5. Endring i vedtekter Kongen har stadfestet må for å bli
gyldig stadfestes av Kongen.

§ 92.

1. Medlemmer av en fløtingsforening er de for hvis regning
trevirke er fløtet under siste års fløting, og de som har
meldt trevirke til neste fløting, og dessuten enhver som

15 mars.

Nr. 3.

eier skog som kan påregnes å avgi trevirke til fløting i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel. Hvert medlem har en stemme. I vedtektene kan fastsettes at stemmeretten skal være gradert etter trevirkets mengde eller skogvidden og at en viss minstemengde eller en viss minste skogvidde skal være vilkår for stemmerett. Hvis ikke annet er fastsatt i vedtekt, skal det på medlemsmøtet være adgang til å stemme ved fullmektig, dog så at ingen møtende kan avgi stemme for mer enn to stemmeberettigede.

2. I vassdrag hvor fløtingen som regel ikke foregår for skogeiernes regning skal foreningsvedtektene inneholde bestemmelse om hvor mange skal ha adgang til å møte på foreningsmøtene. Tallet skal være delelig med to. En under halvdelen av det fastsatte antall skal være skogeiere og resten skal være tømmerkjøpere. De skogeiere som skal ha rett til å møte, utpekes av skogeierlaget såfremt det er ett skogeierlag for hele det område hvorfra trevirke fløtes i vedkommende vassdrag eller vassdragsdel. Er det flere skogeierlag i det nevnte område, foretar de valget i fellesskap, eller fordeler antallet mellom seg. I andre tilfelle foretas valget i et møte som innkalles og styres av fløtingsforeningens formann og hvor stemmerett tilkommer de skogeiere som er medlemmer av fløtingsforeningen.

De tømmerkjøpere som skal ha rett til å møte, utpekes ved valg på et møte av de tømmerkjøpere for hvis regning trevirke er fløtet under siste års fløting, og de som har meldt tømmer til neste års fløting. Møtet innkalles og styres av fløtingsforeningens formann. På møtet kan fastsettes med vanlig flertall at tømmerkjøperne skal utpeke færre enn de har rett til og at de utpekte i stedet skal ha mer enn en stemme hver. De utpekte skal hver tillegges like mange stemmer, og høyst fire. Det samlede stemmetall må ikke overstige det antall stemmer tømmerkjøperne skal ha på foreningsmøtene.

For de skogeiere og tømmerkjøpere som utpekes, kan på samme måte oppnevnes varamenn. Er det ikke valt formann i fløtingsforeningen, skal skogeiernes og tømmerkjøpernes valg møte innkalles og styres av den som hovedstyret for vassdragsstellet bestemmer.

På foreningsmøte i en slik forening som her omhandlet, kan ingen av de møteberettigede stemme ved fullmektig.

3. Når en fløtingsforening er medlem av en annen fløtingsforening som nevnt i § 87, skal vedtektene for den sist

nevnte forening (hovedforeningen) inneholde bestem- 15 mars.
melse om hvorledes den innmeldte forening skal være Nr. 3.

representert på hovedforeningens møter. Når fløtingen i den innmeldte forenings distrikt som regel skjer for skogeiernes regning, skal dens representanter regnes med blant skogeierne etter punkt 2, skjer fløtingen som regel ikke for skogeiernes regning, skal de regnes med blant tømmerkjøperne etter punkt 2.

4. I styret for en slik forening som omhandles under punkt 2, skal tallet av styremedlemmer være et ulikt tall, og skogeierne på foreningsmøtet velge det antall som ligger nærmest under halvdelen. De øvrige styremedlemmer velges av tømmerkjøperne.

§ 93.

1. Hvis noen av medlemmene i en fløtingsforening (jfr. § 92) ønsker å skille en del av vassdraget ut fra foreningens område og danne særskilt forening for den utskilte del, kan dette i regelen bare skje etter gyldig vedtak i den forening som finnes. Oppnåes ikke her det nødvendige flertall for utskillelsen, kan de som ønsker utskillelse, kalle sammen et møte om spørsmålet etter reglene i § 84. Hvis to tredjeparter av de avgitte stemmer på dette møte er for å danne særskilt forening, kan dette flertall kreve at spørsmålet om utskillelsen skal avgjøres av Kongen. De som utgjør flertallet, må enten ha fløtet under siste års fløting så meget som to tredjeparter av den årlige gjennomsnittsmengde for de siste 5 år av fløtet trevirke i vedkommende vassdragsdel, regnet etter kubikk-mål, eller melde på møtet så meget trevirke til neste års fløting. Har det ikke vært fløtet i vedkommende vassdragsdel i så lang tid som 5 år, regnes etter gjennomsnittet for de år som er gått siden fløtingen begynte. Har det ikke foregått fløting i noe av de siste 5 år, regnes etter den mengde virke som meldes i neste fløting.

2. Før det kan gis stadfesting på vedtektene for den nye forening, må det være foretatt et oppgjør av det økonomiske forhold mellom den gamle og den nye forening. Hvis ikke enighet oppnås, kan hver av foreningene kreve oppgjøret foretatt ved skjønn. Kongen kan gi forskrifter om grunnsetningene for slike oppgjør.

3. Hvis den nye forenings vedtekter blir stadfestet og den gamle forening unnlater å foreta de nødvendige endringer i sine vedtekter, kan Kongen fastsette endringene med bindende virkning.

15 mars. § 94.

- Nr. 3. 1. Når det er fløtingsforening i et vassdrag, kan ingen utelukkes fra å være med i samfløtingen på like vilkår med alle andre. Men styret kan utelukke fra samfløtingen slikt trevirke som er til urimelig ulempe eller fare under fløtingen. Hovedstyret avgjør tvist om utelukkelse av trevirke.
2. Fløtingsforeningen skal sørge for at enhver får sitt trevirke framfløtet og utskilt uten unødig opphold. Trevirke bør utskilles på felles kostnad på steder der det kan skje uten utilbørlig opphold eller ulempe og uten urimelige utgifter.
3. Vil noen ha sitt trevirke utskilt utenfor vanlig skillested, skal han få det, såfremt det ikke medfører utilbørlig hinder eller ulempe for samfløtingen og han betaler de særlige utgifter som voldes.
4. Tvist om hvor utskilling skal finne sted, avgjøres av hovedstyret.
5. Når et industrianlegg til foredling av skogsvirke mottar sitt trevirke ovenfor bruket, kan eieren kreve erstatning for utgiftsøkingen såfremt skillestedet blir flyttet nedenfor bruket.

§ 95. Det tilligger styret i fløtingsforeningen å godkjenne tømmermerker. I vassdrag der det er mer enn en forening, skal godkjenningsmyndigheten tillegges styret i den ene av foreningene. Blir ikke styrene enige om hvilken forening dette skal være, treffer hovedstyret for vassdragsstellet avgjørelse herom.

§ 96.

1. Utgiftene til fløtingen utlignes på det trevirke som blir fløtet i året, etter nærmere regler i vedtektene. Utgifter til nye fløtingsinnretninger, til vedlikehold av fløtingsinnretninger og til rente og avdrag på lån, dekkes også ved slik utligning eller ved fast avgift på trevirket. Utgiftene til nye innretninger må fordeles på så lang tid at avgiften ikke blir urimelig tung for enkelte års fløting.
2. Vedtak om endring i det forhold hvoretter de i punkt 1 omhandlede utgifter skal utredes for trevirke av forskjellig slag eller fra forskjellige deler av vassdraget, trer ikke i kraft for samme års fløting og kan heller ikke gjelde fløtingen i det neste år med mindre vedtaket er gjort innen 15 august. Det samme gjelder vedtak om innføring eller øking av avgift som ventes å gi overskudd.
3. Foreningen kan holde tilbake trevirke som den fløter, til den får betalt avgift og utligningsbeløp som eieren

skylder for samme og for foregående år eller som skyl- 15 mars.
des for de nevnte år for tømmer med det benyttede Nr. 3.

merke. Er summen ikke utregnet, gjelder tilbakeholds-
retten for et forskudd som styret fastsetter. Hvis beta-
ling ikke skjer, kan det tilbakeholdte trevirke selges til
dekning av foreningens tilkommende etter de regler som
gjelder om håndpant. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdel-
seslovens § 195 finner ikke anvendelse.

4. Det som er fastsatt i punkt 3, gjelder også avgift som
foreningen svarer for etter § 77, punkt 5, og betaling
som skyldes for fløting i ovenforliggende deler av vass-
draget. Foreningen plikter å bruke tilbakeholdsretten
for å få inn slik gjeld når det kommer krav om det i
god tid og med de nødvendige opplysninger.

§ 97. Hvis noen for hvis regning fløting finner sted,
eller noen skogeier i fløtingsområdet, er misnøyd med ved-
tak i foreningen om avgifter eller utligning av fløtingsutgif-
ter, derunder også om fordelingen på en årrekke av utgifter
til fløtingsinnretninger eller elveforbedringer, eller med ved-
tak som ellers vedkommer de fløtendes rett eller plikt, kan
han kreve vedtaket prøvd ved skjønn.

§ 98. I vassdrag med to eller flere fløtingsforeninger
skal hver forening så langt det står til den, medvirke til at
fløtingen foregår godt og billig. Bestemmelser som fløtings-
foreningen i hovedvassdraget treffer med dette formål, bør
følges av de øvrige fløtingsforeninger. Oppstår det tvist mel-
lom foreningene i anledning av slike bestemmelser, avgjøres
saken av Kongen.

§ 99.

1. I vassdrag der det foregår samfløting, har ingen rett
til å foreta løsflothing på egen hånd uten samtykke fra
fløtingsforeningen, med mindre foreningen nekter å fløte
hans virke. Derimot er særfløting i flåter eller ring-
bommer tillatt for enhver.

Nekter fløtingsforeningen å gi samtykke til løsflothing,
kan nektelsen innankes for hovedstyret for vassdrags-
stellet.

2. Ingen må ved særfløting utilbørlig hindre eller forstyrre
samfløtingen.
3. De som foretar lovlig særfløting, har rett til å nytte
faste anlegg som er bygget til lette for fløtingen, men
skal for bruken svare en avgift, som i tilfelle av tvist
fastsettes ved skjønn. De skal rette seg etter de regler
som fløtingsforeningen gir om tid og måte for utslippin-
gen og opptakingen av trevirket, om merking og om tre-
virkets beskaffenhet.

- 15 mars. § 100. Avgjørelser som hovedstyret for vassdragsstellet
 Nr. 3. treffer etter bestemmelsene i dette kapitel kan innankes for
 vedkommende departement.

Niende kapitel.

Om sikring mot utrasing o. a.

§ 101. Uten særlig adkomst eller hjemmel i lov må ingen foreta noe med egen eller andres grunn som kan ventes å medføre skade ved utrasing i vassdrag.

§ 102.

1. Kongen kan kreve avstått til staten eller gi andre tilatelse til å kreve avstått grunn og rettigheter til senking, utviding eller retting av et vassfar, oppsetting av flomgard, sperredam, reguleringsdam, forbygning eller annet arbeid i eller ved vassdrag, når formålet er å trygge jord eller andre herligheter mot elvebrudd eller flomskade.
2. Når staten utfører slike arbeider, kan det også uten særskilt beslutning av Kongen kreves avstått mot erstatning stein og annet byggevirke til arbeidet, hvis det ved skjønn blir avgjort at avståingen trengs og ikke er til vesentlig hinder eller ulempe for den som kravet rettes mot. Har et fylke eller en annen kommune påtatt seg utgiftene ved slik avståing til fordel for arbeid som staten utfører, kan fylket eller kommunen kreve avståingen.

§ 103.

1. Når staten utfører slike arbeid som nevnt i foregående paragraf, kan Kongen fastsette at de som oppnår fordel for eiendom eller herlighet, skal bidra til de medgåtte utgifter eller en del av dem, og til det fremtidige vedlikehold, i forhold til den verdi som hvers fordel blir satt til ved skjønn.
2. Slik tilskuddsplikt kan også ellers pålegges når arbeidet finnes påkrevd og det utføres av noen av dem som oppnår fordel av det for eiendom eller herlighet, uten at alle deltar i utgiftene.
3. Tilskuddsplikt som nevnt kan pålegges til dekning av en forholdsmessig part av utgiftene ved anlegg eller andre arbeid som antas på en gang å ville tjene til sikring mot elvebrudd eller flomskade og til tørrlegging, fremme av ferdsel eller fløting eller til utnytting av vasskraften.
4. Bestemmelsene i § 31, punkt 2—6, og § 33 får tilsvarende anvendelse.

Tiende kapitel.

15 mars.

Nr. 3.

Alminnelige bestemmelser om tiltak i vassdrag.

§ 104.

1. Bruer, dammer og andre anlegg som oppføres i eller over et vassdrag hvor almen ferdsel eller fløting foregår eller hvor fisk har sin gang, skal være innrettet så eller forsynt med slike særskilte innretninger for gjennomgang eller forbigang, at de er så litet til hinder for ferdselen, fløtingen eller den frie fiskegang, som det er mulig uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.
2. Uten tillatelse av Kongen må slike anlegg ikke utføres så at de er til hinder eller ulempe av noen betydning for almen ferdsel eller fløting eller for den frie fiskegang.
3. Uten slik tillatelse kan heller ikke vatn bortledes fra vassdraget eller noen del av det, når bortledingen blir til hinder eller ulempe av noen betydning for almen ferdsel eller fløting eller for den frie fiskegang.
4. Det som her er fastsatt, skal også gjelde andre arbeid i vassdrag enn de tiltak som er nevnt, og likeledes ombygging, påbygging eller endring av eldre anlegg.
5. Tillatelse til midlertidige rådgjerder som går inn under punkt 2, 3 eller 4, kan gis av Hovedstyret når de er nødvendige ved bygging i eller ved vassdrag eller ved vølings- eller opprensingsarbeid.

§ 105. Uten tillatelse av Kongen må det ikke iverksettes noe vassdragstiltak som kan ventes å medføre at dyrket eller dyrkbar jord eller naturlig eng, skog, torvmyr eller beitemark settes under vatn eller på annen måte ødelegges i så stor utstrekning at det etter forholdene på stedet må anses skadelig for almene interesser. Det samme gjelder andre tiltak som ved innvirkning på vassdraget kan ventes å medføre skade eller fare av betydning for andre offentlige eller almene interesser enn de som er nevnt i § 104, punkt 2, så som ved elvebrudd eller forsumping eller ved tørrlegging av flygesand.

§ 106.

1. Tillatelse etter § 104, punkt 2—4, og § 105 kan bare gis når det antas at tiltaket medfører slik nytte for samfunnet at skaden for de offentlige eller almene interesser mer enn oppveies.
2. I tillatelsen kan settes slike vilkår som finnes påkrevd av hensyn til de offentlige eller almene interesser som tiltaket utsetter for skade eller av hensyn til samfunnets nytte av tiltaket.

- 15 mars. 3. Den som setter tiltaket i verk i samsvar med tillatelse, er uten ansvar for ulempe som tiltaket medfører for det offentlige eller almenheten, når bestemmelsen i § 104, punkt 1, er overholdt.

Nr. 3.

§ 107.

1. Viser det seg at vilkår som er satt etter § 106, punkt 2, eller følger av planen for tiltaket, ikke har den ventede virkning til å forebygge eller minske skade for offentlige eller almene interesser, eller at skaden ellers blir større enn antatt på forhånd, kan Kongen påby de endringer med hensyn til anlegget eller måten det blir stelt på, som finnes påkrevd, uten at det tilkommer anleggseieren noen erstatning. Dette gjelder dog bare endringer som kan skje uten at anlegget eller driften fordyres betydelig og uten at anlegget påføres utgift eller ulempe som står i misforhold til det som oppnås. Påbudet må være gitt innen 10 år etter utgangen av det kalenderår da anlegget ble fullført eller satt i drift.
2. Hvis de endringer Kongen har påbudt, ikke er utført innen den frist han har fastsatt, kan vedkommende departementet illegge anleggseieren en dagmulkt til statskassen. Departementet kan la endringene utføre for anleggseierens regning. Utgiftene til dette har panterett i anlegget med samme prioritet som skatter og kan innføres på samme måte som skatt.
3. Kongen kan frafalle eller lempe på vilkår som er satt etter § 106, punkt 2, eller som følger av planen for anlegget, når innvunnet erfaring eller nye tilhøve gir grunn til det. Det samme gjelder endringer som er påbudt etter denne paragrafs punkt 1.

§ 108.

1. Anlegg som oppføres i vassdrag, skal med hensyn til innretning, fundamentering, materiale og arbeid fylle de krav som med rimelighet kan stilles til sikring mot fare for menneskeliv eller for annenmanns eiendom eller for offentlige eller almene interesser.
2. Andre arbeid i vassdrag må likeledes foretas på en måte som gir rimelig sikkerhet mot slik fare.
3. For skade som skyldes feil eller mangler i de nevnte henseender, er anleggseieren ansvarlig, selv om det ikke foreligger forsett eller uaktksomhet fra hans side.
4. Når det er grunn til å vente at det i fremtiden blir spørsmål om tiltak i eller ved vassdraget til å fremme almen ferdsel, almen fløting, fiske, tørrlegging av jord i større utstrekning eller i øvrig noe formål som er av vesentlig betydning for det offentlige eller for almenheten, eller

om å bruke til almen ferdsel eller fløting et vassdrag 15 mars. hvor slikt ikke foregår, skal anlegg som iverksettes i Nr. 3. vassdraget, innrettes således at de er til så lite hinder for et slikt tiltak eller en slik bruk som mulig uten ulempe eller utgift av noen betydning.

§ 109.

1. I vassdrag eller deler av vassdrag hvor offentlig tilsyn er anordnet, kan Kongen påby at ingen uten foregående godkjenning fra tilsynet, må sette i verk:

- a) damanlegg eller anlegg til utnytting av vasskraft,
- b) bortleding av vatn fra elv eller større bekk eller fra sjø eller vatn som har utløp i slikt vassdrag, når bortledingen skjer gjennom tunnell, renne eller grøft eller gjennom rørledning med innvendig tverrmål over 20 centimeter ved inntaket.
- c) lenseanlegg for fløtingsvirke,
- d) andre anlegg eller arbeid i elv eller større bekk, som medfører forandring av noen betydning i vatnets løp eller høyde eller hinder eller ulempe for ferdsel eller fløting, så som sluse, forbygning, retting av vassfaret, bru, anlegg for fiske, og annen bygging eller peling i vassfaret; det samme gjelder om oppfylling, utgravning, sprenging og opptaking av stein i vassfaret, når det ikke er åpenbart at ingen offentlig eller almen interesse utsettes for å lide,
- e) bru, taubane, løypestreng eller kraftledning over vassdrag der det er ferdsel eller fløting, eller elektriske svakstrømsledninger over vassdrag der ferdsel foregår,
- f) tørrlegging som gjelder mer enn 100 dekar innsjøbunn.

2. Det som her er fastsatt, gjelder også ombygging, påbygging og annen endring av eldre anlegg. Det gjelder ikke for arbeid som iverksettes med hjemmel i § 9.

3. Såfremt uventede omstendigheter gjør det nødvendig uten opphold å treffe forføyning som omhandlet i påbud etter punkt 1, skal melding innsendes snarest mulig med opplysning om grunnen til at godkjenning ikke kunne innhentes.

§ 110.

1. Godkjenning etter § 109 skal bare nektes hvis anlegget antas å ville komme i strid med reglene i § 108, punkt 1 og 2.

2. Hvis de opplysninger som foreligger, ikke er avgjørende for at anlegget må godkjennes således som det er meldt, eller at godkjenning må nektes, kan det til godkjenningen

- 15 mars. knyttes slike vilkår og nærmere bestemmelser som finnes
Nr. 3. påkrevd av hensyn til reglene i § 108, punkt 1 og 2. Godkjenningen er ikke til hinder for at det senere blir gitt påbud om endringer eller tillegg i planen for arbeidet, når de anses nødvendige for anleggets soliditet på grunn av forhold som er kommet for dagen under arbeidets gang.
3. Til godkjenningen kan knyttes forbehold om at tiltaket ikke må settes i verk før det er gitt tillatelse etter § 104, punkt 2—4, eller § 105, eller er holdt skjønn etter § 112. Slikt forbehold skal alltid tas når det finnes sannsynlig at tiltaket strir mot de bestemmelser som tillatelsen eller skjønnet gjelder, og ved tiltak av større betydning, når det ikke finnes åpenbart at så ikke er tilfelle.
4. Blir godkjenning nektet, helt eller delvis, skal det gis grunner for avgjørelsen.
- § 111.
1. Tillatelse etter §§ 104 eller 105 og godkjenning etter § 109 taper sin gyldighet hvis arbeidet ikke er påbegynt innen 2 år etter at tillatelsen eller godkjenningen er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist på 5 år. Under særlige omstendigheter kan dog andre frister fastsettes. Ved tidsberegningen medtas ikke tid som det har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Fristen kan forlenges når særlige grunner taler for det.
2. Tillatelse etter § 104 eller § 105 kreves ikke til gjenoppbygging av lovlig bestående anlegg på omtrent samme sted, når arbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år, fullføres med rimelig hurtighet og ikke medfører ugunstigere forhold for offentlige eller almene interesser enn det eldre anlegg.
3. Foranstående bestemmelser får tilsvarende anvendelse med hensyn til skjønn etter §§ 112 og 113, punkt 1. Fristforlengelse gis i disse tilfelle av vedkommende departement.
- § 112.
1. Spørsmål om hvorledes slike tiltak i vassdrag som nevnt i § 8 og § 11 kan settes i verk uten å volde skade eller fare for annenmanns eiendom eller rettigheter, kan enhver av partene kreve avgjort på forhånd ved skjønn. Når skjønnet finner at skade eller fare ikke vil bli voldt, kan ingen som har vært part under skjønnet, motsette seg at tiltaket iverksettes, selv om skade eller fare likevel oppstår. Erstatning for skaden kan alltid kreves.
2. Spørsmål om hvorledes tiltak kan iverksettes uten å komme i strid med reglene i §§ 104, 105 og 108, punkt 4, kan

enhver interessert kreve avgjort på forhånd ved skjønn. 15 mars.
Den som setter i verk et tiltak med hjemmel i et slikt skjønn, er uten ansvar for ulemper som tiltaket kan medføre for det offentlige eller almenheten. Nr. 3.

3. Ved skjønn etter denne paragraf kan fastsettes forskrifter om hvorledes anlegget skal brukes og passes, herunder også at det fra anleggets side skal ytes hjelp ved gjennomgang for ferdsel og fløting.

§ 113.

1. Når det er holdt skjønn etter § 112 og minst 5 år er gått etter utløpet av det kalenderår da anlegget er fullført og tatt i bruk, kan anleggseieren kreve nytt skjønn til å avgjøre spørsmålet om vilkår som følger av planen for anlegget eller innskrenkninger eller vilkår som skjønnnet har fastsatt, kan falle bort eller lempes på fordi innvunnet erfaring eller nye tilhøve gir grunn til det.

2. Viser det seg i strid med det som et skjønn etter § 112, punkt 2, har antatt, at tiltaket volder slik skade, ulempe eller fare som nevnt i §§ 104 og 105, kan det påbys endringer i anlegget eller i måten det blir brukt eller stelt på, for å forebygge eller minske skaden, ulempen eller faren. Dette gjelder dog bare endringer som kan skje uten at anlegget eller driften fordyres betydelig og uten at anlegget påføres utgift eller ulempe som står i misforhold til det som oppnås. Avgjørelsen treffes ved skjønn, som må være krevd innen 10 år etter utgangen av det kalenderår da anlegget ble fullført eller satt i drift.

§ 114.

1. Hvis noen setter i verk et tiltak uten å følge reglene i § 108, punkt 1 og 2, kan enhver som utsettes for fare eller skade, kreve at han skal sette anlegget i forsvarlig stand eller ta det bort. Blir krav herom ikke etterkommet innen rimelig tid, kan arbeidet etter opptatt skjønn utføres for den forsømmeliges regning. Skjønnnet fastsetter om anlegget skal settes i stand eller tas bort og anslår etter så nøyaktig utregning som mulig utgiftene ved arbeidet. Når arbeidet er utført og skjønnsmennene har gitt bevidnelse derom, kan anslagsbeløpet og skønnsomkostningene straks inndrives hos den ansvarlige etter reglene i lov om tvangsfullbyrdelse.

2. Hvis noen setter i verk et tiltak uten påbudt godkjenning etter § 109, plikter han etter krav fra departementet å ta bort eller endre anlegget eller la være å bruke det, alt i den utstrekning som departementet finner nødvendig av de hensyn som er nevnt i § 108, punkt 1 og 2.

- 15 mars. 3. Hvis noen setter i verk et vassdragstiltak uten hjemmel
Nr. 3. i skjønn etter § 112, punkt 2, eller § 113, punkt 1, eller
uten hjemmel i tillatelse etter § 104, punkt 2—4, eller
§ 105, plikter han etter krav fra departementet eller noen
annen som hadde kunnet forlange skjønn etter § 112,
punkt 2, å bringe forholdet i lovlig orden, hvis det viser
seg at tiltaket er i strid med det som er fastsatt i skjøn-
net eller tillatelsen eller i strid med noen av reglene i
§§ 104, 105 og 108, punkt 4. Hvis tiltaket er godkjent
etter § 109, jfr. § 110, punkt 3, uten forbehold om skjønn
etter § 112, punkt 2, jfr. § 108, punkt 4, kan slikt krav
ikke bygges bare på regelen i § 108, punkt 4.
4. Hvis noen setter i verk et vassdragstiltak uten hjemmel
i skjønn etter § 112, punkt 1, eller § 113, punkt 1, og
tiltaket i strid med § 8 eller § 11 volder skade eller fare
for annenmanns eiendom eller rettigheter, plikter han
etter krav fra eieren eller rettighetshaveren å bringe for-
holdet i lovlig orden ved å ta bort eller endre anlegget
eller ved å la være å bruke det.
5. Når det blir reist krav om retting etter denne paragraf
eller om erstatning, skal den som har satt vassdragstil-
taket i verk, ha bevisbyrden med hensyn til de tidligere
faktiske forhold i vassdraget, hvis tiltaket medfører at
de ikke kan iakttas.
6. Er et tiltak satt i verk uten skjønn etter § 112, punkt 2,
og tiltaket ikke er godkjent uten slikt forbehold som om-
handles i § 110, punkt 3, skal den som har satt tiltaket
i verk ha bevisbyrden for at reglene i §§ 104, 105 og 108,
punkt 4, ikke er overtrådt.
7. Det ansvar som er omhandlet i denne paragraf, påhviler
også senere eier av anlegget.
8. Krav etter bestemmelsene i punkt 2—4 kan ikke reises
senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da til-
taket er fullført og har trådt i virksomhet.
- § 115.
1. Demninger, vassledninger og alle vassdragsanlegg som,
i fall de blir ødelagt, kan volde fare for menneskeliv eller
annenmanns eiendom eller for offentlige eller almene
interesser, skal eieren til enhver tid holde forsvarlig
vedlike.
2. For skade som skyldes feil eller mangler i den nevnte
henseende er anleggseieren ansvarlig selv som det ikke
foreligger forsett eller uaktsomhet fra hans side.
3. Hvis vedlikeholdet blir forsømt, kan den som lider skade
eller utsettes for skade, kreve at istandsettelse skjer.

Blir krav herom ikke etterkommet innen rimelig tid, kan 15 mars. han gå fram på den måte som er foreskrevet i § 114, Nr. 3. punkt 1. Skjønnnet er ikke gjenstand for overskjønn.

§ 116.

1. Vil eieren av et vassdragsanlegg nedlegge det, skal han gi alle interesserte underretning god tid i forveien. Før hans ansvar for anlegget opphører, skal han enten bringe vassfaret tilbake til den samme tilstand som før anlegget ble bygd eller på annen forsvarlig måte sørge for at nedleggingen ikke medfører noen øket fare eller skade. Han pikter å treffe de forføyninger som Hovedstyret forlanger til å avverge fare eller skade for omgivelsene eller for eiendommer ovenfor eller nedenfor anlegget. At anlegget har medført nytte for andre enn eieren, hindrer ikke at han nedlegger anlegget.
2. Hvis det finnes å være av betydelig offentlig eller almen interesse eller av betydelig interesse for noen eier eller rettighetshaver at anlegget helt eller delvis blir stående, kan Kongen kreve anlegget avstått til staten eller gi andre tillatelse til å kreve det avstått. Begjæring om ekspropriasjonsskjønn må være fremsatt innen 6 måneder etter at tillatelsen er gitt.
3. I vassdrag hvor meldingsplikt er påbudt etter § 109, punkt 1, må ingen rive eller sette ut av virksomhet noe damanlegg eller anlegg til utnytting av vasskraft uten at planen er meldt til vassdragstilsynet og godkjent av det. Det samme gjelder anlegg som omfattes av § 109 punkt 1, bokstav b og d, når rivingen eller nedleggingen medfører forandring av noen betydning i vannets løp eller høyde. Meldingsplikten bortfaller i tilfelle hvor det er åpenbart at rivingen eller nedleggingen ikke har noe å si for offentlige eller almene interesser og ikke medfører skade av betydning for annenmanns eiendom eller rettighet. Treffes ikke slik bestemmelse som nevnt i punkt 2, skal tilsynet godkjenne rivingen eller nedleggingen. Dog kan det fastsette slike regler for arbeidet som er påkrevd til å forebygge fare eller skade. Godkjenningen taper sin gyldighet hvis arbeidet ikke er påbegynt og fullført innen utløpet av slike frister som omhandles i § 111, punkt 1.
4. Eieren plikter å yte erstatning etter skjønn for skade eller ulempe som nedleggingen volder på eiendom eller rettighet, dog ikke for tap av fordel som anlegget har medført og som det ikke er gitt vederlag for enten ved forminsket ekspropriasjonserstatning eller på annen måte.

15 mars. Likeledes plikter han å yte erstatning en gang for alle
Nr. 3. for skade og ulempe som anlegget etter nedleggingen
 fremdeles måtte volde.

§ 117.

1. Når bruer eller andre lovlige anlegg i et vassdrag er til hinder for den alminnelige ferdsel eller fløting, kan de kreves ombygd eller forandret slik at ulempen blir mindre, såfremt forandringen kan skje uten overveiende ulempe for anlegget og uten at dets brukbarhet blir forringet vesentlig. Hvis ikke reglene i § 107, punkt 1, eller § 113, punkt 2, kommer til anvendelse, har anleggseieren rett til erstatning etter skjønn for utgiftene ved forandringen og for mulig øking i vedlikeholdsutgiftene; men han plikter uten erstatning å tåle at ferdselen og fløtingen foregår, og å følge de nødvendige forsiktighetsregler.
2. Foregår fløtingen i vassdraget for mer enn éns regning, kan krav etter punkt 1 fra de fløtendes side bare reises av en fløtingsforening med vedtekter stadfestet av Kongen.
3. På samme måte kan de som er interessert i fisket, kreve at anleggseieren foretar de forandringer av demning eller annet lovlig anlegg som trengs for fiskens gjennomgang, mot erstatning som nevnt i punkt 1.

Har anleggseieren rett til å stenge vassløpet, kan det kreves at han forsyner demningen med innretninger som åpner gjennomgang for fisk til tider da det nødvendige vatn kan avses fra anlegget uten ulempe.

4. Når det finnes påkrevd av hensyn til ferdsel eller fløting eller noen annen offentlig eller almen interesse eller til tørrlegging av jord eller vern mot skade på jord eller annen eiendom eller av hensyn til fisken eller til utnyttning av vasskraft, kan Kongen mot erstatning etter skjønn pålegge eieren av demning eller annet anlegg i vassdrag innskrenkninger i retten til å demme opp eller å senke vasshøyden eller å innvirke på vassføringen, eller til at det på samme måte blir pålagt eieren av anlegg i vassdrag å påbygge, ombygge, endre, flytte eller nedlegge anlegget eller å tåle bruk av det i slikt øyemed som nevnt ovenfor. Den som får rett til slik bruk, plikter ved siden av erstatning for skade og ulempe å betale eieren en forholdsmessig del av anleggets verdi og dessuten å delta i fremtidig vedlikehold. Tilskuddet fastsettes ved skjønn.
5. Reglene om pålegg av tilskuddsplikt til tiltak som mer enn én interessert har nytte av, kan også anvendes til dekning av utgiftene ved slike tiltak som omhandles i denne paragraf.

§ 118.

15 mars.

1. De for hvis regning ferdsløst eller fløting finner sted og andre interesserte i vassdraget kan uten vederlag til grunneieren rydde bort slike hindringer i løpet som trestubber, bergnabber, stein, sandgrunner og lignende, når det kan skje uten at strømmens retning eller styrke forandres vesentlig og uten at det volder skade eller ulempe for grunneieren. Derimot kan ingen med hjemmel i denne bestemmelse utvide eller fordype selve vassdraget eller ta bort anlegg av noe slag.
2. Om vilkårene for bortrydding etter punkt 1 er til stede, avgjøres ved skjønn. Viser det seg etterpå at skade eller ulempe blir voldt, kan erstatning kreves.

§ 119.

1. Hvis noen har rett til å holde vatnet tilbake til skade for noe nedenforliggende anlegg eller til å demme opp slik at et ovenforliggende anlegg har ulempe av bakvatn, skal han dog gå fram således når han bruker sin rett, at de andre anlegg ikke får unødig ulempe.
2. Når en vass-samling skal tømmes, må det ikke slippes så meget vatn på en gang at det volder fare for almenheten eller for skade av noen betydning på isveier eller på annenmanns eiendom eller rettigheter.

§ 120.

1. Når et anlegg i vassdrag er så dårlig bygd eller vedlikeholdt eller av andre grunner i en slik tilstand at det etter Hovedstyrets mening frembyr fare for menneskeliv eller for offentlige eller almene interesser eller for vesentlig skade på annenmanns eiendom, kan Hovedstyret gi eieren pålegg om straks å sette anlegget i forsvarlig stand eller ta det bort. Etterkommer han ikke pålegget, kan Hovedstyret la arbeidet utføre på hans kostnad.
2. Også ellers kan Hovedstyret la utføre slike rådgjerder i vassdrag som anses påkrevd til vern mot overhengende fare.
3. Blir det ulovlig stengt for almen ferdsløst eller almen fløting, kan Hovedstyret gi pålegg om at hindringen straks skal borttas. Blir ikke pålegget etterkommet, kan Hovedstyret la utføre det som trengs for å åpne vassdraget, på den forsømmeliges kostnad.
4. Statens krav på erstatning for utlegg etter denne paragraf inndrives ved panting.

§ 121.

1. Enhver grunneier eller bruker er pliktig til å finne seg i at de målinger eller andre forarbeid og undersøkelser som er fornødne til planlegging av tiltak i vassdrag, blir

15 mars.

Nr. 3.

utført på hans grunn mot erstatning etter skjønn for skade som voldes. Det samme gjelder om oppsetting av merker. Bor eieren eller brukeren på eiendommen, skal han så vidt mulig få melding god tid i forveien om undersøkelsen.

2. Vilkår for den omhandlede plikt er dog at den som vil foreta undersøkelsen, på forhånd erverver godkjenning til det fra lensmannen eller i kjøpstedene politimesteren. Når undersøkelsen ikke utføres av staten, skal det før godkjenning blir gitt, kreves stillet sikkerhet for skaden hvis ikke lensmannen (politimesteren) etter forholdene finner det unødvendig. Attest om godkjenningen og sikkerhetsstillelsen skal forevises grunneieren eller brukeren på forlangende.

§ 122.

1. Når flere eiere eller rettighetshavere har utført eller avtalt å utføre et sams vassdragstiltak til trygging eller forbedring av eiendommer eller rettigheter, danner de et lag hvor hvert medlem har stemmerett etter det forhold som er fastsatt for hans tilskudd til tiltaket. Er forholdet ikke fastsatt, har alle like stemmerett og like ansvar for lagsgjelden. Søksmål mot laget rettes mot styret, eller om intet styre finnes, mot hvilket som helst av medlemmene.

2. De som blir pålagt etter denne lov å yte tilskudd til tiltaket, har rett til å melde seg inn i laget.

§ 123.

1. Kongen kan gi forskrifter om hvorledes de forskjellige slags bruk av et vassdrag skal foregå for at ingen bruk skal være til utilbørlig fortrengsel eller ulempe. Ved slike forskrifter kan det dog ikke pålegges grunneieren eller andre som har særlige rettigheter, noen ny innskrenkning.

2. Kongen kan forby fløting i et vassdrag når det er nødvendig av hensyn til ferdselens sikkerhet eller av hensyn til laks- eller sjøaure-fisket. Forbudet gjelder ikke fløting i flåter som har selvstendig framdriftskraft og nok mannskap.

3. Før det blir gitt regler etter denne paragraf, skal utkastet forelegges dem som er interessert i ferdsel, fløting, fiske og annen bruk av vassdraget. Deretter skal utkastet med de innkomne uttalelser forelegges fylkestinget eller i byene bystyret. I stedet for fylkestinget kan saken forelegges for herredstyret eller herredstyrene når den bare gjelder regler for ferdsel med skip og båter og for fløtingen.

§ 124. Avgjørelser som Hovedstyret eller vassdragstil- 15 mars.
synet treffer etter dette kapitel skal i anbefalt brev meldes Nr. 3.
til den som saken vedkommer. Avgjørelsene kan kreves fore-
lagt Kongen til prøving. Gjelder det prøving av godkjenning
som er gitt etter §§ 109, 110 eller § 116, punkt 3, eller prøv-
ing av fristforlengelse som er gitt etter § 111, må kravet
være fremsatt innen 2 måneder etter at meldingen ble sendt.
Så vel Kongen som den myndighet som har truffet den på-
klagede avgjørelse, kan fastsette at kravet om prøving skal
ha oppsettende virkning.

Ellevte kapitel.

Om søknader og tillatelser, skjønn o. a.

§ 125.

1. Søknad om tillatelse, pålegg eller annen fastsettelse i
henhold til denne lov skal inneholde nøyaktig opplys-
ning om det tiltak eller den forføyning søknaden gjelder,
om de fordeler som skal oppnås og om den skade som
kan ventes. Likeledes oppgis, så nøyaktig som mulig,
hvem som er motpart i forholdet.
2. Kongen gir nærmere forskrifter om hva søknader og mel-
dinger etter denne lov skal inneholde, og om deres form.
3. Når søknad eller melding i lovlig form og med de nød-
vendige opplysninger er innkommet og det ikke er åpen-
bart at søknaden må avslås eller godkjenning nektes,
skal dokumentene i alminnelighet legges ut på et høvelig
sted til ettersyn for dem som saken vedkommer. Ut-
leggingen kunngjøres i Norsk lysingsblad og i ett eller
flere andre blad, eller meddeles hver av dem som saken
vedkommer. Det skal samtidig nevnes at innvendinger
må fremsettes innen en fastsatt frist på minst 20 dager
etter den første kunngjøring eller utsendelsen av medde-
lelsene. Særskilt meddelelse bør sendes til kommunestyre,
fiskestyre, fiskerilag, reguleringslag, fløtingsstyre, kanal-
styre, havnestyre, veistyre, jernbanestyre og helseråd
hvis saken vedkommer interesser som de tar vare på.
Utgiftene påhviler den som har sendt inn søknaden eller
meldingen.
4. De innkomne uttalelser skal meddeles den som har sendt
inn søknaden eller meldingen og han skal få en frist
til å uttale seg om innvendinger som de inneholder.
Det kan gis adgang til ytterligere skriftveksel mellom
partene.
5. Den ovenfor omhandlede fremgangsmåte skal også følges
når det gjelder å fastsette at staten skal sette i verk til-
tak med hjemmel i denne lov.

- 15 mars. 6. Hvis saken gjelder et emne som hører under Hovedstyret, skal Hovedstyrets uttalelse innhentes før saken blir avgjort av Kongen eller den han har gitt avgjøringsrett. Hovedstyret kan la foreta de nærmere undersøkelser som antas nødvendige for bedømmelsen.
- Nr. 3. 7. Hvis behandlingen av en søknad vil medføre særlige utgifter til sakkyndige undersøkelser kan det settes som vilkår for å fremme saken at søkeren påtar seg å erstatte staten disse utgifter og stiller sikkerhet for omkostningsansvaret.

§ 126.

1. Tillatelse etter denne lov til å kreve avståing av eiendom eller rettigheter eller pålegg av eiendomsbyrder eller innskrenkninger bør ikke gis med mindre enten tiltaket ventes å fremme almene interesser eller de fordeler som ventes oppnådd av det, overstiger i betydelig grad utgiftene og den skade og ulempe som voldes for søkerens og andres eiendommer og rettigheter.
2. I tillatelsen kan settes slike vilkår som finnes påkrevd av hensyn til den eller dem i hvis rettighet det tillates å gjøre inngrep, eller til almenntjenesten av tiltaket.
3. Likeså kan det fastsettes i tillatelsen at det skal stilles sikkerhet for en nærmere angitt sum til dekning av mulig erstatningsansvar for skade som ikke blir medtatt ved ekspropriasjonsskjønnet.
4. En ekspropriasjonstillatelse gir, når intet annet følger av tillatelsen eller den lovbestemmelse som hjemler den, rett til å kreve avstått mot erstatning fornøden grunn, bebyggd eller ubebyggd, herunder fornøden veigrunn, grus-, sand-, leir-, jord-, torv- og steintak, eldre anlegg o. a. og til å kreve pålagt plikt til å tåle de eiendomsbyrder og finne seg i den skade og innskrenkning som tiltaket kan medføre for eiendom, fiske og andre herligheter, alt i samsvar med den plan som er fastsatt.
5. På samme måte gir tillatelsen rett til å kreve fornøden midlertidig bruksrett til grunn for opplagsplass, materialhus, arbeiderboliger, veier o. a.

§ 127.

1. Når det blir gitt tillatelse til damanlegg eller andre tiltak som innvirker på vasshøyden eller vassføringen i et vassdrag, bør det fastsettes i tillatelsen hvor høyt det skal være tillatt å heve vasshøyden og i tilfelle også hvor lavt det skal være tillatt å senke den, og foreskrives slike innskrenkninger i friheten til å slippe eller holde tilbake vatnet, som finnes påkrevd til å forebygge eller

begrense skade eller fare for offentlige eller almene interesser eller for annenmanns eiendom eller rettigheter. Nr. 3. 15 mars.

2. Når det er satt grense for retten til å heve eller senke vass-standen, skal anleggseieren sette opp et fast vass-merke som tydelig viser den oppdemningsgrense eller tappingsgrense som er bestemt.

3. Det som er foreskrevet i punkt 2, gjelder også oppdemnings- og tappingsgrenser som er fastsatt ved godkjenning av dambygg eller annet tiltak, eller ved skjønn. § 128.

1. Tilskuddsplikt etter §§ 31, 32, 64 og 103, jfr. § 117, punkt 5, bør ikke fastsettes med mindre det med sikkerhet ventes at de fordeler tiltaket vil medføre for dem som plikten blir pålagt, overstiger i betydelig grad den sum som skal svares i avgift eller annet tilskudd. Søknaden om fastsettelse av tilskuddsplikt må være innsendt og avgjørelsen om tilskuddsplikt bør vanlig være truffet før de tiltak er påbegynt, som det skal ytes tilskudd til. Tilskuddsplikt til statstiltak kan ikke pålegges senere enn ett år etter utløpet av det kalenderår da tiltaket er gjennomført.

2. For tilskuddet hefter de forbedrede eiendommer og herligheter etter fradrag av verdien før forbedringen. Denne verdi kan kreves fastsatt under skjønn om tilskuddsplikten, eller når slikt skjønn ikke holdes, da ved særskilt skjønn. Heftelsen bortfaller hvis ikke pålegget om tilskuddsplikt blir tinglyst på vedkommende eiendom senest 6 måneder etter at pålegget er gitt. Det samme gjelder hvis den nærmere bestemmelse av tilskuddspliktens omfang ikke blir tinglyst senest 6 måneder etter at den er blitt endelig.

3. Det som er fastsatt i punkt 2, gjelder også for tilskudd etter § 26, jfr. § 27, således at heftelsen bortfaller hvis tinglysing ikke har funnet sted senest 6 måneder etter at skjønnet er blitt endelig. § 129.

1. Når noen vil sette i verk et tiltak som nevnt i § 8, kan Hovedstyret gi ham tillatelse til å kunnngjøre oppfordring til enhver eier eller rettighetshaver om å si fra innen en av Hovedstyret fastsatt frist i fall han krever at tiltaket ikke skal settes i verk etter planen fordi det ventes å volde slik skade eller fare for hans eiendom eller rettighet som omhandlet i § 8. Fristen skal være minst en måned fra den dag oppfordringen første gang kunnngjøres i Norsk lysingsblad.

2. Når slik oppfordring blir utstedt, skal planen for til-

15 mars. Nr. 3. taket, med fornødne tegninger og beskrivelser, legges ut til ettersyn på et høvelig sted som Hovedstyret godkjenner. Oppfordringen skal foruten i lysingsbladet kunngjøres etter nærmere fastsettelse av Hovedstyret i lokale blad og i tilfelle på annen måte. Ved kunngjøringen skal angis hva tiltaket går ut på, hvor dokumentene er utlagt, hvem innvending mot tiltaket skal fremsettes til, fristen for å komme med innvendinger og følgen av at innvending ikke fremsettes innen fristens utløp.

3. Når slik oppfordring er kunngjort, kan den som ikke har gjort innvending ikke motsette seg at tiltaket blir satt i verk i samsvar med planen, selv om det viser seg at skade blir voldt. Derimot har unnlåtelsen ingen virkning når det gjelder erstatning for skaden.

4. Virkningen av oppfordringen faller bort hvis arbeidet ikke er påbegynt innen 2 år fra fristens utløp og fullført innen en ytterligere frist av 5 år.

§ 130.

1. Når det er gitt tillatelse til å kreve avståing av eiendom eller rettigheter eller å kreve pålagt byrder eller innskrenkninger, må skjønn være begjært innen ett år etter at tillatelsen er gitt, ellers faller den bort. Når det finnes ubetenkelig, kan ny tillatelse i slike tilfelle gis uten at dokumentene i saken legges ut til ettersyn.

2. Når Kongen krever eller gir tillatelse til å kreve avståing av eiendom eller rettigheter eller pålegg av byrder eller innskrenkninger, kan han i særlige tilfelle fastsette at skjønn og overskjønn skal gis av skjønnsmenn som Kongen særlig oppnevner. Lignende bestemmelse kan Kongen også senere treffe, når begjæring fremsettes av noen interessert før menn er oppnevnt på sedvanlig måte. Når skjønsmennene oppnevnes av Kongen, kan han sette tallet høyere enn det vanlige, dog alltid til et like tall.

3. Skjønn etter §§ 9, 10 nr. 3, 15, 19, 20 sammenholdt med § 19, §§ 23, 27, 28, 34, 35, 38, 40, punkt 3, sammenholdt med § 38, §§ 41, 46, 47 sammenholdt med § 114, punkt 1, § 56, punkt 5, §§ 73, 79, 69, 78, 80 — de tre siste paragrafer når skjønnet bare gjelder skade på grunn, gjerder og fiske-innretninger — 99, 102, punkt 2, 118 og 121, skal på landet styres av lensmannen. Likeså skjønn etter § 112, punkt 1, når det gjelder tiltak som nevnt i § 11.

4. Til skjønn etter denne lov kan eiere og rettighetshavere etter bestemmelse av Kongen stevnes på den måte som er foreskrevet i lov om forkynnelsesmåten for innkallinger og stevninger i visse saker om almenninger.

5. Til skjønn etter § 112 skal fylkesmannen stevnes for å

vareta de almene interesser, dog ikke når det gjelder 15 mars.
tiltak som nevnt i § 11. Nr. 3.

6. Når det i skjønn etter denne lov er fastsatt en bestemt pengesum som noen skal betale, kan beløpet inndrives etter de regler som gjelder om fullbyrdelse av dommer. § 131.

1. Ved tvungen avståing skal det fastsettes særskilt erstatning for skade som blir voldt innehavere av bruksretter og andre rettigheter i det som avstås, når rettigheten ikke kan stå ved lag som før.

2. Eieren plikter på forlangende å gi opplysning om de rettigheter i eiendommen som han kjenner til og som avståingen kan berøre.

§ 132.

1. Hvis tvungen avståing etter denne lov medfører at vasskraften i et fall blir vesentlig forringet i brukbarhet for eieren, kan han kreve at hele fallet innløses.

2. Når et fall avstås etter denne lov, kan eieren forlange at avståingen også skal omfatte grunn som hører sammen med fallet og som blir vesentlig forringet i brukbarhet for ham om vassfallet avstås.

3. Det samme gjelder om bygninger som blir vesentlig forringet i brukbarhet for eieren når vassfallet avstås, så som industrianlegg som vassfallet skal drive, og om løst inventar til slikt anlegg når det blir unyttig for eieren ved avståingen.

4. Hvis det i øvrig etter denne lov forføytes således over annenmanns eiendom, ved oppdemming eller på annen måte, at hele eiendommen eller en særskilt del av den blir vesentlig forringet i brukbarhet for eieren, kan han kreve at hele eiendommen eller den del som dette gjelder, skal innløses.

5. Tilsvarende rett med hensyn til avståingens omfang har rettighetshavere når deres rett opphører eller vesentlig innskrenkes.

Tolvte kapitel.

Om vederlaget ved avståing.

§ 133.

1. Når en eiendom eller en rett over annenmanns eiendom blir avstått helt og for alltid, skal erstatningen settes til en sum penger en gang for alle. Det samme gjelder når størsteparten av eiendommen blir avstått.

2. I andre tilfelle skal erstatning for avståing av fast eiendom og likeledes for innskrenkning som pålegges fast eiendom og for skade og ulempe på fast eiendom settes

15 mars.

Nr. 3.

til en årlig avgift, med mindre skjønnnet finner at særlige grunner taler mot det. Når den årlige avgift til en eiendom blir mindre enn 20 kroner, skal erstatningen dog alltid settes til en sum en gang for alle.

3. Når skjønnnet finner at den endelige fastsettelse av avgiftens størrelse bør utstå, kan det fastsette en avgift som skal gjelde midlertidig, i så mange år som skjønnnet bestemmer.

4. Kravet på erstatning som er fastsatt til en avgift, skal være en rett som følger vedkommende eiendom og ikke kan skilles fra den ved innløsning, overdragelse, pantsetting, tvangsfullføring eller på annen måte. Blir eiendommen delt, følger avgiftsretten hovedbruket. Blir anlegget nedlagt, bortfaller avgiften fra utløpet av det kalenderår da nedleggingen gjennomføres.

5. Til sikkerhet for avgiftsbetalingen skal den betalingspliktige, når det ikke er staten, stille sikkerhet som departementet godkjenner. Skjønnsstyreren skal sende departementet en utskrift av skjønnsforretningen som viser de avgifter som er fastsatt; og fravikelseskjennelse kan ikke kreves før departementet har godkjent sikkerheten for avgiftene. Når kjennelsen er avsagt eller avståingen på annen måte iverksatt, skal skjønnsstyreren tinglyse en utskrift av skjønnnet som viser de fastsatte avgifter, til anmerkning på de berettigede eiendommers grunnbokblad.

§ 134.

1. Ved tvungen avståing etter §§ 21, 62 eller 63 og ved tvungen avståing etter § 17 av hensyn til vassforsyning til industribruk skal den erstatning som skjønnnet fastsetter, betales med et tillegg på 25 prosent.

2. Ved beregningen av tillegget medtas ikke den forhøyelse av erstatningen som følger av at eieren bruker sin rett etter § 132.

§ 135. Når skjønn er holdt i anledning av tvungen avståing eller pålegg av eiendomsbyrder, men forføyningen ikke blir iverksatt, skal saksøkeren betale de eiere og rettighetshavere som etter skjønnnet skulle ha erstatning, en godtgjørelse som svarer til 5 prosent av de fastsatte erstatningssummer. Hvis erstatningen er fastsatt til en årlig avgift, skal godtgjørelsen svare til et års avgift. Ved beregningen av godtgjørelsen medtas mulig tillegg til erstatningen etter § 134. Godtgjørelsen skal ikke i noe tilfelle utgjøre mer enn 1 000 kroner til en enkelt grunneier eller rettighetshaver. Er skjønn avgitt på ulike grunnlag, regnes godtgjørelsen etter det høyeste beløp. Blir avståing iverksatt etter et skjønnsgrunnlag

som medfører mindre erstatning enn et annet, regnes godt- 15 mars.
gjørelsen av forskjellen. Nr. 3.

§ 136.

1. Når arbeid eller anlegg i vassdrag er iverksatt etter tvungen avståing av eiendom eller rettighet og tiltaket volder skade som ikke er medtatt i ekspropriasjonsskjønnet og som ikke skyldes at anlegget blir brukt i strid med forutsetningene for avståingen, skal skaden erstattes av dem som eier de eiendommer og rettigheter til hvis forbedring tiltaket er iverksatt. Erstatningsansvaret påhviler dem etter det forhold som er fastsatt for delingen av utgiftene til tiltaket, med panterett i eiendommen eller rettigheten. Skjønnet skal fastsette en høyeste sum for panteretten, og skjønnsstyreren skal tinglyse opplysning om summen på hvert av de bruk som hefter. Når skade kreves erstattet etter denne bestemmelse og den saksøkte påstår at skaden allerede er oppgjort, påhviler bevisbyrden den saksøkte.
2. Når skjønnet finner at det for tiden ikke lar seg gjøre å dømme med noen slags sikkerhet om den skadevirkning som et tiltak kan medføre i en eller annen retning, kan skjønnet se bort fra denne mulige skade ved erstatningsfastsettelsen og bare forbeholde vedkommende rett etter punkt 1. Mener skjønnet at betydelig skade kan inntrø, kan det fastsette en sum som saksøkeren skal stille sikkerhet for.

§ 137.

1. Når et vassfall eller en del av et vassfall kreves innløst etter §§ 55 eller 56, skal løsningssummen vanlig settes til en så stor del av det samlede falls verdi som det innløste falls tilskudd til kraftmengden utgjør, dog med fradrag eller tillegg hvis den del av utbyggingskostnaden som særskilt vedkommer det innløste fall, er særlig stor eller særlig liten. I intet tilfelle skal løsningssummen settes lavere enn verdien av det innløste fall som særskilt utnyttingsgjenstand, med tillegg av 25 prosent.
2. Ved innløsning etter §§ 55 eller 56 kan den saksøkte kreve sin eiendomsrett til fallet avløst med en rett til kraft fra det planlagte anlegg, såfremt skjønnet finner at denne avløsningsmåte ikke medfører urimelige utgifter eller vesentlig skade eller ulempe for anlegget. Saksøkte kan også kreve en mindre kraftmengde, således at resten av løsningsvederlaget svares i penger. Den saksøkte kan ikke kreve kraftrett når hans fallstrekning ikke har noen verdi som gjenstand for særskilt utbygging og bare medtas i utbyggingen av tekniske grunner uten

15 mars.
Nr. 3.

at det tilskudd av kraft som den gir, oppveier tillegget i utbyggingskostnad.

3. Er det fall som kreves innløst utbygget helt eller delvis, kan den saksøkte forlange å få minst så stor kraftmengde som han hadde bygget ut i sitt fall da skjønnsbegjæringen ble forkynt for ham. Får saksøkte på denne måte mer kraft enn det som svarer til løsningsvederlaget, skal han betale det overskytende til saksøkeren etter selvkostende, dog ikke i noe tilfelle med mer enn den utgift saksøkte hadde fått til drift og vedlikehold av sitt anlegg om han hadde beholdt det.
4. Den saksøkte kan kreve at skjønnnet fastsetter løsningsvederlaget etter de forskjellige avløsningsmåter som han kan velge. Han må innen 30 dager etter at skjønnnet er forkynt ham, meddele saksøkeren hvilken avløsningsmåte av dem skjønnnet omfatter, han bestemmer seg for. Gir han ikke slik melding, skal løsingen skje mot vederlag i penger eller i tilfelle etter den avløsningsmåte som gir ham rett til den minste kraftmengde.

§ 138.

1. Ved fastsettelse av kraftens selvkostende, jfr. § 137, punkt 3, forutsettes at saksøkerens anlegg er fullt utbygget etter den plan som ligger til grunn for innløsingen, og selvkostendet beregnes etter utgiften til den kraft som etter planen tilveiebringes til rådighet for saksøkeren.
2. Det vederlag som saksøkte skal svare etter § 137, punkt 3, fastsettes til en årlig avgift, som utredes etterskuddsvis hvert fjerdingår. Skjønnnet fastsetter avgiften for et tidsrom av minst 10 år med rett for hver av partene til å kreve ny fastsettelse når den bestemte tid utløper. Er skjønn ikke begjært på det tidspunkt, vedblir avgiften uforandret i tidsrom på 10 år om gangen. Blir avgiften endret ved skjønn eller avtale, kan det likeledes kreves ny fastsettelse ved skjønn ved utløpet av det tidsrom som er bestemt. Retten til å kreve ny fastsettelse kan frafalles i avtale.
3. Uansett bestemmelsen i punkt 2 kan dog nye offentlige avgifter på vasskraften, som blir pålagt anlegget, straks kreves fordelt således at kraftmottageren bærer sin part. Og hvis kraftmengden i vassfallet minker uten at anleggseieren får erstatning, kan han likeledes straks kreve skjønn til ny fastsettelse av avgiften.
4. Under innløsingsskjønnet kan saksøkeren kreve at saksøkte innen en frist som skjønnnet fastsetter, skal stille slik sikkerhet som skjønnnet bestemmer for at avgiften skal bli betalt. Blir sikkerheten ikke stillet, har saksøkte

ikke rett til å kreve kraftrett etter den avløsningsmåte som medførte plikt til sikkerhetsstillelse. 15 mars. Nr. 3.

§ 139.

1. Når innløsning skjer mot vederlag i rett til kraft, skal kraftretten hefte på det samlede fall og kraftverket med prioritet nest etter skatter.
2. Kraftretten skal følge den eiendom som vasskraften på innløsningstiden hører til. Hvis mulige panthavere og andre rettighetshavere i denne eiendom samtykker, kan skjønnnet etter saksøktes begjæring fastsette at kraftretten skal følge en annen eiendom som kraften kan overføres til uten øket utgift eller ulempe for saksøkeren. Når fravikelseskjennelse er avsagt, skal skjønnsstyreren tinglyse kraftretten, til anmerkning på grunnboksbladet for den beheftede og den berettigede eiendom.
3. Kraften skal leveres saksøkte på et beleilig sted i nærheten av det løste fall; dog kan saksøkte utpeke et annet leveringssted på den eiendom som kraftretten knyttes til såfremt det ikke er forbundet med vesentlig større utgift eller ulempe. Skjønnnet avgjør hvor og i hvilken form kraften skal leveres og fastsetter når kraftleveringen senest skal begynne.
4. Når et utbygget fall innløses, skal skjønnnet også fastsette hvor lang tid det kan gå fra den dag da vasskraften blir tatt fra anlegget og til kraftleveringen begynner. Denne tid må ikke uten saksøktes samtykke settes lenger enn til en eller under særlige omstendigheter tre måneder. Så lenge saksøkte får ha bruken av anlegget, bærer han utgiftene ved dets drift og forsvarlige vedlikehold.
5. Det skal i alle tilfelle gis et rimelig varsel om når kraftleveringen skal begynne, og i det under 4 nevnte tilfelle skal det også på forhånd gis beskjed om når vasskraften blir tatt bort. Skjønnnet fastsetter varselstiden.
6. I tillegg til lovens forskrifter kan skjønnnet gi nærmere bestemmelser om ordningen av kraftleveringen og kontrollen med den. Når det er gått minst 10 år etter at slik bestemmelse er gitt, kan hver part kreve nytt skjønn til å avgjøre om bestemmelsen bør endres. Blir den endret, skal avgift etter § 138, punkt 2, endres samtidig hvis forandringen i bestemmelsen gir grunn til det. Nytt skjønn kan kreves når det er gått minst 10 år etter at spørsmålet om endring sist ble avgjort.

§ 140. Når utbygd vasskraft blir løst mot vederlag i rett til kraft, skal saksøkeren erstatte det tap saksøkte lider ved avbrytelse i driften og ved å bytte kraftkilde. For denne er-

15 mars. statning og for mulig oversittelse av fristen for kraftlever-
Nr. 3. ingens begynnelse plikter saksøkeren å stille sikkerhet med
et av skjønnet fastsatt beløp før fravikelseskjennelse blir av-
sagt.

§ 141.

1. Såfremt den kraft som skal leveres saksøkte ikke er stil-
let til hans rådighet på det tidspunkt som skjønnet har
fastsatt, kan saksøkte kreve erstatning for det tap han
lider. Er misligholdelsen vesentlig, kan han kreve kraft-
retten innløst etter dens fulle verdi. Kravet gjennom-
føres ved skjønn.
2. I tilfelle av vedvarende forsømmelighet i kraftleveringen
kan innehaveren av kraftretten likeledes kreve retten
innløst etter dens fulle verdi.
3. For avbrytelser i kraftleveringen har innehaveren av
kraftretten krav på erstatning. Dog kan slik erstatning
ikke kreves når avbrytelsen skyldes omstendigheter som
ikke kunne forebygges, som flom, isgang, iskraving, lyn-
nedslag, streik, lockout, krig eller annen lignende årsak,
såfremt det ikke blir vist forsømmelighet med å få lever-
ingen gjenopptatt. Heller ikke kan erstatning kreves
ved avbrytelse som er nødvendig av hensyn til vøling eller
tilsyn og som ikke skyldes feil som anleggseieren er
ansvarlig for og heller ikke er foretatt i strid med be-
stemmelser etter § 139, punkt 6. Anleggseieren skal varsle
kraftmottageren om avbrytelsen i god tid forut, såfremt
det er mulig, og skal påse at avbrytelsen ikke varer len-
ger enn nødvendig.
4. Hvis slike særlige forhold som nevnt under 3 bevirker
innskrenkning i kraftverkets drift, må mottageren finne
seg i en forholdsmessig minskning i kraftleveringen, når
ikke annet følger av det som er fastsatt om kraftrettens
omfang.
5. Ved innløsningsskjønnet eller ved særskilt skjønn som
kraftmottageren begjærer senere, kan det fastsettes at
erstatning for avbrytelse i kraftleveringen skal settes til
en av skjønnet bestemt sum for hver dag avbrytelsen
varer, med rett for kraftmottageren til å kreve ytter-
ligere erstatning når større skade kan ettervises. Den
fastsatte sum kan kreves forhøyet eller nedsatt ved nytt
skjønn på grunn av endrede forhold, men ikke før 5 år
er gått etter at summen er fastsatt eller endret eller krav
på endring er avslått.
6. For erstatning etter reglene i punkt 3, jfr. punkt 5, har
kraftmottageren pant i det samlede vassfall og kraft-
verket med prioritet nest etter skatter. Anleggseieren

kan kreve å få panteretten avløst mot å stille annen sikkerhet for mulig erstatningsansvar opp til et beløp som fastsettes av innløsningsskjønnet eller av et særskilt skjønn senere.

§ 142.

1. Hvis kraftmottageren ikke betaler det han skal etter § 138, kan kraftleveringen etter forutgående rimelig varsel avbrytes inntil betaling skjer. På samme måte kan leveringen avbrytes for en kortere tid hvis mottageren bruker kraften på en slik måte at det er til ulempe av betydning for kraftverket eller dets andre kraftmottagere. I tilfelle av vedvarende forsømmelighet fra mottagerens side kan anleggseieren kreve å innløse kraftretten mot å betale dens fulle verdi. Kravet gjennomføres ved skjønn.
2. Blir kraftleveringen avbrutt av noen annen grunn enn de ovenfor omhandlede, er kraftmottageren fri for å betale den i § 138 omhandlede avgift eller en forholdsmessig del av den, for den tid avbrytelsen varer.

§ 143.

1. Hvis endringer i forholdene medfører at kraftretten volder anleggseieren tap eller ulempe som står i åpenbart mishøve til rettens betydning for kraftmottageren, kan anleggseieren kreve retten avløst ved skjønn mot full erstatning.
2. Anleggseieren kan i ethvert tilfelle fri seg for plikten til videre kraftlevering ved å overdra hele vassfallet med kraftverk og de nødvendige ledninger for kraftleveringen i god driftsmessig stand og fritt for heftelser til den som er innehaver av kraftretten.

Trettende kapitel.

Tilsyn med vassdrag.

§ 144.

1. Kongen kan i den utstrekning han finner det nødvendig, anordne offentlig tilsyn med vassdrag og med utførelse, bruk og vedlikehold av anlegg i eller over vassdrag.
2. Tilsynet med regulerings- eller kraftanlegg omfatter alle de innretninger som endrer vassføringen eller vassleiet, så som dammer, kanaler, tunneller, bassenger og rørledninger, og i kraftverk de innretninger som fører vasskraften over på turbinakslene.
3. Enhver anleggseier plikter å gi tilsynet de opplysninger som det anser påkrevd for sin virksomhet. Tilsynet skal ha uhindret adgang til anlegg som står under dets til-

15 mars.

Nr. 3.

syn og kan når det trengs, kreve foretatt de foranstaltninger som er nødvendige for å bedømme anleggets soliditet. Tilsynets tjenestemenn plikter å vise fram skriftlig legitimasjon.

4. For tilsynet skal anleggseieren betale en avgift til statskassen etter regler som Kongen fastsetter. Avgiften med seks prosent rente fra forfallstid kan inndrives ved panting.

§ 145.

1. Den som vil påbegynne et anlegg som er undergitt offentlig tilsyn, skal melde det til tilsynet før arbeidet blir igangsatt. Det samme gjelder når anleggsarbeid gjenopptas etter å ha vært innstilt.
2. Gjelder arbeidet damanlegg eller anlegg til vasskraftutnyttning, skal meldingen inneholde opplysning om hvem som er arbeidsleder og i den egenskap har ansvaret for at arbeidet blir utført fagmessig og på lovlig måte. Det skal sendes med erklæring fra den oppgitte arbeidsleder om at han tar på seg dette ansvar. Tilsynet kan kreve at arbeidslederen skal være godkjent av det.
3. Finner tilsynet at et anlegg ikke blir bygd i samsvar med gjeldende regler, kan tilsynet påby at arbeidet skal stanse og feilen rettes. Når tilsynet krever det, skal arbeidslederen holde tilsynet underrettet om arbeidets gang.

§ 146.

1. Avgjørelser av tilsynsmyndighetene i henhold til dette kapitel skal i anbefalt brev meddeles den som saken vedkommer.
2. Avgjørelsen kan innen 2 måneder etter at meddelelsen ble sendt, kreves forelagt Kongen til prøving. Fremsettelsen av slikt krav har oppsettende virkning, hvis ikke den myndighet som har truffet avgjørelsen finner det nødvendig at avgjørelsen etterkommes straks.
3. Tilsynet har taushetsplikt om de drifts- og forretningsforhold som det får kunnskap om i sin virksomhet og plikt til å avholde seg fra enhver etterligning av hemmeligholdte innretninger som det får kunnskap om i virksomheten.

Fjortende kapitel.

Om tvungen avståing av vassfall til offentlig bruk.

§ 147.

1. Når det trengs for å få vasskraft til bruk for statens anlegg eller innretninger eller til bruk under utførelsen av slike anlegg eller for å tilfredsstille et alminnelig behov for elektrisk kraft til industrielt eller annet bruk, kan

Kongen kreve et skikket vassfall avstått til staten for 15 mars.
alltid eller for en nærmere angitt tid. Nr. 3.

2. Kongen kan også gi den som har fått konsesjon på å bygge eller drive jernbane til bruk for almenheten, tillatelse til å kreve slik avståing til bruk for driften av jernbanen og dens verksteder eller under anleggsarbeidet. § 148.

1. Når det trengs for å tilfredsstille en kommunes behov for elektrisk kraft til alminnelig fordeling, kan Kongen gi kommunen tillatelse til å kreve avstått vassfall som enten ikke er utbygd eller bare utbygd for under halvdelen av den kraftmengde som fallet antas å kunne gi ved regulering som med fordel kan iverksettes i en rimelig nær fremtid. Et vassfall anses utbygd for den kraftmengde som anlegget kan utnytte med de vasskraftmaskiner som er oppsatt.

2. Tilhører vassfallet en annen kommune, kan tillatelse bare gis når den sistnevnte kommune ikke trenger vassfallet av hensyn til sitt behov for kraft til alminnelig fordeling. Den kommune hvor vassfallet ligger kan dog få tillatelse dersom kommunen innen sine grenser ikke kan skaffe seg annet høvelig vassfall.

3. Med kommune menes her fylkeskommune, herredskommune, bykommune og bygningskommune. Like med kommune står kommunelag hvis vedtekter er stadfestet av Kongen.

4. Eiendom som er ervervet ved avståing etter denne bestemmelse, kan ikke avhendes uten samtykke av Kongen. § 149.

1. Når tillatelse etter § 147 eller 148 gjelder vassfall som for noen del er utbygd, omfatter tillatelsen også tvungen avståing i fornøden utstrekning av de innretninger og anlegg som endrer vassføringen og vassleiet, og i tilfelle kraftstasjon med tilhørende innretninger.

2. I forbindelse med tillatelse til å kreve avstått vassfall kan Kongen gi slik tillatelse til å kreve avståing for vasskraft-utnyttingen, som etter § 62 kan gis til en vassfallseier. § 150.

1. Hvis det finnes noe ikke utbygd fall som er tjenlig for formålet, må det ikke gis tillatelse til å kreve avstått fall som helt eller delvis er utbygd, med mindre dette fall høver vesentlig bedre.

2. Tillatelse til å kreve avståing etter § 147, punkt 2, eller § 148 bør ikke gis når søknaden gjelder et vassfall som er vesentlig større enn nødvendig for å dekke behovet for kraft og det finnes et annet fall som kan være gjen-

15 mars.

Nr. 3.

stand for avståing og som med hensyn til størrelse passer vesentlig bedre til behovet. Ved avgjørelsen skal reguleringsadgang også tas i betraktning.

3. Ved avgjørelsen av søknader om tillatelse etter § 148 bør det legges vekt på at den fremtidige kraftforsyning i det omliggende distrikt ikke blir vanskeliggjort.

§ 151.

1. Når tillatelse etter §§ 147 eller 148 gjelder vassfall som er utbygd helt eller delvis, kan det fastsettes i tillatelsen at den som nå eier eller bruker kraften skal ha en nærmere bestemt rett til å leie kraft hos erververen. Dette gjelder selv om det ikke blir nok kraft tilbake til erververens behov, når det ikke for øvrig medfører vesentlig tap eller ulempe. Det kan også fastsettes at erververen skal ha rett til å overta kraftleveringskontrakter som er inngått.

2. I tillatelse etter § 147, punkt 2, eller § 148 skal det fastsettes at vassfallet innen en fastsatt frist skal være utbygd og kraftverket være satt i drift i en nærmere angitt utstrekning. Fristen må ikke være over 7 år, med mindre særlige omstendigheter gir grunn til å sette den lenger. Den fastsatte frist kan senere forlenges av departementet på grunn av særlige omstendigheter som inntreffer etter at tillatelsen er gitt. Ved fristberegningen medtas ikke tid som det har vært umulig å utnytte på grunn av arbeidsstans eller av andre årsaker. Hvis fristen blir oversittet, har den tidligere eier eller hans ettermann rett til å kreve en tilleggserstatning såfremt vassfallet ved nytt skjønn, som holdes på erververens bekostning, etter forholdene på skjønnstiden settes til en høyere verdi enn den erstatning som ble betalt ved avståingen med tillegg av rente og rentesrente etter 5 prosent for året. Tilleggserstatningen utgjør forskjellen mellom de nevnte summer, og hefter på vassfallet med panterett nest etter skatter. Krav om skjønn til fastsettelse av tilleggserstatning må være fremsatt før vassfallet er utbygd og kraftverket satt i drift i den utstrekning som ble bestemt i tillatelsen, og saken må fremmes uten unødig opphold.

3. Når et vassfall er ervervet i samsvar med § 148 og fallet ikke innen den fastsatte frist er utbygd for slikt formål som der nevnt, kan en annen kommune gis rett til å kreve fallet avstått uten hensyn til bestemmelsen i § 148, punkt 2.

§ 152.

1. Ved avståing av vassfall til kommuner skal skjønn og overskjønn avgis på den måte som er omhandlet i § 130,

- punkt 2. Når det gjelder andre kommuner enn fylkes- 15 mars.
kommuner, skal skjønnsmennene tas utenfor kommunen. Nr. 3.
2. Fristen til å begjære skjønn er 6 måneder ved avståing etter § 147, punkt 2, og ved § 148. Retten til å kreve avståing faller bort hvis skjønnnet ikke fremmes uten ufor-
nødent opphold.
 3. Ved avståing etter §§ 147 og 148 skal erstatningssummen
forhøyes med 25 prosent av selve vassfallets verdi.
§ 153.
 1. Når eieren av et vassfall forlanger at en kommune skal
avgjøre om den vil søke tillatelse til å kreve vassfallet
avstått etter § 148, må kommunestyret treffe sin avgjø-
relse og i tilfelle sende inn søknad om tillatelse innen
6 måneder etter at begjæringen fra eieren er mottatt.
Hvis søknad ikke blir innsendt eller tillatelse ikke blir
gitt, kan en søknad senere ikke innvilges før det er gått
10 år etter at begjæringen ble mottatt.
 2. Har vassfallet flere eiere, må avgjørelsen være forlangt
av eiere som sammenlagt representerer minst halvdelen
av vassfallet.

Femtende kapitel.

Forskjellige bestemmelser.

§ 154.

1. Med bot eller med fengsel inntil 4 måneder straffes, når
forholdet ikke rammes av noe strengere straffebud,
 - a) den som overtrer bestemmelse etter § 17, punkt 3,
eller § 50, punkt 1, eller noen av bestemmelsene i §§ 48,
49, 51, punkt 1, eller disse paragrafer sammenholdt
med § 53, eller overtrer pålegg gitt etter § 18;
 - b) den som setter i verk noe tiltak uten påbudt god-
kjenning etter § 109 eller uten å oppfylle de vilkår
som er satt etter § 110, eller som ved iverksettingen
avviker i noe vesentlig punkt fra den plan som er
godkjent av tilsynet eller ved skjønn, eller som i strid
med § 116, punkt 3, river ned eller setter ut av virk-
somhet noe vassdragsanlegg uten godkjenning eller
ikke følger de regler for arbeidet som tilsynet har
fastsatt etter den nevnte bestemmelse;
 - c) den som overtrer påbud etter § 120, punkt 1 eller 3,
eller § 145, punkt 3;
 - d) den som ved slipping eller tilbakeholding av vatn
setter seg ut over vilkår som er fastsatt i godkjen-
ning eller tillatelse eller i skjønn etter § 112 eller
§ 113;

15 mars.
Nr. 3.

e) den som overtrer forskrifter eller forbud som er gitt etter § 123.

2. Offentlig påtale finner ikke sted med mindre det begjæres av Hovedstyret. De under b) og d) nevnte overtredelser påtales også etter begjæring av fiskeristyret såfremt det gjelder en laks- eller sjøaure-elv.

§ 155.

1. Med bot straffes, når forholdet ikke rammes av noe strengere straffebud, den som setter i gang et arbeid uten å ha sendt pliktig melding etter § 145, punkt 1 og 2, eller unnlater å etterkomme pålegg etter § 145, punkt 3.
2. Offentlig påtale finner ikke sted med mindre det begjæres av Hovedstyret.

§ 156.

1. Med bot straffes den som overtrer påbudet i § 81, punkt 1, eller forskrifter som Kongen har gitt med hjemmel i § 81, punkt 1, eller overtrer regler som er gitt etter § 99, punkt 3.
2. På samme måte straffes den som fortsetter en virksomhet når den er forlangt stanset etter § 50, punkt 3.
3. Offentlig påtale finner ikke sted med mindre det begjæres av en fornærmet.

§ 157. Rådigheten over vassdrag som danner riksgrense eller som går til eller kommer fra naborike, skal være undergitt de innskrenkninger som følger av folkerettens regler eller av overenskomst med naboriket. Kongen kan gi nærmere bestemmelser til klargjøring og gjennomføring av folkerettsreglene.

§ 158.

1. Denne lov trer i kraft 1 januar 1941.
2. Fra denne lovs ikrafttreden oppheves lov om krabbastømmer av 12 juli 1848, lov om vassdragenes benyttelse m. v. av 1 juli 1887 med senere endringslover, lov om tvungen avståelse av vassfall i visse øyemed til kommuner av 15 august 1911 med senere endringslov, lov om anlegg av kommunal kloakk av 21 juli 1916, midlertidig lov om tvungen avståelse av vassfall m. v. til staten av 6 juli 1917 og lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 §§ 24 og 25.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rølsted

Lov om tillegg til lov nr. 6 av 24 juni 15 mars. 1938 om å utvide grensene for kjøpstaden Nr. 4. Hønefoss.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 1 mars 1940 sålydende:

Lov nr. 6 av 24 juni 1938 om å utvide grensene for kjøpstaden Hønefoss gis følgende tillegg:

§ 1. De personer som i medhold av gjeldende lovgivning fra 1 juli 1937 har drevet håndverk på det område som fra 1 juli 1938 er overgått fra Norderhov herred til kjøpstaden Hønefoss, skal ha rett til på dette område å fortsette den næring de har drevet.

De næringsdrivende som omhandles i denne paragraf må melde seg for politimesteren i Hønefoss innen to måneder etter denne tilleggslovs ikrafttreden for å kunne nyte de rettigheter som herved tillegges dem.

Vedkommende departement gir de nærmere forskrifter som finnes påkrevd etter denne paragraf.

§ 2. Denne lov trer i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Lov om endring i lov av 10 juni 1938 om 15 mars. utskrivning av hester og kjøretøyer ved Nr. 5. mobilisering.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 1 mars 1940 sålydende:

§§ 11 og 18 i lov av 10 juni 1938 om utskrivning av hester og kjøretøyer ved mobilisering skal heretter lyde slik:

§ 11. I de kommuner som er nevnt i § 10, skal kommunestyret velge et kommunalt utvalg på minst 5 medlemmer til å ordne med utskrivningen. Tjenestetiden for medlemmene skal være det samme antall år som bestemt for medlemmer av kommunestyre.

Valgbar og pliktig til å motta valg er enhver som er valgbar ved kommunevalg. De som velges, skal så vidt mulig være hestekyndige. Menn som kan bli kalt inn til militærtjeneste ved mobilisering, velges ikke. Gjenvalg kan finne sted. Dog

15 mars. kan et medlem hvis tjenestetid er ute, kreve seg fritatt for Nr. 5. den neste periode.

Formann og nestformann i utvalget velges av kommunestyret. Om mulig skal minst halvparten av utvalgets medlemmer ha vært medlemmer av tidligere utvalg.

§ 18. De deler av riket som det skal utskrives hester og kjøretøyer fra, inndeles av Kongen i mønstringsdistrikter.

For hvert slikt distrikt skal oppnevnes en mønstringsnevnd på 3 medlemmer med 3 varamenn. Kongen kan bestemme at det skal oppnevnes særskilt nevnd for kjøretøyer.

Formann i nevnden og varamannen for ham skal fortrinsvis være militære befalingsmenn og beordres eller antas for et kalenderår av den militæravdeling som skal motta hester og kjøretøyer gjennom nevnden. De 2 andre medlemmer med varamenn oppnevnes av den herreds- eller byrett hvis embetskrets mønstringsdistriktet hører til. Deres tjenestetid er den samme som bestemt for medlemmer av kommunestyre.

Omfatter et mønstringsdistrikt deler av flere domsogn, skal vedkommende regjeringsdepartement fastsette hvilken herreds- eller byrett skal foreta oppnevningen.

De 4 menn som herreds- eller byretten oppnevner, skal være hestekyndige. Det skal ikke oppnevnes menn som kan bli kalt inn til militærtjeneste ved mobilisering, eller som er oppnevnt som medlemmer eller varamenn i skjønnsnevnd etter lov om militære rekvisisjoner i krigstilfelle. De oppnevnte kan ikke nekte å overta vervet. Når et medlems tjenestetid er ute, kan han dog kreve seg fritatt for den neste periode.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

15 mars. **Lov om endring i lov om aldersgrenser**
Nr. 6. for fastlønt militært befall av 6 juni 1930 med tilleggslover av 19 mai 1933 og 17 mars 1938.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 11 mars 1940 sålydende:

§ 2 i lov av 6 juni 1930 med tilleggslover av 19 mai 1933 og 17 mars 1938 om aldersgrenser for fastlønt militært befall skal fra 1 juli 1940 lyde således:

§ 2. Som aldersgrense gjelder:

15 mars.

65 år for generaler og admiraler, garnisonerende stabsoffiserer, musikkøyntanter som tjenstgjør som musikkinstruktører ved divisjonsmusikkorpsene, divisjons- og våpenskrivere, befalsskoleutdannede løyntanter i Generalstaben, andre befalsskoleutdannede løyntanter ved administrasjon som det ikke nedenfor er fastsatt lavere aldersgrense for, vollmestre, arsenalløyntanter, skriver ved Sanitetskorpssets stab.

Nr. 6.

Spesialoffiserer i Marinen av kapteins og løyntants grad unntatt overmusikere.

60 år for majorer i distriktstjeneste, kapteiner og rittmestre, befalsskoleutdannede løyntanter ved kompani og tilsvarende avdeling, kvartermestre i Hæren, musikkøyntanter, mekanikerløyntanter, fenriker ved administrasjon, musikkfenriker, mekanikerfenriker.

Overmusikere, spesialoffiserer i Marinen av fenriks grad.

55 år for krigsskoleutdannede intendanturløyntanter i Hæren.

52 år for krigsskoleutdannede løyntanter, veterinærløyntanter, fenriker ved tropp og mekanikersersjanter.

Løyntanter i Sjøoffiserskorpset.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Lov om midlertidige tillegg til lov om patenter av 2 juli 1910 med tilleggslover.

15 mars.

Nr. 7.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 14 mars 1940 sålydende:

§ 1. Den prioritetsfrist for patentkrav, som er fastsatt i overenskomst etter § 45 i patentloven, forlenges med en tilleggsfrist, slik at begge frister til sammen blir 24 måneder. Tilleggsfristen gjelder ikke i tilfelle hvor prioritetsfristen var utløpet 1 september 1939.

Utnyttelsesrett kan oppstå i den forlengede prioritetsfrist.

§ 2. Den i § 1 nevnte forlengelse av prioritetsfristen tilkommer ikke borgere eller undersåtter av fremmed stat med mindre denne på sin side tilstår norske borgere eller undersåtter en forlengelse av fristen.

Kongen avgjør i hvilke stater dette vilkår skal anses å være oppfylt.

15 mars. § 3. Den avgift av kr. 100 som i patentlovens § 15 er
Nr. 7. foreskrevet for gjenopprettelse av et patent kan helt eller delvis ettergis i tilfelle hvor gjenopprettelsen begrunnes med at patentets bortfall skyldes forhold som står i forbindelse med krigen.

Begrunnet søknad om ettergivelse må innsendes samtidig med søknaden om gjenopprettelse og avgjøres i tilfelle i forbindelse med beslutningen om patentet blir å gjenopprette og av samme myndighet som treffer beslutning herom.

Som vilkår for gjenopprettelse skal det settes, at den del av avgiften som ikke ettergis, blir innbetalt til Styret for det industrielle rettsvern innen 2 måneder fra den dag da meddelelsen til søkeren om avgjørelsen utgår fra Styret (ekspedisjonens dato).

§ 4. Er et krav om patent, som ble utlagt til alminnelig ettersyn senere enn 1 juli 1939, avvist på grunn av at den i patentlovens § 26 foreskrevne avgift ikke er innkommet innen den i loven satte frist og unnlattelse av betalingen skyldes forhold som står i forbindelse med krigen, har vedkommende patentsøker anledning til å etterbetale avgiften i inntil 6 måneder etter utlegningstidens utløp, med den følge at avvisningen betraktes som ikke skjedd.

Om vilkårene for å godta innbetalingen således som nevnt er til stede, avgjøres av Styrets sjef etter innstilling av det utvalg i Styrets første avdeling som har truffet beslutning om avvisning.

§ 5. Frist innen hvilken en patentsøker kan fremsette forlangende om fornyet avgjørelse i henhold til patentlovens § 31, forlenges med 6 måneder såfremt fristen ikke var utløpet 1 september 1939 og oversittelsen skyldes forhold som står i forbindelse med krigen.

Avgjørelse om vilkårene for forlenget frist er til stede treffes av formannen i det utvalg i Styrets annen avdeling hvor vedkommende sak i tilfelle vil bli å behandle.

Når patent gis i henhold til patentkrav som har vært utlagt til alminnelig ettersyn og som er blitt gjenopprettet etter bestemmelsen i denne eller i foranstående paragraf, skal det i forbindelse med kunngjøringen om bevilgningen og i registret inntas anmerkning om at kravet er gjenopprettet i henhold til nærværende lov.

§ 6. De frister som blir forlenget ved §§ 1, 4 og 5 kan Kongen forlenge ytterligere på tilsvarende vilkår for ett eller flere tidsrom, dog ikke slik at fristen løper ut over 31 mars 1941.

§ 7. Denne lov trer i kraft straks.

15 mars.

Den som etter utløpet av den opprinnelige prioritetsfrist, Nr. 7. men før denne lovs ikrafttreden, har inngitt patentkrav her i riket, beholder sin fortrinnsrett uansett fristforlengelsen etter § 1.

Den som i tidsrommet mellom avvisning av krav om patentbeskyttelse for en oppfinnelse og denne lovs ikrafttreden har inngitt krav om beskyttelse for samme oppfinnelse, beholder sin fortrinnsrett uansett rettighet som kan oppstå etter bestemmelsen i § 4 eller i § 5. Heller ikke utnyttelsesrett som er ervervet i nevnte tidsrom blir berørt av bestemmelsene i §§ 4 og 5.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Lov om forandring i lov av 26 januar 1940 15 mars.
om utskrivning av verneskatt til staten på Nr. 8.
formue og inntekt for budsjett-terminen
1939—1940.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets vedtak av 14 mars 1940 sålydende:

I.

§ 2 i lov av 26 januar 1940 om utskrivning av verne-
skatt til staten på formue og inntekt for budsjett-terminen
1939—1940 skal lyde således:

Ligningsvesenet foretar utregning av verneskatten. Ut-
legging av skatteliste blir ikke å foreta. Derimot sender lig-
ningsvesenet melding til hver enkelt skattyter om den ilig-
nede verneskatt og dens forfalltid.

Forfallstiden fastsettes av Stortinget i skattebeslutnin-
gen. Dog kan innbetaling ikke i noe tilfelle kreves før det
er gått 14 dager fra den dag da melding til skattyterne
(skattesedler) ble sendt ut.

Skatteoppkreveren utferdiger kunngjøring om at skatten
under utpantnings tvang er å betale inn til de tider som er
fastsatt i Stortingets skattebeslutning, og til hvem innbetalin-
gen skal finne sted innen hvert skattedistrikt.

15 mars.

II.

Nr. 8. Denne lov trer i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekreftet, liksom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

HAAKON

(L. S.)

Johan NygaardsvoldB. Rolsted

15 mars.

Kongelig kunngjøring om skatt på bankinnskudd for budsjett-terminen 1 juli 1940—30 juni 1941.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

Stortinget har 2 mars d. å. gjort dette vedtaket:

For budsjett-terminen 1 juli 1940—30 juni 1941 erlegges skatt av bankinnskudd på grunnlag av bankenes regnskapsår 1940 med 25 prosent av renteavkastningen på den enkelte innskyters konto. Skatten skal dog minst utgjøre 3 pro mille av det ved inntektsårets utløp inntestående beløp. Skatten forfaller til betaling 2 januar 1941.

Av skatt som ikke er betalt innen 1 mars 1941 svares renter med 5 pst. pr. år.

Dette stortingsvedtaket blir med dette satt i kraft.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan NygaardsvoldB. Rolsted

15 mars.

Kongelig kunngjøring om verneskatt til staten på formue og inntekt for budsjett-terminen 1 juli 1939—30 juni 1940.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

Stortinget har 13 mars 1940 gjort dette vedtaket:

§ 1. For budsjett-terminen fra 1 juli 1939—30 juni 1940 skal det i tillegg til den skatt som utskrives etter Stortingets vedtak av 16 juni 1939 erlegges en særskilt verneskatt til staten etter følgende regler:

I. Skattepliktige som går inn under skattevedtakets avdeling A § 1 I—IV erlegger verneskatt med beløp som svarer til 50 pst. av statsskatten. Skattepliktige som går inn under V er fritatt for å erlegge verneskatt.

II. Andre skattepliktige (skattevedtakets avdeling A 15 mars. § 1 VI) erlegger:

a. Verneskatt på formue:

Av formue			kr. 25 000 og derunder	— intet.
»	»	»	26 000	kr. 2,00
»	»	»	27 000	» 2,50
»	»	»	28 000	» 3,00
»	»	»	29 000	» 3,50
»	»	»	30 000	» 4,00
»	»	»	31 000	» 4,50
»	»	»	32 000	» 5,00
»	»	»	33 000	» 5,50
»	»	»	34 000	» 6,00
»	»	»	35 000	» 6,50
»	»	»	36 000	» 7,00
»	»	»	37 000	» 7,50
»	»	»	38 000	» 8,00
»	»	»	39 000	» 8,50
»	»	»	40 000	og derover 50 pst. av statsskatten
av formue.				

b. Verneskatt på inntekt.

1. Skattepliktige i klasse 0 og 1:

Av skattbar inntekt kr. 3 000 og derunder — intet.

»	»	»	3 100	kr. 5
»	»	»	3 200	» 10
»	»	»	3 300	» 15
»	»	»	3 400	» 20
»	»	»	3 500	» 25
»	»	»	3 600	» 30
»	»	»	3 700	» 35
»	»	»	3 800	» 40
»	»	»	3 900	» 45
»	»	»	4 000	» 50
»	»	»	4 100	» 55
»	»	»	4 200	» 60
»	»	»	4 300	» 65
»	»	»	4 400	» 70
»	»	»	4 500	» 75
»	»	»	4 600	» 80
»	»	»	4 700	» 85
»	»	»	4 800	» 90
»	»	»	4 900	» 95
»	»	»	5 000 og derover	50 pst. av

15 mars.	2. Skattepliktige i klasse 2:		
	Av skattbar inntekt kr. 3 400 og derunder — intet.		
	» » » » 3 500	kr.	5
	» » » » 3 600	»	10
	» » » » 3 700	»	15
	» » » » 3 800	»	20
	» » » » 3 900	»	25
	» » » » 4 000	»	30
	» » » » 4 100	»	36
	» » » » 4 200	»	42
	» » » » 4 300	»	48
	» » » » 4 400	»	54
	» » » » 4 500	»	60
	» » » » 4 600	»	66
	» » » » 4 700	»	72
	» » » » 4 800	»	78
	» » » » 4 900	»	84
	» » » » 5 000	»	90
	» » » » 5 100	»	96
	» » » » 5 200	»	102
	» » » » 5 300	»	108
	» » » » 5 400 og derover 50 prosent		
	av statsskatten av inntekt.		
	3. Skattepliktige i klasse 3 og høyere skatteklasse:		
	Av skattbar inntekt kr. 3 900 og derunder — intet.		
	» » » » 4 000	kr.	5
	» » » » 4 100	»	10
	» » » » 4 200	»	15
	» » » » 4 300	»	20
	» » » » 4 400	»	26
	» » » » 4 500	»	32
	» » » » 4 600	»	38
	» » » » 4 700	»	45
	» » » » 4 800	»	52
	» » » » 4 900	»	59
	» » » » 5 000	»	66
	» » » » 5 100	»	73
	» » » » 5 200	»	80
	» » » » 5 300	»	87
	» » » » 5 400	»	94
	» » » » 5 500	»	101
	» » » » 5 600	»	108
	» » » » 5 700	»	115
	» » » » 5 800	»	122
	» » » » 5 900 og derover 50 prosent		
	av statsskatten av inntekt.		

§ 2. Det framkomne skattebeløp blir å avrunde slik at 15 mars. beløp til og med 50 øre nedsettes, beløp over 50 øre forhøyes til det nærmeste antall hele kroner.

§ 3. Skattebeløp under 20 kroner forfaller i sin helhet til betaling 15 april 1940. Skattebeløp på 20 kroner og derover forfaller med en tredjepart 15 april, en tredjepart 15 juni og en tredjepart 15 oktober 1940.

§ 4. Dersom den samlede skatt for 1939—40 til stat og kommune av inntekt for noen skattepliktig som følge av utlikningen av verneskatt blir brakt til å overstige 95 pst. av den antatte inntekt ved statsskattelikningen, blir etter søknad verneskatten å nedsette, i tilfelle å frafalle, i den utstrekning den overstiger nevnte grense. Søknad som her nevnt inngis til og avgjøres av Riksskattestyret.

§ 5. Vedkommende regjeringsdepartement kan etter søknad fra den skattepliktige frafalle eller nedsette iliknet verneskatt, dersom hans evne til å betale skatten — sammenliknet med hans økonomiske tilhøve i inntektsåret 1938 — er blitt vesentlig nedsatt.

Dette stortingsvedtaket blir med dette satt i kraft.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Kongelig kunngjøring om forhøyelse av det 15 mars. ekstraordinære tillegg til den gjeldende innførselstoll.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

Stortinget har 14 mars 1940 gjort dette vedtaket:

Fra den tid Kongen bestemmer, skal den gjeldende tolltariffs post «Ull og ullvarer 13. b» (l.nr. 912) og tolltariffens avsnitt «Midlertidige tolltillegg» lyde slik:

Ull og ullvarer: 13. andre ullvarer:

- b. ellers — også om varen inneholder tråd helt eller delvis av silke, såfremt vekten av silken ikke utgjør mer enn 7 pst. av varens hele vekt 1 kg kr. 1,55 dog høyst 34 pst. av verdien inklusive tolltillegg.

15 mars.

Midlertidige tolltillegg.

- I. Som tillegg til den til enhver tid pliktige toll (herunder også til de i tolltariffens innledende bestemmelser anførte tollsatser) oppkreves midlertidig 50 pst. for alle varer unntatt følgende:

Frukter 1. a.

» 1. b.

» 1. c.

» 2. c.

» 2. d.

» 2. f.

» 2. g.

Grønnsaker 1. b.

» 3. a.

Kork B. a. 1.

» B. a. 2.

Nøtter a.

Ris uavskallet, løs.

» » i emballasje.

» avskallet.

Vin 1. a.

» 1. b.

» 2. a.

Unntatt fra tillegget er dessuten bensin-, petroleums- og råoljemotorer, elektromotorer og elektriske generatorer, treskemaskiner for motordrift og andre landbruksmaskiner, ikke særskilt nevnt, samt deler til forannevnte gjenstander.

- II. Som ekstraordinært tillegg til den gjeldende innførselstoll (heri innbefattet de i tolltariffens innledende bestemmelser anførte tollsatser samt de under I anførte midlertidige tolltillegg) oppkreves 10 pst. av det beregnede tollbeløp for sukker av sånn art som omhandles i tolltariffens «Sukker 1. og 2.», 20 pst. for «Brennevin 1. og 2.», «Kork B. a. 1. og 2.» og «Vin 1. a., 1. b. og 2. a.», 80 pst. for te samt $33\frac{1}{3}$ pst. for alle andre varer unntatt de under I, siste punktum, oppregnede.

Finans- og tolldepartementet bemyndiges til å nedsette eller oppheve sistnevnte tillegg for så vidt de traktatbundne tollsatser angår.

Dette stortingsvedtaket blir med dette satt i kraft fra og med 16 mars 1940.

Gitt på Oslo slott 15 mars 1940.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

Kongelig resolusjon.

15 mars.

Etter stortingsvalgslovens og kommunevalglovens § 12 fastsettes dagen for stortingsvalget 1940 til mandag 7 oktober og den alminnelige valgdag for kommunevalgene 1940 til mandag 28 oktober 1940.

Kongelig resolusjon.

15 mars.

I. I henhold til §§ 11 og 4 i lov om helseråd m. v. av 16 mai 1860 med senere forandringer og § 3 i tuberkuloseloven av 8 mai 1900 med senere forandringer stadfestes — med noen forandring — vedtak av herredstyret for Østre Toten herred, Opland fylke, i møte 1 desember 1938 om nye alminnelige helseforskrifter og forskrift om meldeplikt når tuberkuløs syk skifter bopel.

II. De alminnelige helseforskrifter og forskrift om meldeplikt når tuberkuløs syk skifter bopel som nå gjelder for herredet, stadfestet ved kongelige resolusjoner av 10 april 1915 og 1 august 1935, oppheves fra den tid de nye forskrifter trer i kraft.

De nye forskrifter skal lyde så:

Kapitel I.*Om tilsynet.*

§ 1. Herredet skal til enhver tid være delt i helsekretser med hver sin tilsynsmann, valt blant helserådets medlemmer.

§ 2. Tilsynsmennene har hver i sin krets plikt til å påse helseforskriftene gjennomført og overholdt.

§ 3. Tilsynsmenne velges i første helserådsmøte etterat nyvalt herredstyre har begynt sitt virke og fungerer til neste valg.

Kapitel II.*Bygninger og boligforhold.*

§ 4. Ved oppførelse, påbygging eller flytting av bolig, som er bestemt til varig opphold for mennesker, eller av uthus til sånn bolig, skal melding derom gjøres til nærmeste medlem av helserådet. Denne sender melding videre til helserådets ordfører. Følgende skal iakttas:

1. Ved nybygg skal det til hustomt velges et sted med lett adgang til godt og rikelig drikkevann og tilfredsstillende kloakkavløp.
2. Avstanden mellom våningshus og matbod på den ene side, privet, stall, fjøs, grisehus og hus for fjærkre på den annen side må ikke være mindre enn 8 meter.
3. Bebyggelsen skal ordnes således, at der kan komme så meget sol til beboelsesrommene som den til rådighet stå-

15 mars. ende plass gir anledning til, og intet hus må anbringes sånn at det borttar sollyset fra annet beboelseshus.

4. Matjorden skal fjernes fra hustomten. Denne skal være tørr og ved tilstrekkelig avgrøfting og avledning beskyttes mot overvann og mot grunnvann til sånn dybde som anlegg av tørr kjeller gjør nødvendig. På tun og gårds-plass skal fordypninger utfylles, så at det ikke dannes vann- eller sølepytter.

5. Våningshus som er bestemt til varig oppholdssted for mennesker, skal oppføres på undermur av gråstein eller betong av minst 30 cm høyde over jorden. Undermuren skal være tett, og hvor det ikke er kjeller skal den være forsynt med minst to trekkhull, hvert minst 150 cm² stort. Trekkhullene må være dekket med smågitret rist. Over grunnmuren skal det legges isolasjonsbelegg. Hvor det ikke er kjeller må det mellom golv i første etasje og jordoverflaten være minst 60 cm avstand.

6. Golvet i nederste etasje skal være dobbelt og forsynt med tørr fyll mellom golvene. Til sånn fyll benyttes tørr leire, slagg eller annet av helserådet godkjent materiale.

7. Ethvert beboelsesrom som ikke har skråtak skal være minst 2,50 meter høyt fra golv til loft. I eneboliger og småhus kan dog høyden innskrenkes til 2,35 meter, og i enkelte rom som innredes fra nytt av i eldre bygninger kan høyden med helserådets samtykke innskrenkes inn-til 2,20 meter. Hvor loftbjelkene er frittliggende regnes høyden til disses underkant. I rom med skråtak må høyden fra skråtakets høyeste del være minst 2,25 m til golvet, og den minste tillatte høyde ved skråtakets laveste del være 1,25 meter.

8. I hvert beboelsesrom skal det være minst ett vindu som kan åpnes. Vinduets lysåpning skal tilsvare minst $\frac{1}{10}$ av rommets golvflate. Hvor lysforholdene er særlig gunstige kan dog en mindre lysåpning med helserådets samtykke tillates, liksom en større lysåpning kan kreves hvor lysforholdene er særlig ugunstige. I eldre beboelsesrom som ikke har noe vindu som kan åpnes, skal minst ett sånt anbringes innen 1 år etterat disse forskrifter er blitt stadfestet.

§ 5. Midlertidige losjihus for tilfeldige arbeidere eller anleggsarbeidere skal helserådet forby brukt, hvis de ikke tilfredsstiller de krav i sanitær henseende som helserådet anser nødvendig. Det skal ikke være større belegg på hvert rom enn at det blir 10 kubikkmeter på hver mann. Hver arbeider skal ha egen seng og vanlig utstyr. Det skal være vaskestell

i fornødent antall og eget rom til tørk av klær. Rommene 15 mars. i disse losjihus skal daglig reingjøres.

§ 6. Arbeidsrom og verkstedslokaler er undergitt helse- rådets tilsyn og de bestemmelser det måtte gi for å hindre sanitære misligheter i det enkelte tilfelle. Helserådet kan kreve anbrakt de ventilasjonsinnretninger som det finner nød- vendig.

§ 7. Kjellere skal være tørre, rene og luftige. Hvis det stadig samler seg vann i en kjeller, skal helserådet ha rett til å påby sårn drenering av grunnen at kjelleren kan holdes tørr.

Kjellere skal ha vindu eller annen åpning, som kan brukes til luftveksling.

For kjellerrom som benyttes til beboelse, handel eller verksted, skal følgende bestemmelser gjelde:

Høyden fra golv til loft skal være minst 2,50 m. Over- kanten av jorden på husets utside må intet sted stå mer enn 1,25 m høyere enn kjellerens golv. Ytterflatene av veggene skal være skilt fra jorden ved en 60 cm bred luft- og lys- grav, som skal gå minst 20 cm dypere ned enn kjellergolvet og være godt drenert.

Grunnen under sånt kjellerrom skal være drenert og fylt med et minst 20 cm høyt lag av pukstein. Golvet skal være dobbelt og fylt med tørr fyll og ligge minst 0,5 m over høyeste grunnvannstand. Det underste golv skal være av vanntett stoff, asfalt, sement eller liknende, det øverste skal være et minst 4,5 cm tykt, godt sammenpløyd tregolv. Rommet skal være forsynt med ovn og frisk-luftventilasjon etter helserådets nærmere anordning.

Det skal ha minst et vindu som kan åpnes. Vindusflaten skal være minst $\frac{1}{10}$ av golvflaten, og minst $\frac{2}{3}$ av lysåpning- en skal være over jordflatens nivå.

§ 8. Dersom det i beboelsesrom benyttes kokeovn, skal det anbringes hensiktsmessig innretning til bortledning av dampen.

§ 9. Helserådet kan påby utflytning av bolig eller rom som av mangel på tilstrekkelig lys eller luft, ved fuktighet, urenslighet, overfylling med beboere eller på annen måte har vist seg å være bestemt skadelig for helsen.

§ 10. Intet skolelokale eller forsamlingslokale må opp- føres før planen er forelagt og godkjent av helserådet.

§ 11. Til ethvert våningshus skal det innrettes et privat med privetbinge. Dette må ligge minst 10 meter fra eget eller andres våningshus og matbod samt fra offentlig eller felles privat vei. Fra privetet må det ikke kunne skje tilsig hverken til noen av de nevnte steder eller til oppkomme,

15 mars. brønn, bekk, eller andre steder hvorfra tas drikkevann for mennesker eller husdyr eller vann til annet husbruk, og heller ikke til vann, som brukes i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

Ved bygninger og steder, hvor det jevnlig samles mange mennesker f. eks. ved faste utstillingsplasser, kommunelokaler, kirker, bedehus, hoteller, skoler, verksteder, ungdomslokaler eller andre forsamlingslokaler skal det finnes priveter og urinsteder særskilt for hvert kjønn og av sånn størrelse og innredning som helserådet for hvert sted bestemmer.

Privetbinger skal være innkleddede og påfylles strømidler så ofte og i sånn mengde, at ekskrementene holdes tildekket. Bingene skal tømmes minst 2 ganger årlig og ellers når helserådet av sanitære grunner krever det.

§ 12. Med helserådets samtykke kan privet innrettes i egen bygning eller i annen uthusbygning i kortere avstand enn 10 m fra våningshus, matbod, vei eller gate, hvis det benyttes sementert kum eller tette flyttbare beholdere. Følgende skal da iakttas:

1. Det må ikke komme stank fra privetet til beboelsesrom, kjøkken eller rom, hvor matvarer oppbevares. Privetet skal ha tette vegger og dør som kan holdes ordentlig igjenlukket. Det skal ha vindu, som kan åpnes til fri luft og være forsynt med luftpipe. Setet skal være forsynt med tilhengslet lokk. Brukes flyttbare beholdere skal de være tette og stå i kasse på vannrett underlag. Beholdere og kummer skal jevnlig påføres et strømidde i så tilstrekkelig mengde, at ekskrementene dekkes og de skal tømmes før de blir $\frac{3}{4}$ fulle eller oftere hvis helserådet av sanitære grunner forlanger det. Ved hver tømming skal beholdere og kummer gjøres ordentlig rene.
2. Avstanden mellom ovennevnte kummer eller beholdere og naboeiendommen må være minst 1,50 m, og det må ikke være uttak til nabo, gate eller vei.

§ 13. Priveter kan innrettes i våningshus såfremt følgende iakttas:

1. For klosettinnretning med flyttbare beholdere (ikke vannklosett): Klosettrommets golv skal være sementert, asfaltet eller forsynt med annet liknende hårdt og vannrett belegg. Loftet og veggene skal være murpusset eller sementert. Setet skal være forsynt med tilhengslet lokk. Rommet skal være forsynt med vindu som kan åpnes ut til fri luft, og med luftpipe som må munne ut over våningshusets tak. Det må ikke være umiddelbar adgang til klosettrom fra beboelsesrom, kjøkken, rom hvor mat-

varer oppbevares, eller fra innelukket entre, hvortil fører 15 mars. dør fra noen av disse rom.

2. For frostfritt vannklosett: Som under punkt 1 anført, dog fordres ikke sementert eller asfaltert golv eller murpussede eller sementerte vegger. Golvene kan gjøres av godt sammenføyde bord, og veggene kan paneles. Avløpet må ledes gjennom septic-tank til en av helserådet godkjent kloakkledning.

3. I begge de under punktene 1 og 2 anførte tilfelle må innredningsplan forelegges for og godkjennes av helserådet.

§ 14. Priveter må holdes godt reine. Sete og golv vaskes minst 2 ganger om uken.

§ 15. Anbringes pissoarer inne i beboelseshus skal de innrettes som foran omhandlet for klosettrom i beboelseshus. Anbringes urinsteder annetsteds skal helserådets nærmere bestemmelser derom etterfølges. Pissoarer skal gis avløp til kloakk eller annet av helserådet godkjent sted. De skal holdes tilbørlig reine.

Med hensyn til stank eller tilsig fra pissoarrom skal disse være undergitt de samme bestemmelser som priveter.

Kapitel III.

Offentlig reinhold m. v.

§ 16. Gårdsrommet til ethvert beboelseshus skal alltid holdes reint og tørt og ujevnheter i jordsmonnet må fjernes så det ikke dannes sølepytter.

Huseiere i tettere bebygde strøk skal holde fortauet reint og den halve gate utenfor sine respektive eiendommer. Også ellers må vedkommende sørge for at den grunn han (hun) rår over holdes fri for ureinslighet eller stank eller annet som kan volde sanitær ulempe.

§ 17. Sjøppel, feieskarn eller annet avfall såvel fra beboelseshus som fra bedrifter må ikke slås like utenfor husdøren, men skal enten brennes, samles i tette med lokk forsynte kasser, legges i kompost eller bringes til et av helserådet anvist sted. Benyttes kasser skal de tømmes og rengjøres før de blir fulle og så ofte at stank unngås, og dessuten når helserådet av sanitære grunner finner det nødvendig. Spesielt innrettede kasser eller beholdere for søppel osv. kan påbys benyttet i tettere bebygde deler av herredet.

§ 18. Komposter eller andre opplag av avfall eller gjødningsstoffer må ikke ligge nærmere alfarvei, beboelseshus eller matbod enn 10 meter. De skal alltid holdes vel tildekket med jord, og de skal legges således at det ikke derfra skjer tilsig til brønn, bekk eller annet sted, hvorfra tas drikke-

15 mars. vann til mennekser eller dyr, vann til annet husbruk eller vann til bruk i bedrifter som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

§ 19. Vaskevann, skyllevann og liknende må ikke slås like utenfor husdøren eller i dennes eller våningshus' og matbods nærhet, men i godt tildekkede synkebrønner eller synkegrøfter, som ikke ligger nærmere våningshus, matbod eller alfarvei enn 10 meter, og således at det ikke skjer tilsig derfra til ovennevnte steder, til sted hvorfra tas drikkevann til mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller vann til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler, eller tilsig til naboers eiendom uten dennes tillatelse.

Synkebrønner og synkegrøfter skal gjøres reine og spyles så ofte at det ikke forårsakes stank eller andre sanitære ulemper.

Kloakkvann skal ledes til stor synkebrønn, synkegrøft, til steinur eller beleilig bakkeskråning under hensyn som ovenfor nevnt.

§ 20. Fra uthus eller bedrifter må det ikke skje tilsig av gjødsel eller andre illeluktende eller forråtnede stoffer til vann som benyttes som ovenfor nevnt, heller ikke til offentlig vei eller felles privat vei og ikke til nabos eiendom uten hans (hennes) tillatelse.

§ 21. Transport av gjødsel og avfall på offentlig vei og felles privat vei skal foregå på sånn måte at intet av betydning spilles, og helserådet kan bestemme at slik transport må skje til bestemte tider i døgnet, og at transporten utenfor gårdsbruk fra og med 1 mai til og med 30 september skal skje i lukkede og tette beholdere.

I tettere bebygde strøk og på lende som har helling til brønn, bekk eller annet sted hvorfra det tas drikkevann til mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrifter som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler skal gjødningsstoffene enten hurtigst mulig nedmuldes eller dekkes til med jord.

Privetgjødning må ikke opplegges eller spres nærmere brønn, bekk eller annet sted, hvorfra tas vann til bruk som foran nevnt enn 10 meter og annen naturlig gjødsel ikke nærmere enn 5 meter.

Gjødsel og avfall kan av helserådet tillates opplagt inn- til 2,50 meter fra nabotomt og allfarvei, men det skal dekkes over med jord eller liknende hvis det forårsaker stank eller annen sanitær ulempe.

I tilfelle av epidemier eller truende utbrudd av sår kan helserådet helt forby avhentning av gjødsel eller avfall fra utenbygds steder, men mindre gjødselen eller avfallet er

betryggende desinfisert og det herom foreligger bevitnelse 15 mars. fra helserådets ordfører på utførselstedet.

§ 22. Selvdøde dyr eller dyr slaktet på grunn av sykdom må ikke kastes i elv, vannløp eller innsjø, men må brennes opp hvis helserådet krever det, eller graves ned tilstrekkelig dypt, minst 1 meter under jordoverflaten, på sted hvorfra det ikke er tilsig til vanntak. For dyr som har lidt av smittsom sykdom som er undergitt særlig offentlig forsorg, blir de regler å følge som er gitt herom i den til enhver tid gjeldende lovgivning.

§ 23. Hvor kloakk inntil en avstand av 32 m kan tilknyttet offentlig kloakk eller grøft, er eier av våningshus, når helserådet forlanger det, på egen bekostning forpliktet til å anlegge en sånn. Kloakker må være forsvarlig utført, ha innretning til å oppta overvann og spillvann, ventileres og være frostfri og må med letthet kunne holdes i orden og renses, så stank og annen ulempe til enhver tid unngås. Forårsaker utmunning av kloakk i åpne grøfter, rennesteiner eller annet sted på innmark stank eller ulempe, kan helserådet pålegge rette vedkommende å endre forholdet og i tilfelle forby bruk av kloakken inntil manglene er avhjulpet.

§ 24. Kloakkavstikkere skal være av jernrør, glasserte lerrør eller annet av helserådet godkjent materiale. De skal være tette i sammenføyningene og holdes i forsvarlig stand. Rensning av kloakk og kummer må skje til tider og på den måte, at minst mulig ulempe derved oppstår. Rensning må skje så ofte, at avløpene ikke stanser opp eller stank oppstår til ulempe for omkringboende. Det opptatte bunnfall må straks føres bort. Skadelige eller illeluktende væsker fra fabrikker eller andre anlegg og bedrifter må kun ledes gjennom lukkede avløpsrenner eller på annen av helserådet godkjent måte. De må ikke ledes til offentlig eller privat kloakk direkte eller gjennom samleikum uten helserådets samtykke. Ved nybygging er eieren forpliktet til å sørge for, at tomten ordentlig dreneres, og at det anlegges lukket avløp i kloakkledning selv om avstanden til offentlig kloakk eller grøft er over 32 m, når det er nødvendig av sanitære grunner og anlegget ikke medfører uforholdsmessige utgifter.

§ 25. Hvor det er anlagt kloakk skal hver beboelsesleilighet ha minst 1 vask, forsynt med vannlås eller annen av helserådet godkjent innretning som hindrer kloakkgass fra å trenge ut. De offentlige kloakker skal renses og spyles i den utstrekning som helserådet finner det nødvendig.

§ 26. Tilfredsstiller eldre kloakkanlegg ikke de oppstilte fordringer, kan helserådet påby dem omlagt i den utstrekning det er nødvendig for å forebygge sanitære misligheter.

15 mars.

Kapitel IV.

Drikkevann m. v.

§ 27. Brønn, bekk eller annet vann, hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler, må ikke forurenses på noen som helst måte. Til bruk som foran nevnt må ikke benyttes vann tatt fra sted, som ligger privet, urinsted eller gjødselopplag nærmere enn 10 m, eller som har tilsig fra sånne steder.

§ 28. Det må i brønner eller vanninntaks umiddelbare nærhet ikke foregå vasking eller skylling av klær eller liknende.

§ 29. Rein vannsbrønner skal på hensiktsmessig måte være beskyttet mot forurensning av overvann. De skal være muret eller på annen måte være kledd på sidene, forsynt med tett, tilstrekkelig høyt overbygg og hengslet lokk. Bunnen skal være dekket med pukkestein eller steinheller. Brønner skal tømmes og renses så snart vannet viser seg mindre godt, eller når helserådet krever det. De skal ha skråtak.

§ 30. Hentes vann fra brønn eller vanntak av flere familier, skal der være heis eller vinde med fast tett bøtte, eller tett bøtte som er fastbundet til brønnen eller vanntaket. Annet kjørel må ikke brukes i brønnen eller vanntaket.

§ 31. Cisterner for regnvann til bruk som foran nevnt skal beskyttes mot tilsig fra jordoverflaten i omkretsen. De skal være overbygd og forsynt med tilhengslet lokk. De skal være ventilert.

§ 32. Helserådet kan til enhver tid forby drikkevann benyttet hvis det finner vannet uhygienisk til bruk.

§ 33. Eier av leiegård, arbeiderbolig, fabrikk- eller forsamlingshus skal være pliktig til å sørge for tilstrekkelig og reint drikkevann.

§ 34. Det pålegges eier av isdammer og andre istak, hvorfra is tas til husholdningen eller for omsetning å rette seg etter de anordninger som helserådet i hvert enkelt tilfelle måtte gi for disse anlegg og deres drift for å hindre helse-skadelige forurensninger av isen.

Kapitel V.

Bedrifter.

§ 35. Ved anlegg av bedrifter som helserådet antar kan volde sanitære ulemper, skal planen for anlegget forelegges for og godkjennes av helserådet før driften påbegynnes. Enhver bedrift av denne art, også de som allerede er i gang, skal

være underkastet helserådets tilsyn. Hvis det viser seg, at 15 mars. noen bedrift blir drevet med større fare for den alminnelige sunnhetstilstand enn det nødvendig følger av dens eget vesen, skal vedkommende rette seg etter de pålegg som helserådet gir for å forebygge den sanitære fare.

§ 36. Enhver bedrift må ha tilstrekkelig med vinduer så man i dagslyset uten vanskelighet kan se å arbeide. Arbeidsrommene skal være tilstrekkelig og hensiktsmessig ventilert så støv og urein luft trekkes ut. Opplag av kluter, bein og gjødningsstoff og liknende må bare finnes der hvor helserådet tillater det.

§ 37. Enhver bedrift som er av den art, at helserådet finner det påkrevd skal ha eget godt oppvarmet og ventilert spiserom.

§ 38. Arbeidsrommene skal holdes reine. I spiserommet må bord og benker osv. tørres av, og golvet vaskes med såpevann minst 1 gang daglig, vinduer og dører minst 1 gang ukentlig. Hovedrengjøring i spiserommet må foretas minst 4 ganger årlig.

§ 39. I hver bedrift skal det være lett adgang for arbeiderne til vaskevann, såpe og et tilstrekkelig antall reine håndklær, så de kan vaske seg før de spiser eller går hjem.

§ 40. Planer for oppførelse av eller ominnredning av slakterier, pølsemakerier, bakerier, meierier og liknende bedrifter for tilvirkning, behandling eller oppbevaring av matvarer skal være forelagt for og godkjent av helserådet før oppførelse eller ominnredning påbegynnes. Utsalgssteder for frukt og grønnsaker skal også komme inn under denne bestemmelse. Helse- rådet kan like overfor de i gang værende bedrifter i hvert enkelt tilfelle gripe inn, hvis mangler ved reinholdet eller andre sanitære misligheter gjør det påkrevd. Se for øvrig forskriftene utferdiget etter loven om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933.

§ 41. Om garasjer og reparasjonsverksteder for motorvogner henvises til de for det hele land til enhver tid gjeldende særskilte forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

Kapitel VI.

Nærings- og nytelsesmidler.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 42. Til bruk for mennesker må ikke falbys, selges eller på annen måte overdras bedervede eller sunnhetsskadelige nærings- eller nytelsesmidler, og heller ikke bruksgjenstander

15 mars. som kan være skadelige for sunnheten fordi de inneholder giftige bestanddeler.

§ 43. Om de konserveringsmidler som kan tilsettes nærings- eller nytelsesmidler som skal utbys til salg eller omsettes vises til forskriftene gitt etter loven om tilsyn med næringsmidler.

§ 44. Inntil de pågjeldende mangler er rettet kan helserådet forby at det blir solgt eller på annen måte overdratt nærings- eller nytelsesmidler, som kommer fra eller falholdes på steder, hvor det ikke blir iaktatt den tilbørlige reinslighet ved varens tilvirking, behandling, oppbevaring eller forsendelse.

§ 45. Helserådet er i øyemed som nevnt i denne paragraf berettiget til å fordre utlevert de fornødne prøver. Helserådet kan forby salg og annen overdragelse av nærings- og nytelsesmidler som er kommet fra eller selges fra steder, hvor det blant mennesker eller dyr forekommer tilfelle, eller finnes noen basillebærer av farlig smittsom sykdom, som kan utbres med varene.

§ 46. Hvor det er nødvendig kan helserådets ordfører skride inn på helserådets vegne, men han må snarest mulig forelegge saken for helserådet. Dette kan beslutte, at varer som finnes skadelige skal tilintetgjøres eller på annen måte uskadeliggjøres på vedkommende selgers bekostning.

§ 47. Om forbud mot salg av kjøtt, blod, fett, innmat eller andre deler av selvdøde dyr, eller av dyr som er slaktet på grunn av sykdom, vises til § 2 i de forskrifter om kjøtt og kjøttvarer, som er utferdiget i henhold til næringsmiddeloven, se tillegget.

§ 48. Alle som har med tilberedning eller salg av nærings- og nytelsesmidler å gjøre skal iakta omhyggelig reinslighet med sin person og klær, og skal forbys å delta i ovennevnte tilberedning og salg når de lider av smittsom sykdom eller av akutte eller kroniske hudsykdommer på hender eller armer.

§ 49. Helserådet kan forby gatesalg av nærings- og nytelsesmidler.

§ 50. Ethvert alvorligere sykdomstilfelle som mistenkes oppstått ved nytelse av giftige, bedervede eller forfalskede nærings- eller nytelsesmidler eller ved bruk av gjenstander som inneholder giftige eller farlige bestanddeler, skal av den tilkalte lege øyeblikkelig meldes til helserådets ordfører med opplysning om den antatte årsak og andre fornødne opplysninger. Det samme gjelder sanitære misligheter som antas å stå i forbindelse med eller å kunne forårsake sykdom.

Kapitel VII.

15 mars.

Brukte ting.

§ 51. Det er forbudt å innføre, selge eller å bortgi brukte gang- og sengklær og andre brukte tekstilvarer av ethvert slags — samt brukte møbler, kjøkken- og spisestell uten tillatelse av helserådets ordfører, som før sånn tillatelse meddeles kan forlange seg forelagt tilfredsstillende bevitnelse for, at sakene er desinfisert og reingjort. Det samme gjelder gang- og sengklær og andre gjenstander av enhver slags som har vært brukt av person med smittsom sykdom, eller har henstått i hus eller rom, hvor personer med smittsom sykdom har oppholdt seg. Kan eieren eller selgeren ikke skaffe sånn attest, må sakene ikke avhendes eller overlates andre før de er rensset etter bestemmelse av helserådets ordfører og det foreligger bevitnelse fra ham om at så er skjedd.

Kapitel VIII.

Husdyrhold.

§ 52. Husdyr, unntatt hund og katt, må ikke huses inne i beboelsesrom eller i rom som benyttes som oppbevaringssted for matvarer, og det må fra dyrenes oppholdssted ikke kunne skje tilsig til noe sånt rom, eller til brønn, bekk eller annet sted hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr eller tas vann til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

§ 53. I tettere bebygde strøk kan helserådet fastsette spesielle forholdsregler for eller helt forby, at det holdes husdyr (unntatt hund og katt) hvis dette forårsaker sanitære ulemper.

§ 54. Helserådet bestemmer hvilke strøk der til enhver tid er å anse som tettere bebygd.

Kapitel IX.

Fjøsstell.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tilleggset tilslutt.

§ 55.

1. Fjøs skal være lyse. De skal holdes reine og godt luftet. Storreingjøring foretas minst 1 gang om året, hvorunder golv, vegger, tak og alt inventar reingjøres (vaskes) i sin helhet, hvoretter det foretas utlufting med gjennomtrekk i flere dager.

- 15 mars. 2. Kuene skal holdes reine. Binger for kalv og sau skal hyppig tømmes og kalkes. Føringsskrybber skal vaskes og spyles hver dag.
3. Melkekar og melk må behandles med den største reinslighet.
4. I ethvert fjøs skal det være vaskevannsstol med vaskefat eller annen tilfredsstillende vaskeinnretning samt såpe og reint håndkle.
5. Den som melker skal være iført et reint hvitt armforklæ eller forkle av blåtøy, og skal før melkingen såpevaske sine hender, og er juret eller kuas bakpart tilsølt, må det før melkingen foretas en grundig vask av de tilsølte partier, hvorefter tørkes godt med en rein tørr klut. Hver ku skal ha sin klut. Under melkingen må ombæring av stråfôr, utmåking av gjødsel eller annen virksomhet som frembringer støv eller stank i fjøset ikke finne sted.
6. Alle melkekjørelere og de arbeidsklær som brukes under melkingen må oppbevares i rom utenfor fjøset. Armforkle som benyttes under melkingen skal byttes reint minst 2 ganger om uken.
7. Melken må straks bringes ut av fjøset til rom, hvor melken ikke kan trekke til seg dårlig luft eller på annen måte forurenses. Hvis dette rom er forsynt med kloakk skal denne ha vannlås. Hunder og katter må holdes borte fra melkesil og spann. Siles melken på gården må silingen foretas straks etter melkingen, og melken settes på et reint og kjølig sted. Silen må være i god stand og alltid holdes rein, og være grundig reingjort og vasket før hver siling. Det er forbudt å sile gjennom klut.
8. Hvis melken er bestemt til salg må aftensmelk og morgenmelk ikke blandes sammen uten å være helt avkjølet i forveien.

§ 56.

1. Melkespann skal være ordentlig fortrinnet, rustfrie og reine og forsynt med tettsluttende lokk uten klut. Melkespann må ikke benyttes til transport av andre varer enn melk, og må ikke stå henslengt ved veikanten, men snarest mulig hentes hjem og vaskes og lufttørres, således som i punkt 2 bestemt.
2. Melkespann som ikke allerede er vasket og dampsterilisert ved mottagelsen fra meieriet, skal reingjøres på følgende måte:
- a. Først skylles spann og lokk 2 ganger med reint, kalt vann.

- b. Deretter vaskes spann og lokk med varmt vann, litt 15 mars. kalk (eller soda) og stiv børste som jevnlig må vaskes og kokes.
- c. Atter gjentagende skylling i reint, kalt vann.
- d. Til slutt skylling i kokhett vann, således at spann og lokk tørrer av seg selv. Herunder er bruk av børste eller klut forbudt.
- e. Deretter settes spann og lokk til tørring og utlufting — med bunnen oppad på et reint, tørt, lyst og luftig sted — eller henges opp i det fri. Dette må også utføres med spann som er damptørret på meieriet. Under tørringen må lokkene være tatt av spannene.
- f. Det vann som benyttes til vask av melkekjørelor og spann må være reint og fritt for enhver forurensning.
- g. Hvis spannet under tørringen er utsatt for å bli forurensset med støv fra landevei eller liknende, må spannet før det benyttes renses på nytt som ovenfor under litra a, b, c, d, og e bestemt.

§ 57. All oppbevaring og føring av melk og fløte må foregå på en sãnn måte, at varen ikke forurenses eller kan anta fremmed lukt eller smak. Den må således ikke oppbevares i beboelsesrom eller i rom som står i direkte forbindelse dermed. Den må heller ikke oppbevares i soverom eller i rom hvor syke oppholder seg.

§ 58. Kjøretøy eller annet befordringsmiddel som brukes til føring av melk skal holdes forsvarlig reint, og det må ikke brukes til føring av gjødsel, avfall og liknende. Det er forbudt å sitte på melkespannene. Melken og fløten må under føring såvidt mulig være beskyttet mot sterk varme eller kulde. Avtapning, utmåling eller avtømmning av melk eller fløte må ikke finne sted på gate, vei, plass, i portrom eller på gårds plass, eller i rom som ikke er godkjent til det av helserådet. Det er forbudt å drikke av melkespannene eller deres lokk.

§ 59. Det er forbudt å utby til salg eller omsette melk eller fløte fra dyr som har kalvet for mindre enn 5 dager siden. Det er heller ikke tillatt å føre i handelen sinemelk, hvormed menes melk fra kuer som melker mindre enn 1 liter pr. døgn, eller melk fra slutten av melkeperioden som har fått abnorm smak eller sammensetning.

Det er enn videre forbudt å selge eller omsette melk eller fløte:

- a. Når den på grunn av utseende, lukt, smak, smuss, urenselig behandling eller fremmede bestanddeler atskiller seg fra det normale.
- b. Når varen stammer fra dyr som det er grunn til å mistenke for å lide av mule- eller klovsyke, smittsom kalve-

15 mars.

kasting, miltbrann, jurbetendelse eller annen jursykdom, børbetendelse, etterbyrdens tilbakeholdelse, diaree, pyemi septikemi (blodforgiftning), andre av feber ledsagede sykdommer, større væskende sår, gulsott, forgiftnings- eller annen sykdom som etter helserådets skjønn kan gi melken skadelige egenskaper. Det er likeledes forbudt å anvende melk fra tuberkuløse dyr til mat for folk, med mindre den er kokt eller på annen betryggende måte varmtbehandlet. Ved tuberkuløse dyr forstås her bare de dyr som ved klinisk undersøkelse er funnet å ha tuberkulose eller som har reagert for en tuberkulinprøve. (Jfr. § 16 i rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 10 desember 1930.)

c. Når varen stammer fra dyr som er blitt behandlet med legemidler som ved å gå over i melken eller på annen måte kan påvirke denne og gjøre den skadelig eller usmakelig (arsen, brekvinsten, kvikksølv, nyserot, dyvelsdrek, ter-pentinolje m. v.).

§ 60. Opptrer på en gård, i et meieri eller i en melkefor-retning eller hos personer som på en eller annen måte er kom-met i berøring med eller har behandlet melken, tegn som ty-der på at noen lider av smittsom sykdom, f. eks. tyfus, skar-lagensfeber, smittsom hjerne-, ryggmargslidelse, poliomyelitt, epidemisk mavesyke, difteri eller annen ondartet halssykdom, skal levering av melk fra stedet straks opphøre inntil helse-rådet har truffet de foranstaltninger som anses nødvendige for å hindre overførelse av smitte. Det samme gjelder når det bringes på det rene, at noen person fra sted som nevnt er basillebærer. Levering av melk kan ikke opptas igjen før helserådet tillater det.

§ 61. Person som lider av kronisk smittsom sykdom, væs-kende sår i ansiktet, på hender eller armer, eller av annen verkende, skallende eller smittende sykdom eller diarré, må ikke være sysselsatt med melking, behandling eller omsetning av melk.

Kapitel X.

Meierier, ysterier og melkeutsalg.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede for-skrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 62. Den som vil drive meieri, ysteri eller fra fast be-driftssted selge melk eller meieriprodukter må melde dette til helserådet. Virksomheten må ikke begynne før helserådet har samtykket. Det samme gjelder når virksomheten flyttes, skifter innehaver eller forandrer art.

§ 63. Helserådet kan påby at salg av melk og fløte skal 15 mars. foregå fra egne rom (utsalg). Alle som handler med melk skal ha denne oppbevart i særskilte reine og luftige rom.

§ 64. I utsalgs- og oppbevaringsrom skal golv, vegger og tak ha tette og glatte flater således at de uten vanskelighet kan vaskes og holdes reine. Utsalgsrommet skal ha egen inn- gang fra gaten og ikke ved dør eller andre åpninger stå i forbindelse med beboelsesrom. Utsalgssted med tilhørende lokale, må ikke benyttes som beboelsesrom. De skal være lyse, luftige og godt ventilerte, samt være forsynt med spring eller en annen av helserådet godkjent anordning, vask med vannlås, såpe og reine håndklær. I utsalgslokalet skal det være disk av marmor eller annet jevngodt materiale og diskevern.

§ 65. I melkeutsalg må foruten melk og fløte bare for- handles eller oppbevares smør, ost (dog ikke sterkt luktende), margarin, egg, baker- og konditorvarer, sjokolade, drops, melkehermetikk, safter, honning, øl, mineralvann og iskrem samt smørbrødpålegg hvortil oppskjæremaskin benyttes. Oster skal oppbevares i lukkede skap. Forhandles eller opp- bevares andre delikatesser, rå, stekte eller kokte, kjøtt, fisk eller fiskevarer, må melk eller fløte bare forhandles på lukkede flasker.

Koking eller steking i utsalg med tilhørende godkjente rom tillates ikke, unntatt koking av kaffe, te, og liknende til betjeningens eget bruk.

§ 66. I og utenfor lokale hvor melkeutsalg foregår, skal det til enhver tid herske orden og renslighet. Spyting og all bruk av tobakk i melkeutsalg er forbudt. Plakater herom skal være oppslått på iøynefallende sted. Lokalene skal daglig luftes. Golv, disker, bord eller liknende innretninger må vaskes omhyggelig hver dag etter endt arbeid eller oftere om nødvendig. Feiing er i det hele tatt forbudt. Vinduer, dører og hyller skal vaskes minst hver uke og storreingjøring fore- tas minst hvert fjerdingår. Under reingjøringen må hverken melk eller melkekar forurenses.

§ 67. Om de stoffer melkespann og beholdere skal være laget av, vises til forskriftene utferdiget i henhold til næ- ringsmiddeloven, se tillegget. Det må nøye påses at spann og andre redskaper som anvendes til behandling eller førsel av melk holdes omhyggelig reine og vaskes hver gang de har vært brukt. Sentrifugeslam skal brennes.

§ 68. I melkeutsalg og liknende skal alle beholdere være forsynt med lokk og med en for kjøperen lett synlig betegnelse som angir hva slags melk eller fløte beholderen inneholder. Øser eller andre redskaper for utmåling av melk eller fløte må

15 mars. være forsynt med hensiktsmessig håndtak, således at hendene ikke kommer i berøring med varen. Under utmåling av melk eller fløte må spannet ikke holdes over beholderen, således at f. eks. spillmelk rinner ned i denne. Hver varesort skal ha sin bestemte øse eller redskap for utmåling.

§ 69. Ved mottakelse av melk fra meieriet plikter dette å føre kontroll med melk og spann fra hver enkelt leverandør.

Hver leverandørs melk tømmes over i et særskilt spann og når den ansvarshavende mottaker på meieriet har forvisset seg om, at melk og spann er i orden, kan melken tømmes over i fellesbeholder.

§ 70. For mottakelse av melken skal det utenfor meieriet være en solid rampe, således at melkespannene kan tas direkte bort på rampen fra vogn, bil eller liknende, hvorved unngås å sette spannene ned på gårdsplassen.

§ 71. Det til meieri eller melkeutsalgs hørende privet skal være slik innrettet og ligge slik til, som helserådet i hvert enkelt tilfelle bestemmer.

§ 72. Personer som behandler melk eller fløte skal iaktta størst mulig renslighet med sin person og være iført hvit hodebekledning og rein vaskbar overbekledning som byttes rene minst 2 ganger i uken, og som bare benyttes i melkelokalene. Hender og armer skal vaskes grundig før arbeidet samt umiddelbart etter bruk av klosett. Oppslag herom skal stå på synbart sted i klosettet.

§ 73. Eldre melkeutsalgs skal 1 år etter at disse forskrifter er stadfestet være brakt i overensstemmelse med de ovenfor inntatte bestemmelser i den utstrekning helserådet forlanger det.

Kapitel XI.

Særlige bestemmelser angående omsetning av melk og fløte m. v., herunder også direkte leveranse fra produsent til privat forbruker.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 74. Foreligger det grunn til mistanke om at de sanitære forhold ved meieri, ysteri, produksjonssted, melkeutsalgs eller vedkommende transporten av melk og melkeprodukter vedrørende disse steder er mangelfulle, kan helserådet forby førsel til og omsetning av melk og melkeprodukter i Østre Toten fra et sånt sted inntil forholdet er blitt betryggende undersøkt og viser seg å være tilfredsstillende.

§ 75. Helserådet kan forlange oppgitt fra hvilket fjøs, meieri, ysteri eller utsalgs melken, fløten eller melkeproduktene

kommer, samt likeledes fortegnelse over vedkommende for- 15 mars.
handlers faste kunder.

§ 76. Helserådet kan ved mistanke om sanitære misligheter kreve, at det uten opphold og uten utgift for kommunen fremlegges bevitnelse fra lege eller dyrlege eller på annen av helserådet godkjent måte om sunnhetsforholdene samt om fjøs- og melkestellet på gårder som selger melk. Sann bevitnelse kan, når det foreligger begrunnet mistanke om smittsom sykdom eller mislige sanitære forhold på stedet, kreves gjentatt med 14 dagers eller mindre enn 14 dagers mellomrom, hvis helserådet anser det nødvendig.

Tuberkulinundersøkelse kan forlanges så ofte helserådet bestemmer.

§ 77. Helserådet kan i den utstrekning det av hygieniske grunner finner det påkrevd, påby varmebehandling av melk og fløte som omsettes i Østre Toten. Helserådet kan kreve at pasteurisering finner sted i Østre Toten, såfremt det er anledning til sann behandling innenfor helserådsområdet.

§ 78. Om salg og servering av iskrem vises til de i henhold til næringsmiddeloven utferdigede forskrifter.

§ 79. Iskrem tilberedt utenfor herredet tillates ikke solgt i Østre Toten, Iskrem bestemt til salg må bare tilberedes i rom som er lyse, godt ventilerte og fri for fuktighet. Golv, vegger og tak må være i sann stand, at de lett kan holdes reine. Rommet skal ha vannledning og vask og varmt og kaldt vann i tilstrekkelig mengde. Rommet må være fritt for støv og stank og må ikke stå i direkte forbindelse med soveværelse eller annet rom som ikke hører med til bedriften. Det skal finnes vaskevann, såpe og reint håndkle. Bruk av tobakk i enhver form er forbudt. Golvet skal vaskes hver dag, vinduer og dører hver uke, tak og vegger minst 2 ganger årlig. Klær og uvedkommende gjenstander må ikke finnes i rommet. Frysemaskiner må være innrettet således at fett eller smuss ikke kan falle ned i kjernen. Alle kopper, spann og redskaper som benyttes, må være innrettet slik at de lett kan holdes reine, og de må hver dag gjøres omhyggelig reine og skylles i kokende vann. Den is som anvendes må være rein.

Betjeningen skal under arbeidet være iført en egen drakt, vareklær av hvitt vaskestoff som byttes reine minst 2 ganger i uken eller oftere hvis helserådet finner det påkrevd. Er vareklærne benyttet utenfor arbeidet, må de vaskes før de igjen kan anvendes under fremstilling av iskrem. Betjeningen må vaske hender og armer før de begynner arbeidet og etter bruk av klosett. Personer som lider av smittsomme, stinkende eller væskende sykdommer eller av sår på armer og hender må ikke delta i tilberedning av iskrem.

15 mars. § 80. Bod eller vogn hvorfra blir tillatt solgt iskrem, skal godkjennes av helserådet. Se nærmere om betingelsene for slik tillatelse forskriftene utferdiget i henhold til næringsmiddeloven.

§ 81. De som er beskjeftigt med salg av iskrem, skal under sitt arbeid være iført helt reint antrekk av hvitt lerret, forkle med brystsmekk og forermer. Kvinnelig betjening skal også ha kappe eller reint hodetørkle. Antrekket skal skiftes reint minst 2 ganger i uken eller oftere hvis helserådet anser det påkrevd.

§ 82. Et eksemplar av disse forskrifter omfattende kap. 10 og 11 til og med § 75 skal være oppslått i ethvert melkeutsalg og for meierienes vedkommende også i det rom hvor melken mottas.

Forskriftene omfattende §§ 79, 80 og 81 skal være oppslått i rom hvori iskrem tilberedes eller selges.

Tillates iskrem solgt fra vogn skal forskriftene være således oppslått på vognens sider at de er beskyttet mot vær og vind.

Kapitel XII.

Forskrifter for butikker.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 83. Enhver butikk skal holdes rein og godt utluftet, og utenfor inngangsdøren skal det være anbrakt fotskraper. Golv og disker skal daglig reingjøres. Helserådet kan treffe nærmere bestemmelser herom. Tørr feiing er forbudt. Hovedreingjøring skal foregå minst én gang i året, eller oftere hvis helserådet finner det påkrevd. På iøynefallende steder skal finnes oppslag om forbud mot spytting på golvet. Benyttelse av spyttebakke er ikke tillatt. Butikker, hvor det selges matvarer, og rom hvor matvarer som skal selges, blir bearbeidet eller tilberedt, må ikke benyttes som soverom eller kjøkken. Disse butikker og rom skal være forsynt med vaskevann, såpe og reine håndklær, og de personer som håndterer varene, skal jevnlig vaske sine hender. De skal iaktta reinslighet ved innpakkingen, og må f. eks. ikke blåse posene opp eller væte fingrene i munnen.

§ 84. Matvarer skal beskyttes mot støv og annen ureinslighet så vel i butikkene som i tilberednings- og lagerrommene. Når det lar seg gjøre skal varene anbringes i godt reinholdte og tildekte kar, skuffer eller skap med dører. Vekt- og måleredskaper som benyttes ved handel med matvarer skal være reine, når de brukes. Det er selgeren forbudt å pakke inn mat-

varer i aviser eller ureint papir. Ved omførsel av matvarer 15 mars. skal de beskyttes mot regn, støv og annen forurensning.

§ 85. Tobakksrøking er forbudt i butikker, hvor det selges matvarer. Kundene må ikke berøre andre matvarer enn dem som de kjøper.

Oppslag herom og om forbud mot tobakksrøking skal finnes på et lett iøynefallende sted i vedkommende butikker.

§ 86. I hver butikk skal det være oppslått særavtrykk av ovenstående bestemmelser.

Kapitel XIII.

Bakerier.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 87. Anlegg av bakeri må på forhånd meldes til og godkjennes av helserådet. Det samme gjelder når virksomheten flyttes eller skiftes eier.

Bakerier eller rom som står i åpen forbindelse hermed må ikke benyttes som sovested. Golv, vegger og tak skal være i slik stand, at de lett kan vaskes. Hver dag etter endt arbeid skal golvene vaskes omhyggelig. Vinduer og dører skal vaskes hver uke, vegger og tak minst hvert fjerdingår. Under reingjøring må bakverk omhyggelig tildekkes eller fjernes.

§ 88. Bakeridriften uvedkommende gjenstander som kan bidra til å samle støv eller forårsake stank i arbeidsrommene eller hindre disses reingjøring må ikke finnes i bakeriet eller de rom som står i åpen forbindelse med dette. Heller ikke må matrester, gaffler, kniver, skjær og matspann eller liknende oppbevares i arbeidsrommene, likeså litt sengklær. Kull og annet brensel må ikke ligge løst utover golvene, og aske og annet avfall må hver dag fjernes fra bakeriet.

§ 89. Trau, bord, hyller, plater, kjeler osv. må daglig gjøres reine. De må ikke brukes til å sitte på.

§ 90. Smør, melk osv. må oppbevares i reine tildekte kar. De stoffer som benyttes til stryking av bakverk, må bare tilages for dagens behov. Strykevisker må være reine for hvert stoff, og må hver dag reingjøres i kokende vann.

§ 91. Melsekker skal avbørstes omhyggelig før de bringes inn i bakeriet og innholdet tømmes i baketrauet.

§ 92. Bruk av tobakk i hvilken som helst form er forbudt, likeså å henlegge tobakk, pipe og fyrstikker. Spyting er forbudt.

§ 93. Under sitt arbeid må bakeren være iført egen rein, hvit drakt som ikke brukes utenfor bakeriet, og som skiftes rein minst 2 ganger ukentlig.

15 mars. § 94. I bakeriet skal det være vaskevannsstell, såpe og reine håndklær.

§ 95. Bakeren må rense sine negler og vaske omhyggelig underarmer og hender umiddelbart før og etter deig- og brødlagingen. Likeledes vaskes hendene etter bruk av klosett.

Det er forbudt å beskjeftige personer i bakeriet som har sår, byller eller utslett på hender eller armer.

§ 96. Ombæring og utbringelse av brød og annet bakverk skal skje i reine korgar og kasser som er lukket eller forsynt med overlegning eller tett, fastbundet, rein presenning. Ved salg, utbringelse, og under transport bør ethvert brød være innpakket i reint papir eller rein pose, og helserådet kan, hvis det måtte anse det nødvendig, gi påbud herom.

§ 97. Bakerier må ikke benyttes til klesvask.

§ 98. I ethvert bakeri skal et eksemplar av disse forskrifter være oppslått.

Kapitel XIV.

Hjemmebaking.

§ 99. Hjemmebaking til salg tillates bare i lokaler som helserådet godkjenner til dette bruk, og de sanitære krav må etterkommes som helserådet i hvert enkelt tilfelle stiller.

§ 100. Ved hjemmebaking til salg må i alt vesentlig de samme hygieniske krav oppfylles som for bedrifter bestemt.

Kapitel XV.

Slakterier, pølsemakerier og kjøttutsalg.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 101. Anlegg av slakteri og kjøttutsalg må på forhånd meldes til og godkjennes av helserådet. Det samme gjelder, når virksomheten flyttes eller skifter eier. Helserådet kan påby, at handelen med kjøtt og flesk skal foregå fra eget rom, likeså kan det forby anlegg og drift av slakteri på steder hvor sanitære hensyn er til hinder.

I slakterier og pølsemakerier skal golvet være tett, jevnt, av sement eller annet av helserådet godkjent materiale med avløp til kloakk forsynt med vannlås og rist. Rommene skal være rommelige og lyse, forsynt med tette vegger med glatte flater, lokalene skal holdes omhyggelig reine. Det samme gjelder alt inventar og de redskaper som brukes. Vegger og tak må vaskes minst hvert fjerdingår, vinduer og dører hver uke, golv, disker og vekter hver dag. Alle maskiner og redskaper som benyttes må reingjøres hver gang de har vært brukt. Et-

hvert slakteri og pølsemakeri skal såvidt mulig være forsynt 15 mars. med vannledning og spyleslange.

Slakteri og pølsemakeri må ikke stå i åpen forbindelse med gjødselbinge, grisehus eller stall.

§ 102. De i slakteri, pølsemakeri og kjøttutsalg beskjeftigede personer skal ha rein, hvit hette og være iført reint hvitt forkle med brystsmekk og forermer eller annet helt og reint godkjent antrekk, som skal skiftes reint minst 2 ganger ukentlig. Vaskevann, såpe og håndkle må finnes i disse lokaler, og de personer som er beskjeftiget der må vaske seg så ofte, at hender og armer til enhver tid er reine. All kjøttmat må beskyttes mot fluer. Publikum forbyes å berøre kjøtt som er utlagt til salgs. Bruk av tobakk er forbudt.

Ved slakting må den størst mulige reinslighet iakttas. Dyrenes innvoller må uttas og fjernes snarest mulig etter avliving. Avfall av enhver art skal så hurtig som mulig fjernes, og må likeså litt som maver, tarmer, blod, lemmer eller huder forbli natten over i slakteboden. I denne skal under kjøttets stivning være god gjennomtrekk.

§ 103. Reingjøring av maver og tarmer tillates ikke i rom hvor kjøtt oppbevares.

Angående de midler som kan brukes til konservering av kjøtt, fleisk og derav tilberedte næringsmidler og om farging av pølseskinn vises til de forskrifter som er utferdiget i henhold til loven om tilsyn med næringsmidler.

§ 104. Kjøttbutikker skal være lyse, luftige og reine. De bør helst være beliggende fra solsiden. Vender vinduene mot solen, må de i sommertiden være forsynt med markiser. Golvet skal være belagt med fliser eller annet dermed jevngodt materiale, og vegger og tak av materiale som er lett å holde reint. Disken skal ha plate av marmor, glass, stein eller annet av helserådet godkjent materiale. Kjøttkrokene skal være galvanisert eller av annet materiale som ikke rustet. Vegger og tak skal i sin helhet reingjøres minst hvert fjerdingår, vinduer og dører minst en gang ukentlig. Golv, disker og vekter skal vaskes minst 1 gang daglig. Tørr feiing er forbudt. Hvor kjøtt kommer i berøring med vegger og stolper, må disse vaskes hver dag.

§ 105. Angående kjøtt salg under åpen himmel eller liknende har helserådet til enhver tid adgang til å treffe de fornødne bestemmelser for å hindre at varene forurenses, eventuelt helt å forby sånt salg.

§ 106. Transporten av kjøtt skal foregå i reine, helst lukkede vogner eller i reine kasser, traue eller korger, og være innhyllet i reint dekke. Det er ikke tillatt å sitte på varene under transporten.

15 mars. § 107. Ovenstående regler skal være oppslått på et iøinefallende sted i alle slakterier, pølsemakerier og kjøtt-utsalg.

Kapitel XVI.

Forskrifter for utsalgssteder for fersk fisk (herunder fersk sild) og steder hvor det lages fiskemat.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 108. Utsalgsstedene og tillagingsstedene skal meldes til og godkjennes av helserådet før de tas i bruk. Også utsalgs- og tillagingssteder som alt er i bruk, skal meldes til helserådet.

§ 109. Rommene må ikke benyttes til eller stå i forbindelse med rom til alminnelig husbruk. De skal være lyse og ha god lufttilgang. Utsalget bør ha egen inngang fra gate. Bord, disk og annet inventar som fisken legges på, skal være forsynt med marmor, sementstein, glass eller annet vanntett materiale som helserådet godkjenner. Disken må bare ha åpne rom, ingen skuffer. I rommet skal være innlagt vannspring og vask eller annen av helserådet godkjent innretning.

§ 110. Golvet skal være utført av stålskurt sement, fliser eller annet jevngodt materiale. Det skal ha fall og avløp til et med vannlås forsynt golvsluk. Trevegger skal stå på en minst 10 cm høy murfoot.

§ 111. Alt avfall skal oppsamles i lukkede beholdere av jern, eller av et annet materiale som helserådet godkjenner. Beholderne skal være forsynt med tettsluttende lokk, og tømmes så ofte at det ikke oppstår stank. De skal reingjøres (reinspyles) omhyggelig minst en gang daglig.

§ 112. Salg av fersk fisk på torg, åpen gate eller i portrom er ikke tillatt uten helserådets samtykke.

§ 113. Rommene og alt inventar skal til enhver tid være i ordentlig stand. Vedkommende er pliktig til å etterkomme pålegg som helserådet i hvert enkelt tilfelle finner nødvendig for å rette på mangler.

§ 114. Fisk eller fiskeprodukter må hverken på disker, hyller eller utstillingsmontre legges på skitne fat, bretter eller gamle kasser, eller utsettes for sol. Underlag av papir eller liknende er forbudt.

§ 115. I utsalgs-, tilberednings- eller oppbevaringsrom må ikke settes petroleum, bensin eller andre varer og gjenstander som kan forurense fisken eller gi den smak eller lukt. All slags avfall skal straks fjernes således som foreskrevet i § 113.

§ 116. All gammel fisk som ikke passer til menneskeføde, 15 mars. skal straks bringes bort i samhøve med helserådets forskrifter.

§ 117. Helserådet kan påby, at det i hver forretning skal være godkjent iskasse eller kjølingsrom.

§ 118. Alle fiskeforretninger skal jevnlig inspiseres av helserådet.

§ 119. Lokalene skal reinvaskes omhyggelig minst en gang hver dag, og kasser, tønner og andre kjørelere samt vekter og andre redskaper som brukes til fiskehandelen, skal reingjøres ordentlig hver dag snarest etter bruken, og ellers så ofte helserådet finner det nødvendig. Tørr feing er forbudt. Tak og den del av veggene som ikke daglig vaskes, reingjøres så ofte som helserådet bestemmer.

Finnes det fiskekummer, skal de være av marmor, sement, stein, glass eller annet materiale som helserådet godkjenner, og være slik forarbeidet at de lett lar seg tømme og reingjøre.

All bruk av tobakk og spyting på golvet er forbudt. I hvert rom skal det være oppslått plakater herom.

Det skal være lett adgang til reint vaskevann, såpe og reine håndklær til betjeningen.

Betjeningen skal iaktta omhyggelig reinslighet med sin person og sine klær. Oppbevares betjeningens tøy i lokalet, skal det opphenges i et skap med dør.

§ 120. Hvis disse forskrifter eller pålegg som helserådet gir i henhold til dem, ikke etterkommes, kan helserådet, etter forgjeves å ha gitt advarsel, forby stedet til manglene er rettet.

§ 121. Disse forskrifter omfatter også bedrifter som allerede er i gang. For slike bedrifter gjelder dog bestemmelsen i § 112 bare i den utstrekning helserådet i hvert tilfelle finner det nødvendig.

§ 122. Selges fisk fra fiskekasser må disse ikke settes slik at hunder, katter eller andre dyr kan komme i berøring med kassene.

§ 123. Ovenstående forskrifter skal være oppslått på et iøynefallende sted i alle utsalgssteder for fersk fisk og steder hvor det lages fiskemat.

Kapitel XVII.

Møller.

Se også lov om tilsyn med næringsmidler m. v. av 19 mai 1933 og de i henhold til denne lov til enhver tid utferdigede forskrifter. Jfr. tillegget tilslutt.

§ 124. Møller skal nedstøves minst 4 ganger årlig, og golvene feies 2 ganger ukentlig.

15 mars. § 125. I møllekammer og andre til møllen hørende rom som tjener til opphold for de møllesøkende eller møllens arbeidere, skal golvene feies fuktig hver dag, golv, benker, stoler vaskes minst en gang i uken, og vinduer, dører og veggene i mannshøyde vaskes minst en gang hvert fjerdingår.

§ 126. Bruk av spyttebakk er forbudt; dog kan helse-rådet påby, at enkelte rom skal være forsynt med et tilstrekkelig antall sanner av en av helserådet godkjent størrelse og form. Spyttebakkenes bunn skal i så tilfelle være dekket med fuktig sagmugg, torv eller liknende — de skal daglig reingjøres, og deres innhold brennes eller behandles på annen av helserådet godkjent måte.

Kapitel XVIII.

Om gamle- og pleiehjem. Forsamlingslokaler hvor det foregår servering.

§ 127. Før noen bygning eller leilighet tas i bruk som gamle- eller pleiehjem, skal den være godkjent av helserådet.

§ 128. Ved innflytning av personer som medbringer møbler skal hjemmet før innflytningen la møblene undersøke for mulig forekomst av veggedyr. Ureine møbler eller møbler med mulig veggedyrsmitte skal bare tillates tatt med etter desinfeksjon på en av helserådet godkjent måte.

§ 129. Spiselokalet og alle i hjemmet benyttede værelser samt kjøkkenet må være sånn beliggende at de får tilstrekkelig lys.

Den effektive vindusflate skal utgjøre minst en tiendedel av golvflaten, og minst et vindu skal kunne åpnes. Rommene skal kunne oppvarmes og utluftes tilstrekkelig. Golv, vegger, vinduer og tak må være i sånn stand at de lett kan holdes reine. Lokalene samt ganger og trapper skal holdes kunstig opplyst når de ikke er opplyst av dagslyset.

§ 130. Alle i hjemmet benyttede værelser skal daglig utluftes godt; hver dag skal golver, ganger, trapper og vindusposter vaskes og støv tørres av møblene m. v. Umalte bord, kjøkkenbenker, fjeler m. v. skal hver dag reinskures. Minst fire ganger om året skal alle møblene vaskes med varmt vann og såpe, eller gjøres grundig reine på annen av helserådet godkjent måte. Vegger og tak skal to ganger årlig enten males, hvittes eller vaskes. Tilsølte deler av veggene skal straks reingjøres. Vinduene skal alltid være pusset og reine. Hovedreingjøring foretas minst to ganger om året.

Ved inngangsdører skal anbringes fotskraper eller dørmatte som reingjøres hver dag. Tørr feiling og tørr avstøvning er forbudt. Teppar og løpere i rom eller ganger som daglig brukes, skal bankes eller støvsuges minst 2 ganger ukentlig.

§ 131. I alle som som benyttes, kan helserådet påby, at 15 mars. det skal finnes det nødvendige antall spyttebakker, av en av helserådet godkjent størrelse og form. Spytebakkene, hvis bunn skal være dekket av sagmugg, torv eller liknende, skal daglig reingjøres og innholdet brennes eller behandles på annen av helserådet godkjent måte. Spyting på golv, vegger og i ganger og trapper er forbudt.

§ 132. Om oppvask av servise (kopper og annet spisestell) og om oppslag av plakat vises til de for det hele land utferdige forskrifter som også gjelder gamle- og pleiehjem, se tillegget tilslutt.

Brukt servise skal ordentlig reingjøres før det anbringes sammen med det reine. Ureint servise må ikke benyttes. Sprukne emaljekar må ikke benyttes. Kobberkar skal være godt fortinnet, og kopper eller glass med skår eller sprekker må ikke anvendes.

§ 133. Oppbevaringsstedene for matvarer skal være tørre og må kunne luftes ut til fri luft. De skal gjøres grundig reine minst 1 gang månedlig, isskap (kasser) dog minst 1 gang om uken. Melk, fløte og andre matvarer skal oppbevares på slik måte, at de er beskyttet mot støv og annen forurensning, ikke får usmak av andre varer og heller ikke er tilgjengelig for fluer eller andre dyr. Oppbevaringssted for matvarer må ikke benyttes som soverom. Skyller må daglig fjernes fra lokalet.

§ 134. Betjeningen skal være iført rein og ordentlig drakt. Matvarer må ikke håndteres med ureine hender. Det skal alltid finnes reint vaskevann, såpe og håndkle til bruk for betjeningen, og dette skal benyttes etter behov. Personer med smittsom, stinkende eller væskende sykdom må ikke tillates å tilberede eller servere mat eller drikke.

§ 135. Det er forbudt å drikke av vannbeholderens øse. Vann skal serveres i glass eller kopp som etterpå reingjøres som under § 132 angitt. Matgryten må ikke benyttes til klesvask, som heller ikke må foregå i kjøkkenet.

§ 136. Privetavlukkenes seter og golv skal hver dag reingjøres. Hvor det brukes privetbeholdere skal daglig anvendes strømidler. Tømming av beholdere skal skje før de blir $\frac{3}{4}$ fulle. Også hvor det finnes binger skal strømidler anvendes og tømning foretas 4 ganger årlig eller oftere om nødvendig for å unngå overfylling. På privetet skal finnes tilstrekkelig papir. Priveter som ikke får direkte lys utenfra, skal opplyses kunstig. Priveter og pissoarer skal legges således og holdes i slik stand, at stank derfra ikke trenger inn i værelser, kjøkken og oppbevaringssteder for matvarer og heller ikke sjenerer noen nabo. Helserådet kan gi ytterligere forskrifter for tømning og reinhold, når det finner det påkrevd.

15 mars. § 137. Trekk på møblene skal være av stoff som er lett å holde reint og lett å desinfisere.

§ 138. Hver dag skal senger som benyttes bli oppredd, dyner og puter oppristes og stå oppslått 3 timer til utluffing. Utenpå overbredslet skal det være et varetrekk (tett lerretspose) som kan vaskes. Underlaget skal dekkes med et laken. For hver ny beboer skal det skiftes reint varetrekk, laken og putevar, og for samme person skal det skiftes reint minst 1 gang om uken. Tilsølte sengkler, laken eller putevar skal straks ombyttes med reine. Helserådet skal bestemme hvor ofte og hvorledes desinfeksjon eller rensning skal foretas med sengkler som ikke kan vaskes. Vasking skal skje minst 4 ganger årlig.

§ 139. I ethvert soveværelse skal det enten være innlagt rinnende vann og vask, eller finnes vaskestell, reint vann, såpe og håndklær og lett adgang til reint drikkevann. Hvis det er flere personer på samme værelse, skal hver av dem ha særskilt håndkle og drikkeglass som skiftes for hver beboer. Drikkeglass og vaskevannsfat skal reingjøres hver dag.

§ 140. I ethvert soveværelse tillater kun så mange å sove at det faller minst 15 kubikkmeter luft på hver person, to barn under 10 år gjelder i så henseende for én voksen person. Dersom bestyreren eller den som har tilsyn med hjemmet kommer til kunnskap om, at noen av beboerne lider av eller mistenkes for å lide av smittsom sykdom, har han øyeblikkelig å melde dette til helserådets ordfører og etterkomme de pålegg som denne gir ham.

§ 141. I ethvert værelse kan helserådets ordfører forlange at et eksemplar av disse forskrifter slås opp med opplysning om hvor mange som har lov til å bo på værelset.

Forsamlingslokaler hvor det foregår servering.

§ 142. Foranstående bestemmelser i §§ 129—137 gjelder også for forsamlingslokaler, hvor det foregår servering.

Kapitel XIX.

Helseforskrifter for leirplass (camping).

§ 143. Eier eller leier av sånn leirplass er forpliktet til å sørge for at plassen til enhver tid holdes i en stand, som er overensstemmende med gjeldende helseforskrifter og tilfredsstillende brukernes rimelige krav.

§ 144. Sånn plass må ikke tas i bruk før den er godkjent av helserådet.

§ 145. Til leirplass skal fortrinsvis velges steder med tørr grunn. Den bør ligge lunt, godt beskyttet mot vind og regn og

helst skråne litt. Det bør være lett adgang til godt og rikelig 15 mars, drikkevann. Ved tydelig oppslag gis anvisning på hvor reinvannet kan hentes, samt forbud mot forurensning av hvilken som helst art av vanninntaket eller dets nærmeste omgivelser.

§ 146. Leirplassen bør ha særskilt inn- og utkjørselsvei. Begge skal være tydelig merket.

§ 147. Det er strengt forbudt å kaste avfall, papir, tomme hermetikkbokser, appelsinskall og liknende fra seg på leirplassen. Avfall skal legges på et avsidesliggende sted som for plassen tas i bruk er anvist av helserådet. Plassens eier eller leier skal sørge for, at avfall fjernes — kjøres bort, nedgraves eller brennes så ofte det viser seg nødvendig for å hindre stank eller andre ulemper.

Hvis telt benyttes, skal teltplassen ryddes før vedkommende forlater leirplassen.

§ 148. Vask og skylling av klær, bruksgjenstander og liknende kan foregå bare på sted som ved oppslag er anvist hertil.

§ 149. På leirplassen skal være anordnet privet såfremt helserådet krever det, særskilt privet for begge kjønn. Privetene skal ha en størrelse og innredning, som helserådet i hvert enkelt tilfelle bestemmer. Privetene skal ligge minst 15 meter fra leirplassen samt offentlig eller privat vei.

Det må nøye påses, at det ikke finner tilsig sted fra priveter til leirplassen, oppkomme, brønn, bekk eller annet sted hvorfra det hentes reinvann.

Privetene skal ha binger, og disse skal være innkledd. Privetet for menn skal ha anordnet pissoar. Det påhviler leirplassens eier eller leier å fylle strømidler i sånn mengde i bingene, at uttømmelsene holdes tildekket og stank ikke oppstår. Bingene skal tømmes når de er $\frac{3}{4}$ fulle, eller oftere om helserådet så krever. Privetene skal holdes forsvarlig reine. Sete og golv skal vaskes minst 2 ganger ukentlig (månedene juni, juli og august) og ellers så ofte som helserådet bestemmer.

Avtredelse utenfor privetene er på det strengeste forbudt.

§ 150. Det påhviler også det reisende publikum å påse at forskriftene overholdes. Grov og gjentatt overtredelse bør i tilfelle meldes til leirplassens eier.

§ 151. Et eksemplar av disse forskrifter skal være oppslått i glass og ramme på et iøynefallende sted på leirplassen.

Kapitel XX.

Om anlegg og drift av pelsdyrgårder.

§ 152. Anlegg av pelsdyrgård må på forhånd meldes til og godkjennes av helserådet.

15 mars. § 153. Pelsdyrgård må ikke ligge så nær beboelseshus, matbu eller offentlig eller felles privat vei, at lukten er til plage, den må heller ikke legges slik, at det kan komme tilsig eller avfall til brønn, bekk eller annet vann, hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler. Avfallet fra gården må brennes eller legges i kompost og dekket med jord. Komposten må være innbygd med ståltrådduk eller på annen av helserådet godkjent måte, således at hunder, katter, kråker, skjærer m. v. ikke kan komme til.

§ 154. Kopper og kar til vann eller melk eller andre kjørel, som brukes i pelsdyrgården må vaskes i særskilt kjørel. Kluter, koster eller annet som brukes til vask må ikke brukes til vask i beboelseshus og uthus.

Kammer og børster som brukes til pelsdyr, må ikke brukes til andre dyr. Sendingskasser må ikke settes inn i uthus, fjøs, stall m. v. før de er grundig gjort reine og desinfisert.

§ 155. Personer som steller med dyrene skal ha særskilt fottøy til bruk i pelsdyrgården, og må nøye passe på, at dette fottøyet ikke kommer inn i beboelseshus, grisehus, fjøs, stall m. v. uten at det er omhyggelig vasket. Røkterne skal ha overalls når de steller med dyrene. Hver gang røkteren har stelt dyrene, behandlet redskaper, kjørel osv. i pelsdyrgården må han vaske hender og underarmer grundig.

§ 156. Viser det seg nødvendig å ta hvalper inn i hus for kortere tid må det utvises den største reinslighet. Dyrene må bare behandles av røkteren, og når hvalpene atter kommer inn i pelsdyrgården, må det rom som de har vært i gjøres reint og luftes grundig.

Kapitel XXI.

Om utgassing av veggedyr og annet utøy.

Se forskrifter utferdiget for det hele land ved kongelig resolusjon av 13 november 1936. Jfr. rundskrivelse av 30 juni 1939 og tillegget tilslutt.

Kapitel XXII.

Om reinhold i skogshytter.

§ 157. Huset skal holdes godt ventilert døgnet rundt, særlig ved ventiler i gavlene eller trekkpipe i taket.

§ 158. Det er forbudt å spytte på golv, vegger eller innbo.

§ 159. Sengene skal res opp hver morgen. Løs sengehalm må ikke brukes.

§ 160. Etter hvert måltid skal det vaskes opp, mat- 15 mars.
kopper og spisestell settes i hyller eller skap, gryter, stekepanner og kaffekjeler på en plass for seg, matlevninger og avfall bringes bort. Maten skal gjemmes i særskilt matbod eller skap. Feiekost og brukbare vannbøtter skal være til stede i rommet. Samme bøtte må ikke brukes både til reinvann og til vask.

§ 161. Minst en gang om uken skal golvet vaskes. Golvet skal daglig feies etter først å være dynket med vann eller strødd med snø så det ikke gyver.

§ 162. Søppel, avfall, urin og annet søl må ikke kastes utenfor døren eller omkring husveggen.

§ 163. Arbeidsgiveren skal sørge for, at huset er ordentlig reingjort når det tas i bruk. Når et arbeidslag reiser, plikter det å gjøre reint etter seg. Han skal sørge for at det finnes forbindingssaker: 2 gasbind, 1 pakke steril vatt, 1 enkeltmanns-pakning, 1 liten flaske jod (glasskork), alt innpakket i oljelerret og oppbevart i tørt skap.

§ 164. Alle som bor i huset, skal iaktta reinslighet og være ansvarlig for at disse forskrifter etterfølges. De velger seg imellom en ordensmann, som har oppsynet med ventilasjoner og reinholdet.

Ordensmannen velges enten skiftevis for hver uke, eller den samme kan velges for lengre tid hvis derom er enighet.

§ 165. Det er ordensmannens plikt å påse at disse forskrifter overholdes, og gjøre anmeldelse til helserådet hvis hans myndighet ikke respekteres. Personer som er full av utøy, har skabb eller annen smittsom hudsykdom, eller annen smittsom sykdom eller som ved ureinslighet er til plage for andre, kan bortvises av helserådet.

§ 166. Overtredelse av disse forskrifter straffes etter den til enhver tid gjeldende lovgivning.

§ 167. Et avtrykk av disse forskrifter skal slås opp i alle skogshytter.

Kapitel XXIII.

Offentlige boksamlinger.

§ 168. Bøker må ikke utlånes til personer lidende av akutt sykdom eller personer som tilhører husstand innen hvilken det er sånn sykdom. Hvis en person som har til låns bøker fra offentlig boksamling blir angrepet av smittsom sykdom eller sånn bryter ut innen den husstand til hvilken han hører, skal bøkene, før de lånes ut til andre, desinfiseres.

§ 169. Alle bøker i offentlig boksamling skal 1 gang årlig etterses av den som forestår boksamlingen sammen med

15 mars, nærmestboende medlem av helserådet. Særlig skitne og utbrukte bøker skal kasseres.

§ 170. På legers og tannlegers ventekontor må bare legges ut de sist utkomne aviser eller tidsskrifter og ukeblad.

Kapitel XXIV.

Om tjenerhold.

§ 171. Tjenere, arbeidsfolk, læringer og betjenter skal skaffes tilstrekkelig varmt, tørt og ventilert soverom, særskilt for menn og kvinner og uten gjennomgang fra det ene til det annet. Dører skal kunne låses.

§ 172. Hver person skal ha egen seng og stol samt eget vaskefat, drikkeglass, håndkle og egen såpe. Håndklær skiftes reine minst 1 gang hver uke.

Kapitel XXV.

Andre sanitære forhold.

§ 173. Ved offentlige vannposter, skoler, kirker, fabrikker og alle offentlige forsamlingslokaler er det forbudt å bruke felles drikkekar. Drikkevanninnretninger på disse steder må være godkjent av helserådets ordfører. Det er likeledes forbudt på skoler å bruke felles skrivematerialer, såsom penner, blyanter, grifler og liknende. Hver elev skal ha sitt skrivemateriale i eget Futteral, merket med elevens navn. Futteralet med innhold må ikke brukes senere av en annen før det er tilbørlig reingjort.

§ 174. Huseiere er likeoverfor helserådet ansvarlig for at fraflyttede rom reingjøres før nye beboere flytter inn.

Kapitel XXVI.

Dame- og herrefrisørsalonger.

§ 175. Før et lokale tas i bruk som dame- eller herrefrisørsalong må det etter at melding herom på forhånd er sendt helserådet være godkjent av dette. Det samme gjelder flytting eller større forandring av allerede igangværende bedrift.

§ 176. Ethvert lokale som tillates tatt i bruk til dame- eller herrefrisørsalong, bør ha en golvflate av minst 16 kvm.

§ 177. I dame- eller herrefrisørsalong med tilhørende rom må ikke oppbevares gjenstander som ikke vedkommer bedriften, eller kan hindre reinhold, utbre stank eller liknende. Lokalene må holdes omhyggelig reine. Hår, såpeskum, papir, bomull og brukt tøy bringes bort etterhvert. Så vel reine som skitne servietter, frotterkluter, kapper og håndklær m. m. må oppbevares på dertil bestemte steder.

§ 178. Hovedreingjøring av dame- og herrefrisørsalong 15 mars. med tilstøtende rom skal foregå minst 2 ganger om året. Golvet skal vaskes minst 1 gang daglig. Bord, stoler, konsoler, hyller, og liknende skal hver dag avtørres med en fuktig klut.

§ 179. Dame- og herrefrisørsalonger må være godt ventilert så det stadig kan være frisk luft i lokalene.

§ 180. Betjeningen skal iaktta omhyggelig personlig renslighet og vaske hendene før behandling av hver kunde. Under arbeidet skal de være iført rein, hvit jakke eller frakk, som skal skiftes rein minst 2 ganger ukentlig. Det er forbudt betjeningen å røke i arbeidstiden. Personer lidende av smittsomme sykdommer, herunder innbefattet smittsomme hudsykdommer, samt av sår eller byller på hendene, må ikke beskjefliges i dame- eller herrefrisørsalonger.

§ 181. Ved barbering må det for hver kunde brukes rein serviett og reint dekke over nakkeputen. Benyttes frotterkluter må disse alltid være reinvasket og til stede i et tilstrekkelig antall og behandles på samme måte som for servietter bestemt. Servietter, frotterkluter og håndklær skal etter bruken vaskes og kokes.

§ 182. Barbervannet må tappes eller helles i barber-skålen (koppen), som renses i kokende vann mellom hver barbering. Hvis ikke vedkommende kunde medbringer barberkost, kan sånn bare anvendes til oppskumning av såpen og innsåpning må i så tilfelle foregå med hånden. Barberkosten skal etter hver kunde grundig reingjøres i kokende vann.

§ 183. Maskinbørster og felles pudderkvast må ikke brukes. Istedenfor pudderkvast kan brukes en klype rensset bomull eller liknende, som bare anvendes 1 gang. Alunstift i fyrstikkformat kan benyttes, men bare 1 gang.

§ 184. Ved klipning må det mellom halsen og kappen anvendes en halsstrimmel av silkepapir eller vatt, som bare brukes 1 gang. Kappen skal alltid være rein og fri for hår.

§ 185. Gas-strimler eller pakninger for permanentkrøll må ikke benyttes om igjen.

§ 186. Det skal være til stede et tilstrekkelig antall hår- og nakkebørster, så hver kunde får rene børster.

§ 187. Alle redskaper må omhyggelig reingjøres før de tas i bruk til ny kunde. Klippemaskiner, sakser, kniver og viklepinner for permanent-apparater kokes eller reingjøres på en annen av helserådet godkjent måte. Kammer og børster renses i salmiakkspiritus og vann (25—30 dråper i 200—300 gram vann) eller på en annen av helserådet godkjent måte. Kammer bør oppbevares i høye glass fylt med lysoformoppløsning.

15 mars. § 188. Kunder med utslett eller mistenkelig håravfall som det kan være frykt for er smittsomt, må enten avvises, henvises til lege eller betjenes med egne redskaper. De benyttede redskaper og annet som er brukt må grundig utkokes eller på annen måte betryggende desinfiseres straks etter benyttelsen.

§ 189. Disse forskrifter skal finnes oppslått i lokalet på et iøynefallende sted.

Kapitel XXVII.

Forholdsregler mot tuberkulose og epidemiske sykdommer.

§ 190. Når tuberkuløs syk forandrer bopel skal melding derom gis til helserådets ordfører. Meldeplikten påhviler den syke selv, den husvert hvorfra og den husvert hvortil vedkommende flytter samt kretsens helserådsmedlemmer.

§ 191. Ved bortsettelse av personer skal skaffes attest for, at så vel den bortsatte som forpleieren og dennes husstand ikke lider av akutt smittsom sykdom. Det er forbudt kvinner som lider av venerisk sykdom å ta tjeneste som amme eller barnepike.

§ 192. Ved opptreden av sykdomstilfelle som det kan være grunn til å tro er av smittsom natur skal følgende iakttas:

1. Den husstand eller husfar som har å gjøre anmeldelse derom overensstemmende med § 14 i lov om sunnhetskommisjoner m. v. av 16 mai 1860, skal straks dra omsorg for betryggende avsondring.
2. Det må ikke finne noe personlig samkvem sted mellom den syke og den som pleier ham (henne) på den ene side og husets øvrige beboere på den annen side.
3. Avsondringen må omfatte ikke alene den syke selv, men også den eller dem som pleier den syke, samt sengklær, gangklær og andre gjenstander som de benytter eller som den syke har benyttet de nærmeste dager forut for sykdommens utbrudd. Fødevarer må ikke oppbevares i de rom hvor den syke oppholder seg.
4. Inntil lege er kommet til stede og har gitt nærmere forskrifter, må alt samkvem mellom det sted hvor sykdommen er opptrådt og andre steder opphøre. Navnlig må personer som hører til samme husstand som den syke, ikke ha noe samkvem med andre og ikke på noen måte delta i møter eller sammenkomster.
5. Uvedkommende personer må ikke tilstedes adgang til den bolig hvor den syke ligger. Sammenkomster i selskapelig eller annet ærend må ikke avholdes i det smittede hus eller på dets gårdsplass.

6. Når lege er kommet til stede, skal han foreløpig treffe 15 mars. de anordninger og forføyninger med hensyn til avsondringen av den syke, hans (hennes) husfolk og omgivelser som sykdommens beskaffenhet krever, og for øvrig midlertidig gi de sanitære forskrifter som anses nødvendige. Det må overlates til legens skjønn å meddele forskriftene i skriftlig form. De må i ethvert fall nøye etterkommes, og er gjeldende inntil de tilbakekalles, oppheves eller forandres av helserådet eller dets ordfører.
7. For så vidt det leveres melk eller andre næringsmidler fra det sted hvor sykdommen er oppstått, må dette opphøre inntil tillatelse er meddelt av helserådet eller dets ordfører.

§ 193. Enhver lege som får til behandling noe sånt tilfelle som er eller antas å være av farlig epidemisk art, skal straks sende melding herom til helserådets ordfører på den til enhver tid foreskrevne måte.

§ 194. Om plikt for leger til å sende helserådet oppgaver over epidemiske og smittsomme sykdommer vises til lov om legers rettigheter og plikter og de utferdigede forskrifter.

§ 195. Gang-, sengklær og andre gjenstander som har vært brukt av personer, som har lidt av smittsom sykdom eller har henstått i rom hvor disse personer har oppholdt seg, må ikke avhendes eller overlates andre til bruk før de er rensset etter helserådets nærmere bestemmelser.

Rom hvor personer lidende av smittsom sykdom har oppholdt seg, skal også renses etter helserådets anvisning. Utflytning av hus eller enkelte leiligheter kan påbys, hvor farlig smittsom sykdom har opptrådt for at huset eller leiligheten kan bli betryggende desinfisert.

§ 196. Lik av personer som er døde av smittsom sykdom utenfor herredet, må ikke bringes inn i herredet uten helserådets tillatelse, og i tilfelle kun under iakttagelse av de forsiktighetsregler som helserådet måtte bestemme.

Skolene.

§ 197. Likeoverfor skolene skal særlige forsiktighetsregler iakttas ved følgende sykdommer:

- a. Kolera, barnekopper, flekktyfus, nervefeber, blodgang, difteri, skarlagensfeber, poliomyelitt, epidemisk cerebrospinalmeningitt og encephalitis letargica.
- b. Meslinger, vannkopper, røde hunde, smittsom øyenbetenelse, skurv, skabb og herpes tonsurans.

De særlige regler som gjelder her er:

1. Barn som lider av noen av de nevnte sykdommer, tilstedes ikke adgang til skolen.

- 15 mars. 2. Opptrer noen av de under a. nevnte sykdommer i en familie, nektes også friske barn i denne adgang til skolen. Skoleforbudet kan av helserådet utstrekkes til alle i huset værende barn.
3. Barn som har lidt av ovennevnte sykdommer må ikke søke skolen før helserådets ordfører har gitt tillatelse. Barn med skarlagensfeber, meslinger, må ikke søke skolen så lenge det er avskalling. Friske barn fra en familie som er smittet med meslinger må ikke skolen før minst 14 dager etter sykdommens utbrudd, med mindre de før har hatt meslinger. Barn som har vært forbudt å søke skolen på grunn av smittsom sykdom i hjemmet som nevnt under a. må ikke tilstedes adgang til skolen, før den syke er innlagt på sykehus eller på annen betryggende måte er isolert og desinfeksjon av hjem og klær er foretatt, og at en tid svarende til sykdommens inkubasjonstid er forløpet fra den syke ble innlagt på sykehus eller betryggende isolert i hjemmet.
4. Ovenstående bestemmelser gjelder også for lærere, vaktmestre og andre som har arbeid ved skolen, i hvis hjem smittsom sykdom er oppstått. Bor lærer eller vaktmester på skolen, og den syke ikke kan isoleres på betryggende måte, er helserådet berettiget til å lukke skolen, i all fall så lenge den syke ikke er fjernet og desinfeksjon ikke er foretatt. Det samme gjelder hvis det i skolehuset bor andre familier hvor det er smittsom sykdom.
5. Skolen skal hjemsende barn som antas å lide av smittsom sykdom.
6. Under samme forhold som barn er forbudt adgang til skolen, tilstedes de heller ikke adgang til forsamlingslokaler, kinematografer og liknende.

Kapitel XXVIII.

Alminnelige bestemmelser om tilsynet m. v.

§ 198. Helserådets ordfører som sammen med de øvrige medlemmer har tilsynet med helseforholdene, kan alltid treffe avgjørelse på helserådets vegne, når hurtig inngripen er nødvendig, men saken skal snarest forelegges helserådet.

§ 199. Hus- og grunneiere er personlig ansvarlig for at alle de plikter oppfylles som disse helseforskrifter pålegger dem og skal ikke kunne undskylle seg med forsømmelser fra sine folks eller leieres side. Er eieren ikke bosatt i herredet, må han (hun) for helserådet oppgi en her bosatt person som på hans vegne skal sørge for at disse plikter oppfylles. Forsømmes disse blir dog ansvaret hvilende på eieren, med

mindre helserådet har samtykket i, at ansvaret skal bæres av 15 mars.
en stedfortreder som har erklært seg villig. En sånn innrømmelse kan dog tas tilbake av helserådet.

§ 200. Så vel politiet som helserådets medlemmer skal straks melde til helserådets ordfører når de blir vitende om at helseforskriftene ikke følges eller når andre sanitære misligheter kommer til deres kunnskap, og helserådets ordfører plikter å sørge for at enhver anmeldelse om overtredelse av helseforskriftene blir fremmet.

§ 201. Under særegne forhold kan helserådet fritta fra bestemmelsene i helseforskriftene. Dette gjelder dog ikke bestemmelser, som er utferdiget for det hele land ved kongelig resolusjon, med mindre helserådet i henhold til denne har fått adgang til det.

§ 202. Unnlater noen innen den av helserådet satte frist å treffe foranstaltninger som ifølge disse forskrifter eller ifølge helserådets lovlig fattede vedtak påhviler ham (henne), kan helserådet la foranstaltningene utføre på hans (hennes) bekostning.

For øvrig straffes overtredelser av disse forskrifter eller beslutninger som er fattet i medhold av forskriftene etter den til enhver tid gjeldende lov.

§ 203. Et tilstrekkelig antall eksemplarer av disse helseforskrifter trykkes for kommunens regning, så hver husstand kan få sitt eksemplar. Likeledes trykkes for kommunens regning i plakats form de spesielle forskrifter som er bestemt til oppslag i så mange eksemplarer at hver bedrift m. v. kan få det nødvendige antall.

§ 204. Disse forskrifter trer i kraft en måned etter at de er stadfestet.

Tillegg.

Fortegnelse over helseforskrifter og forskrifter om næringsmidler m. v. som er utferdiget for det hele land, er tatt inn i Lovtidend 1 avd. for 1940 nr. 7 side 226—227.

Kongeleg resolusjon.

15 mars.

1. Med heimel i § 41 i lov om husleige frå 16 juni 1939 vert godkjent vedtak åt Hareid heradstyre, Møre og Romsdal fylke, 14 februar 1940 til vedtekt om gjennomføring av husleigelova i Hareid.

2. Vedtekta tek til å gjelda straks.

Vedtekta lyder så:

§ 1. For alle husvære med eller utan kjøken — utan omsyn til talet på rom — skal det vera minst to månaders

15 mars. oppsegingsfrist. For garasjer og buer skal oppsegingsfristen vera ein måned.

§ 2. I dei leigetilhøve som er nemnde i § 8, punkt 1, 3 og 4, i husleigelova er flyttedag 1 dag i kvar kalendermånad etter at fristen er ute. I dei leigetilhøve som er nemnde i § 8, punkt 2, i lova er flyttedag 1 og 15 i kvar kalendermånad.

15 mars. **Kongelig resolusjon.**

I. I medhold av lov om statskontroll med skips sjødyktighet av 9 juni 1903 (jfr. tilleggslov av 6 juli 1923) §§ 1 og 47 og lov om sjøfarten av 20 juli 1893 § 26 utferdiges forskrifter om bygging av livbåter m. v.

II. Disse forskrifter trer i kraft 1 mai 1940.

Forskriftene lyder så:

Kapitel I.

Innledende bestemmelser.

§ 1. Forskriftenes anvendelse.

- 1) Disse forskrifter gjelder for livbåter og andre båter, prammer, redningsflåter og flyteredskaper som anbringes ombord i norske skip etter 1 mai 1940.
- 2) Bestemmelsene i disse forskrifters kapitel IX om utstyr (§§ 41—47) gjelder også for livbåter og andre båter, prammer og redningsflåter som er tatt i bruk på norske skip før 1 mai 1940.
- 3) På livbåter og andre båter, prammer, redningsflåter og flyteredskaper som er tatt i bruk på norske skip før 1 mai 1940, kan Sjøfartskontoret også anvende andre bestemmelser i disse forskrifter enn bestemmelsene om utstyr, når det finner det nødvendig for å øke sikkerheten for de ombordværende.
- 4) Sjøfartskontoret kan godta livbåter m. v. som er bygd i utlandet, når det godtgjøres at de er bygd etter regler som i det vesentlige finnes å være jevn gode med de tilsvarende bestemmelser i disse forskrifter.
- 5) Sjøfartskontoret kan dispensere fra bestemmelsene i disse forskrifter i den utstrekning en fravikelse av forskriftene ikke strider mot internasjonale overenskomster eller avtaler.
- 6) Handelsdepartementet gis myndighet til å foreta endringer i disse forskrifter innen lovens ramme, idet dog de interesserte som dermed måtte være misfornøyd, har høve til å kreve endringen lagt fram for Kongen til godkjenning.

§ 2. *Båttyper.*

15 mars.

Båttypene er:

- 1) Båter av klasse I (livbåter) (se kap. II).
Disse båter er åpne båter med fast kledning som har
 - a) flytemidler bare innvendig eller
 - b) flytemidler innvendig og utvendig.
- 2) Båter av klasse II (se kap. III).
Disse båter er
 - a) åpne båter med flytemidler innvendig og utvendig og med kledningens øvre del til å legge sammen (klappbåter) og
 - b) pongtongbåter med fast eller sammenleggbare, vann-tett skanseledning.
- 3) Motorbåter (se kap. IV).
- 4) Båter og prammer med og uten flytemidler (se kap. V).

Kapitel II.

Livbåter (båter av klasse I).*)

§ 3. *Livbåtenes bygning m. v.*

Alle livbåter må være forsvarlig bygd. De skal ha slik form og slike dimensjoner at de har rikelig stabilitet i sjøgang og tilstrekkelig fribord når de har sitt fulle personantall og hele sin utrustning ombord.

Livbåtene skal være så solide at de uten fare kan settes på vannet med sitt fulle personantall og hele sin utrustning ombord.

§ 4. *Livbåtenes størrelse.*

Ingen livbåt godkjennes dersom dens kubikkinnhold er under 3,5 kubikkmeter (125 kubikkkfot eng.).

De regler som er gitt i dette kapitel, gjelder for livbåter som kan føre inntil 65 personer, beregnet etter 10 kubikkkfot eng. pr. person.

Dersom en livbåt skal kunne ta 65 personer eller mer, må Sjøfartskontorets samtykke og godkjennelse av tegningene innhentes på forhånd. En livbåt som skal kunne ta 100 personer eller mer, må dessuten være utstyrt med motor og oppfylle forskriftene i kapitel IV.

Ingen livbåt godkjennes dersom den har en vekt på over 20 300 kg (20 eng. tonn) når den er full-lastet med det tillatte antall personer og sitt utstyr.

*) Båter som er bygd etter reglene i Norsk Standard, N S 342, utgitt august 1938, vil tilfredsstille de byggebestemmelser som er gitt i §§ 5—8.

15 mars.

§ 5. *Byggemåte.*

Den konstruktive utformning av livbåtene skal være som angitt på de tegninger som finnes på plansje I.

De skal ha et midlere spring som er lik minst 4 prosent av deres lengde.

§ 6. *Materialdimensjoner og materialsorter.*

Materialdimensjoner og materialsorter skal være som angitt i tabellen på plansje II dersom ikke annet er angitt. Alle de angitte mål gjelder konstruksjonsdelene når de er ferdigarbeidet.

For båter som skal kunne ta 65 personer eller mer, blir materialdimensjonene å øke. Materialdimensjonene for slike båter skal godtas av Sjøfartskontoret.

§ 7. *Materialenes kvalitet m. v.*

Alle trematerialer skal være av beste kvalitet, godt lufttørret og fri for skadelige geite (yte), sprekker og skadelige kvister. Fiberretningen skal følge konstruksjonsdelenes form.

Alle stålbeslag og alle befestigelsesbolter, -nagler og -skruer av stål skal være godt varmgalvanisert (varmfor-sinket).

Galvanisering av tofteknær og stevnbroker kan sløyfes når disse utføres med godt anlegg og strykes to ganger med mønjemaling.

§ 8. *De enkelte konstruksjonsdeler.*1. *Kjøl, innerkjøl og kjølsvin.*

Kjølen skal være utført i én lengde.

Innerkjølen festes til kjølen med treskruer i 150 mm avstand. I båter av lengde over 7,3 m kan innerkjølen skjøtes.

Kjølsvinet skal være utført i én lengde og forbindes til kjølen med 13 mm ($\frac{1}{2}$ ") gjennomgående bolter i 600 mm innbyrdes avstand. I åpningen mellom kjølsvin og innerkjøl skal det under hver bolt anbringes en hårdvedklamp.

I båter av lengde til og med 6,1 m kan kjølsvin sløyfes når kjølhøyden økes med 20 mm og det ved hvert 4 spant anbringes bunnstokker av krumvokset ek av dimensjon 100×38 mm som føres så langt ut i slaget som mulig. Bunnstokkene festes til kjølen med gjennomgående bolter.

2. *Stevner og slemholt.*

Krum stevn skal forbindes til kjølen enten ved buttlask (fig. 1) eller vertikal lask (fig. 1 a) eller horisontal lask (fig. 1 b, plansje I).

Forts. s. 430.

Plansje I.

Fig. 1: Langskisaksjon

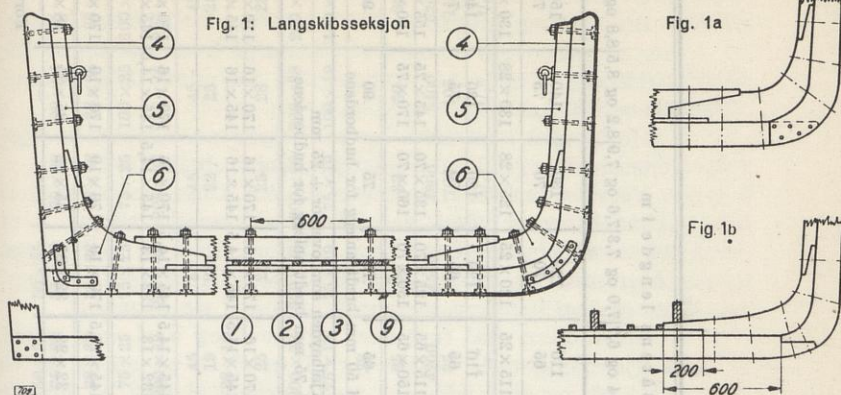

Fig. 2: Overliggende æsing
Trekne

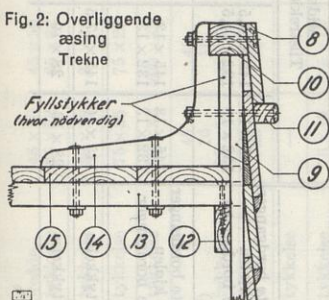

Fig. 3: Innvendig æsing
Smidd stålkne

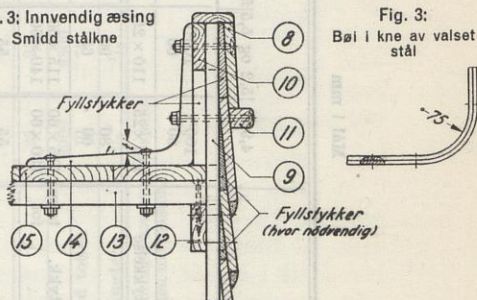

Fig. 3:
Bøi i kne av valset
stål

Fig. 4: Tverrskisaksjon
Uttørløse med kjølsvin

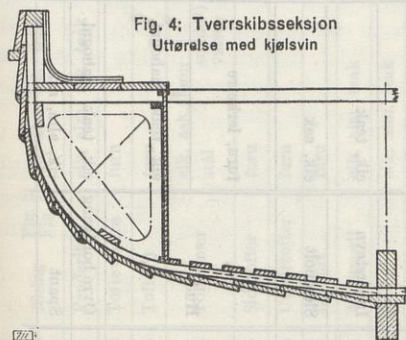
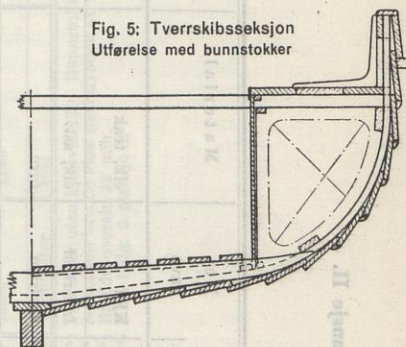

Fig. 5: Tverrskisaksjon
Uttørløse med bunnstokker

15 mars.

Plansje II.

Mål i mm

Del		Material	Båtens lengde i m									
Nr.	Navn		4,9 5,2 og 5,5,5,8 og 6,1,6,4 og 6,7,7,0 og 7,3,7,6 og 7,9,8,2 og 8,5,8,8 og 9,1									
1	Kjøl	eik, teak	100 ¹ 60	100 ¹ 60	100 ¹ 65	110 65	120 70	130 70	140 75	150 75		
			110 × 25	110 × 25	115 × 25	120 × 25	125 × 28	130 × 28	130 × 28			
			80 60	90 65	100 65	110 65	120 65	120 70	130 75			
			115 × 60 130 × 60	115 × 60 140 × 60	115 × 65 140 × 65	125 × 70 150 × 70	135 × 70 160 × 70	145 × 75 170 × 75	155 × 75 190 × 75			
			55	55	65	65	75	75	90			
2	Innerkjøl	eik, ask	Tilstrekkelig til å gi 50 mm bredt anlegg for hudebordene									
3	Kjølsvin		Midt i bøyen: Kjølhøyden som ovenfor + 25 mm									
			Tilstrekkelig til å gi 75 mm bredt anlegg for hudebordene									
4	Stevner	eik, teak										
5	Innerstevn	eik, teak										
6	Slensholt	eik, ask										
7	Hud	furu, lerketre	145 × 13 132 × 13	145 × 14,5 132 × 14,5	170 × 16 145 × 14,5	170 × 16 145 × 14,5	170 × 16 145 × 14,5	170 × 16 145 × 16	170 × 16 145 × 16	170 × 16 145 × 16		
		eik teak, mahogni	4 første bordganger fra kjølen øvrige bordganger	145 × 13 132 × 13	145 × 13 132 × 13	145 × 14,5 132 × 13	145 × 14,5 132 × 13	170 × 16 145 × 14,5	170 × 16 145 × 14,5	170 × 16 145 × 14,5		
			Øvre bordgang	eik, teak, mahogni	145 × 16	145 × 17,5	145 × 17,5	145 × 17,5	170 × 19	170 × 19		170 × 19
8	Spant	eik, alm, ask										
9												
			Forts.									

Forts.

15 mars.

10	Æsing	Fig. 2 Fig. 3	elk, alm, ask, teak	høyde × bredde bredde × tykkelse	45 × 50 65 × 22	45 × 50 65 × 22	50 × 50 75 × 22	50 × 55 75 × 22	50 × 55 75 × 22	90 × 22	90 × 25	95 × 25
11	Fonderlist		elk, alm, ask, teak	bredde × tykkelse	32 × 32	32 × 32	32 × 32	38 × 32	38 × 32	38 × 32	38 × 38	38 × 38
12	Toftevegere		furu	bredde × tykkelse	75 × 25	75 × 25	75 × 25	75 × 25	75 × 25	75 × 25	100 × 25	100 × 25
13	Tofte ²⁾		furu	bredde × tykkelse	200 × 32	200 × 32	200 × 35	200 × 38	225 × 38	225 × 38	225 × 45	225 × 45
14	Tofteknær		elk, ask, lønn stål smidd ³⁾ valset	bredde tykkelse ⁴⁾ bredde × tykkelse	45 16 38 × 16	45 16 38 × 16	45 19 38 × 16	45 22 —	45 22 —	45 22 —	45 25 —	45 25 —
15	Sidetofter		furu	tykkelse	25	25	25	25	25	25	28	28
16	Undertofter		furu	bredde × tykkelse	—	—	—	200 × 38	200 × 38	200 × 38	200 × 38	200 × 38
17	Livholt		furu	bredde × tykkelse	75 × 19	75 × 19	75 × 19	75 × 19	75 × 19	75 × 19	100 × 19	100 × 19
18	Akterspell		elk, alm, teak	tykkelse	28	32	38	38	—	—	—	—
19	Ror		elk, alm, teak	tykkelse	25	25	25	25	32	32	32	32
20	Mast		gran	lengde diam. ved toften	3000 70	3300 75	3750 80	4200 85	4500 90	4800 100	5400 105	5700 115
21	Ringbolter		stål	gjengediameter	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"	1 1/8"

1) Ved båter uten kjølsvin 120. Runnstokker må anbringes for hvert 4 spant.

2) Seiltoftens bredde økes med dybden av utskjeringen for masten.

3) Bredde overalt 32 mm.

4) Malt i fig. 3 plansje 1.

15 mars.

Rett stevn skal inntappes i kjølen (fig. 1, plansje I) eller forbindes til denne med vertikal lask.

Buttlask og tappforbindelse skal ha innfeldte stålskinner av dimensjon minst 4×45 mm på hver side og av tilstrekkelig lengde for anbringelse av minst 4 gjennomgående 6 mm nagler.

Horisontal lask skal ha en lengde av minst $2 \times$ kjølen høyde og minst 2 gjennomgående bolter.

Vertikal lask skal ha minst 5 stkr. 4 mm kobbernagler.

Innerstevner skal ved båter av lengde til og med 6,1 m forbindes til stevnen med minst 3 og ved større båter med minst 4 gjennomgående 13 mm ($\frac{1}{2}$ ") bolter, hvorav en i lasken mellom innerstevn og slemholt.

Slemholter skal forbindes til stevn og kjøel med minst 4 gjennomgående bolter fordelt med to på stevn og to på kjøel, og til kjøelvinet med horisontal lask av lengde minst $3 \times$ kjøelvinets høyde og 2 gjennomgående 13 mm ($\frac{1}{2}$ ") bolter.

I båter uten kjøelvin skal slemholtet overlappe innerkjølen i en lengde av minst 200 mm og kjølen i en lengde av minst 600 mm, samt forbindes til denne med minst 3 gjennomgående bolter.

Stevnene skal ha spinning for innfelning av hudbordenes ender. Spunningslinjen skal ha en avstand fra stevnens innerkant lik $2 \times$ bordtykkelsen. Bordendene kan på anleggssiden uttynnes med inntil $\frac{1}{3}$ av sin tykkelse.

Stevnene kan uttynnes mot båtendene fra stevntoppen til i høyde med kjøelens overkant. For forstevnens vedkommende kan uttynningen skje til halvparten av den forlangte tykkelse, og for akterstevnens vedkommende til halvparten + 5 mm.

Forstevnen skal beslås med stevnbånd som skal forløpe fra baugbåndet over stevntoppen til 600 mm forbi lasken mellom stevn og kjøel. Båndets bredde skal være halvparten av den fulle stevn-tykkelse; dets tykkelse midt på bredden skal være 10 mm.

3. Hud.

Forbindelsen i nater og bordskjøter samt til spant skal utføres med klinknagler av beste sort varmrutket kobber og av tilstrekkelig lengde. Naglenes dimensjoner skal minst være:

	Lengde av båt			
	t. o. m. 7,3 m:		over 7,3 m:	
I æsinger og toftevegere	3,5 mm	firkant	4 mm	firkant
I livholt, spant og innerkjøl	3	—»—	3	—»—
I huden for øvrig	2,5	—»—	2,5	—»—

Naglene klinkes på roer av tilstrekkelig tykkelse og 15 mars. for 2,5 mm nagler med minst 9,5 mm diameter, for 3 mm nagler med minst 11 mm diameter og for 3,5 mm og 4 mm nagler minst 12,5 mm diameter.

Det skal i hver nat være en nagle for hvert spant gående gjennom dette, og en nagle i rommet mellom spantene. Landingene skal ikke være mindre enn 19 mm.

Bordskjøter skal har dobbeltradet klinking med 5 nagler i hvert bord. I samme spanterom skal det være minst 2 bordganger mellom skjøter, og skjøt i øvre bordgang skal være anbrakt vel klar av forekommende lask i æsing.

Hudbordenes ender festes med en rad messingskruer til ytterstevnen og en rad galvanisert stålspiker til innerstevnen.

4. Spant.

Spantavstanden skal være høyst 150 mm fra midte til midte og målt på kjølen.

Spantene skal utføres i én lengde fra æsing til æsing, unntatt i båtens ender hvor de brytes ved slemholtet og innfelles i dette. Kilen mellom kledning og slemholt skal ha fyllstykker og innsettes med bek så halvspantene ikke stopper vannløpet. For hvert tredje halvspant i båtens ender må anbringes bunnstokk av eik og dimensjon 100 × 38 mm.

5. Æsinger.

Båter av lengde 7,6 m og derover skal ha innvendig æsing (fig. 3, plansje I) som forbindes til spant og øvre bordgang med en gjennomgående forbindelse for hvert spant. Dekkbord av 16 mm tykkelse må anbringes og forbindes med skruer til æsing og øvre bordgang. Båter med lengde t. o. m. 7,3 m kan utføres med overliggende æsing (fig. 2, plansje I). Denne skal i hvert tofterom festes med minst 5 gjennomgående forbindelser til øvre bordgang.

Æsinger som ikke er utført i én lengde skal skjøtes ved 2 tofte fra båtens ender. Skjøten utføres med vertikal lask med minst 4 bolter.

6. Livholt og toftevegere skal festes til hvert spant enten med messingskruer eller med gjennomgående forbindelser. De utføres i så stor sammenhengende lengde som mulig og laskes omhyggelig hvis skjøt forekommer.

7. Tofter og benker.

Toftene ska ha innskjæringer for spantene og forbindes til toftevegerne med to messingskruer i hver ende.

Sidebenker skal utføres av så store enkeltlengder som mulig og skjøtes effektivt.

15 mars. Undertofter skal være løsttagbare og ikke være anbrakt i større høyde over kjølen enn 300 mm. De skal anbringes slik at de kan brukes som spennbord ved roning. Hvor undertofter mangler må anbringes egne spennbord.

Mellom toftene skal innkledningen for luftkassene utføres som løsttagbare lemmer. Under toftene skal kledningen være fast og utført av tilstrekkelige dimensjoner til å kunne danne en effektiv understøttelse for toftene. Hvor avstanden mellom disse understøttelser overstiger 1500 mm skal det anbringes en støtte over kjølsvinet.

Gangbordene skal være av samme materiale og dimensjoner som toftene og ha gjennomgående forbindelser til tofter og egne tverrstykker.

8. Tofteknær.

Tofteknær skal ved mastetofter og i båter med lengde over 7,3 m være doble. De skal i hver arm festes med minst 2 gjennomgående bolter. Ved stålknær skal boltene i den horisontale arm ha forsenket hode på oversiden og underlagsskive og mutter under toftene. I den vertikale arm skal den ene bolt gå gjennom øvre bordgang og æsing, den andre gjennom fenderlisten. Bak armen anbringes en hårdvedklamp av 75 mm bredde.

9. Stevnbroker.

Stevnbroker skal være festet til stevnene med gjennomgående bolt. Øvre stevnbrok festes i hver arm med minst 2 gjennomgående bolter til æsing og øvre bordgang. Armene skal være av tilstrekkelig lengde til å dekke 2 spanterom.

I båter med lengde over 7,3 m skal det anbringes en nedre stevnbrok i livholtets fortsettelse som forsynes med gjennomgående befestigelse til stevn og til to spant på hver side.

10. Fenderlister og fyllstykker.

Alle båter skal ha langsgående fenderlist med gjennomgående befestigelse til annet hvert spant. Båtene skal fra æsing til slaget og over en lengde midt på båten av minst $\frac{1}{3}$ av båt lengden forsynes med lister under sidebordenes fremspring på yttersiden av en sånn form at båten ikke kan gripe fast i platekanter og liknende ved utsetning. Hvis det foretrekkes, kan istedet anbringes vertikale fenderlister i tilstrekkelig antall og størrelse til å fremby den samme sikkerhet mot opphengning.

11. Beslag.

Båtene forsynes med alle nødvendige beslag for mast og seil, ror, årer, gripe- og fangliner.

12. Drivning og tetning.

15 mars.

Kjølnater, spenningsnater og lasker drives omhyggelig med minst 2 bomullsgarn og natene fylles godt med beste sort blyhvitt kitt. Vaternagler må anbringes hvor det er nødvendig.

13. Maling.

Deler som ikke er tilkommelige etter sammenbyggingen, skal enten impregneres eller overstrykes med kreosot eller annet passende trebevaringsmiddel før sammenbyggingen foretas. Båtene grunnes og males 2 ganger innvendig og utvendig med god oljemaling. Grunningen innvendig foretas før spantene innsettes.

Båtene kan også bare oljes istedetfor å males.

§ 9. Livbåtenes størrelse og dimensjoner.

Båter av størrelse fra 3,69 kubikkmeter (130 kubikkkfot eng.) til 18,18 kubikkmeter (640 kubikkkfot eng.) anbefales bygd i de størrelser og med de dimensjoner som er angitt i Norsk Standard, N S 341, utgitt i august 1938.

§ 10. Slingrekjøl.

På åpne livbåter skal det på begge sider være en slingrekjøl av hardt tre hvor det med passende mellomrom er skåret ut åpninger som er laget slik at det blir godt tak for hånden å gripe i (passende håndgrep) når båten ligger med bunnen i været eller en annen tilsvarende brukbar ordning av godkjent type. Håndgrepene må plasseres tilfredsstillende i hvert enkelt tilfelle, idet båtens størrelse tas i betraktning.

Slingrekjølene skal strekke seg mellom båtkrabbene, men må gå klar av disse. Man må passe på at slingrekjølene går klar av alle hindringer når båtene svinges ut. De må være ordentlig festet til et ekstra doblingsbord som igjen er forsvarlig festet til bunnbordene (huden) og ribbene. Slingrekjølene må festes slik at festet ikke går gjennom bunnbordene.

§ 11. Flytemidler.

Livbåter skal være utstyrt med flytemidler etter følgende regler:

a) Livbåter med bare innvendige flytemidler.

Flyteevnen skal være sikret ved vanntette luftkasser hvis samlede kubikkinnhold skal utgjøre minst 1/10 av båtens kubikkinnhold.

b) Livbåter med flytemidler innvendig og utvendig.

Den innvendige flyteevne skal være sikret ved vann-

15 mars. tette luftkasser hvis samlede kubikkinnhold er minst $7\frac{1}{2}$ prosent av båtenes kubikkinnhold.

De utvendige flytemidler kan bestå av kork eller et hvert annet jevnbyrdig materiale, som er godkjent av Sjøfartskontoret.

Flytemidler av siv, korkspoon eller kork av kornstørrelse eller noe annet kornet stoff tillates ikke; heller ikke flytemidler som må blåses opp med luft.

Når flytemidlene består av kork, skal deres volum ikke være under 3,3 prosent av båtenes kubikkinnhold; når de består av et annet stoff enn kork, skal deres volum og anbringelse være slik at båtenes flyteevne og stabilitet ikke er mindre enn hos en liknende båt forsynt med flytemidler av kork.

§ 12. *Luftkasser.*

Luftkassene lages av kobber, messing, rustfritt og syrefast stål eller av annet materiale som er godkjent av Sjøfartskontoret. Kobberplatene må ikke være under 0,6 mm tykke og messingplatene ikke under 0,65 mm tykke. Stålplatene må ikke være under 0,7 mm tykke. De kan falses og loddess sammen eller sveises sammen elektrisk. Brukes elektrisk sveising, må også sveisematerialet være rustfritt og syrefast.

Lengden av kassene må ikke overstige 1 m (3 fot $3\frac{3}{8}$ tomme eng.).

§ 13. *Luftkassenes anbringelse.*

Kassene skal være anbrakt innvendig langs båtenes sider så langt forover og akterover som mulig. De kles med trepanel som festes med messingskruer på en slik måte at kassene blir fullstendig beskyttet og slik at panelingen lett kan tas bort for undersøkelse av kassene.

Ved anbringelse av luftkassene må det tas hensyn til at den fullstendig lastede båt får full stabilitet under alle forhold.

§ 14. *Løftekroker.*

Løftekroker skal være laget av smijern (stål).

Løftekroker skal konstrueres slik at de tilfredsstiller fordringene som angitt i tegninger og tabeller på plansje III—VI. Spesielle sliphakemekanismer kan også nyttes, men disse må da være godkjent av Sjøfartskontoret.

Løftekrokene skal gå gjennom tofter eller dekk og være slik festet at de ikke kan vrís. Løftekroken gjøres firkantet hvor den går gjennom tofta eller dekket, og det festes et beslag med firkantet hull avpasset på løftekroken til tofta eller

Plansje III.

Norsk lovtidend, 1ste avd. Nr. 11, 1940.

*) Lengde av båt i { meter fot:	4,9 16	5,2 og 5,5 17 og 18	5,8 og 6,1 19 og 20	6,4 og 6,7 21 og 22	7,0 og 7,3 23 og 24	7,6 og 7,9 25 og 26	8,2 og 8,5 27 og 28	8,8 og 9,1 29 og 30
	Kg 1500	Kg 1900	Kg 2300	Kg 3000	Kg 4000	Kg 5500	Kg 6600	Kg 8000
Total vekt av båt fullt utrustet og med fullt antall personer								
Type på kjøleslag	C.	C.	C.	B.	B.	A.	A.	A.
Mål i	Mm	Tom.	Mm	Tom.	Mm	Tom.	Mm	Tom.
Diameter ved A	29 $\frac{1}{8}$	30 $\frac{1}{16}$	32 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{3}{8}$	40 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$
» B	29 $\frac{1}{8}$	30 $\frac{1}{16}$	32 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{3}{8}$	40 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$
» C	26 1	27 $\frac{1}{16}$	29 $\frac{1}{8}$	29 $\frac{1}{8}$	32 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{3}{8}$	41 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$
» D	41 $\frac{1}{8}$	41 $\frac{1}{8}$	41 $\frac{1}{8}$	48 $\frac{1}{8}$	54 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	64 $\frac{1}{2}$	73 $\frac{1}{2}$
» E	32 $\frac{1}{4}$	32 $\frac{1}{4}$	32 $\frac{1}{4}$	38 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{1}{2}$	51 $\frac{1}{2}$
» F	108 $\frac{1}{4}$	108 $\frac{1}{4}$	114 $\frac{1}{2}$	120 $\frac{3}{4}$	130 $\frac{1}{2}$	140 $\frac{1}{2}$	152 $\frac{1}{2}$	162 $\frac{1}{2}$
» G	165 $\frac{3}{4}$	178 7	190 $\frac{1}{2}$	204 8	216 $\frac{1}{2}$	228 9	242 $\frac{1}{2}$	254 10
Diameter » H	19 $\frac{3}{4}$	19 $\frac{3}{4}$	22 $\frac{7}{8}$	26 1	29 $\frac{1}{2}$	32 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{3}{8}$	38 $\frac{1}{2}$
Bredde » K	—	—	—	—	—	76 3	83 $\frac{3}{4}$	86 $\frac{3}{8}$
Tykkelse av kjøleslag	19 $\frac{3}{4}$	19 $\frac{3}{4}$	19 $\frac{3}{4}$	19 $\frac{3}{4}$	19 $\frac{3}{4}$	16 $\frac{5}{8}$	16 $\frac{5}{8}$	18 $\frac{1}{16}$
Diameter av bolt ved K	—	—	—	—	—	26 1	29 $\frac{1}{2}$	32 $\frac{1}{4}$
Antall og diam. av bolter { mm	—	—	—	2 à 16	2 à 19	1 à 19	3 à 19	1 à 22
For befestigelse til kjø { tom.	—	—	—	2 à $\frac{5}{8}$	2 à $\frac{3}{4}$	2 à $\frac{3}{4}$	3 à $\frac{3}{4}$	2 à $\frac{3}{4}$

*) Den oppgitte lengde av båt refererer seg til båt av Standard type med normalt antall personer ombord. I andre tilfelle bestemmes løftkrokens dimensjoner av den totale vekt av båt, utrustning og fullt antall personer og uten hensyn til båtens lengde. Kroker og kjøleplater av stål og uten sveis.

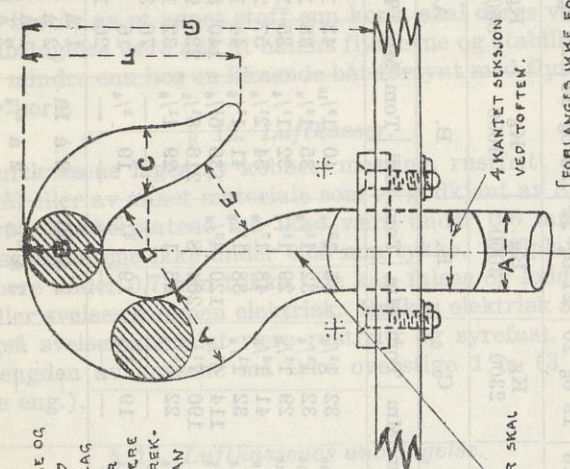
15 mars.

15 mars.

Plansje IV.

DETALJ AV LØFTEKROK.

⚡ ANM. — PLATEN FELLES MED TIL CA. $\frac{1}{2}$ TYKKELSE OG FESTES MED 4 STK. 6 M. SKRUE MED MUTTERE OG SKIVER. NÅR KJØLBESLAG AV TYPE "A" FORLANGES OG PLATEN ER UTFØRT I 2 HALVE SKAL TYKKELSEN VERE MINST 12 M. OG STØRRELSEN TILSTREKKELEG STOR TIL AT HVER HALVDEL KAN FESTES MED 3 SKRUE. —

KROKENS OG BOLTENS MITTLINJER SKAL FALLE SAMMEN.

dekket. Løftekroken (bolten) skal være forsvarlig festet til 15 mars. kjø og kjølsvin, se plansje V og VI.

Dersom livbåten er av stål eller davitenes konstruksjon gjør det nødvendig å plasere løftekrokene ved båtenes ender, skal løftekrokene festes til solide, smidde jernplater tilpasset etter stevnens eller kneets form og festet med minst fire gjenomgående bolter. Ved plasingen av krokens feste skal det for trebåter tas hensyn til på hvilken måte stevner er forbundet med kjølen og for stål båter hvorledes konstruksjonen er, slik at ved båtenes utfiring ikke noen del utsettes for større påkjenning enn båten kan klare uten risiko.

§ 15. *Beregning av kubikkinnholdet.*

En livbåts kubikkinnhold settes til produktet av lengden, bredden og dybden multiplisert med 0,6. Dimensjonene måles på følgende måte:

Lengden: største lengde fra forstevnens til akterstevnens utvendige spenningslinje, eventuelt til akterspeilets ytter-side,

bredden: største bredde utvendig over huden,

dybden: dybden fra hudens innerside ved kjølen til overkant av esingen midt på båtenes lengde, men den dybde som anvendes for å beregne kubikkinnholdet, må under ingen omstendighet overskride 45 prosent av bredden.

En båt skal ha en jevn, fyldig form for at den skal kunne regnes å ha den nødvendige bæreevne. Dersom en finner magler i så henseende, kan det ved beregningen av båtenes kubikkinnhold gjøres et fradrag i samme på inntil 10 prosent.

Kubikkinnholdet av en plattgattet båt skal beregnes som om båten var spissgattet.

For båter som skal kunne ta 65 personer eller mer eller som er godkjent av Sjøfartskontoret uten å være bygd etter reglene i dette kapitel, kan det forlanges at båtenes kubikkinnhold regnes ut etter regel XXX i Den internasjonale overenskomst om sikkerhet for menneskeliv til sjøs av 1929 (Simpsons regel).

§ 16. *) *Livbåtenes bæreevne.*

Antallet av de personer som en båt kan ta, skal være lik det største hele tall som kommer fram ved å dividere båt-

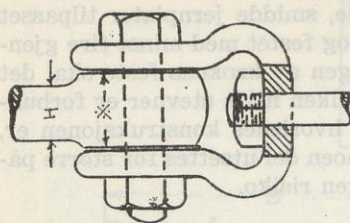
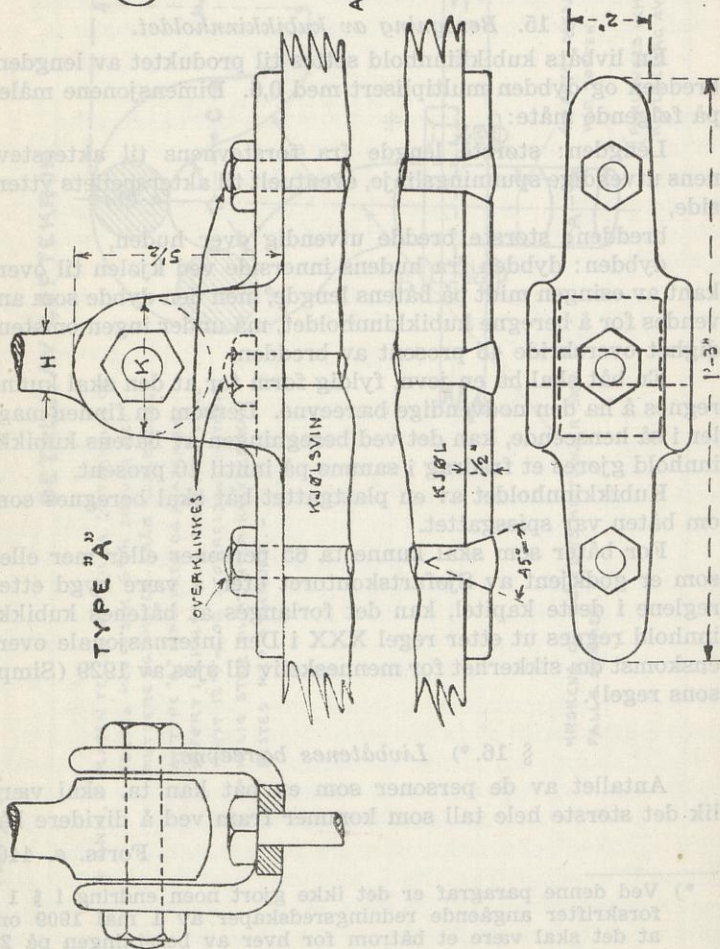
Forts. s. 440.

*) Ved denne paragraf er det ikke gjort noen endring i § 1 i forskrifter angående redningsredskaper av 1 mai 1909 om at det skal være et båtrom for hver av besetningen på 20 kubikkfot eng.

15 mars.

Plansje V.

DETALJ AV KJØLBESLAG.

ALTERNATIV SEKSJON

* DENNE DIMENSJON

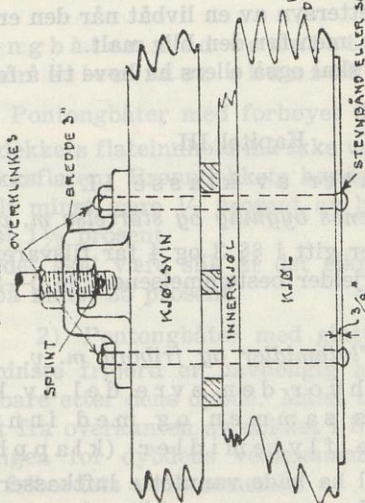
BEHØVER IKKE Å OVERSTIGE H.

15 mars.

Plansje VI.

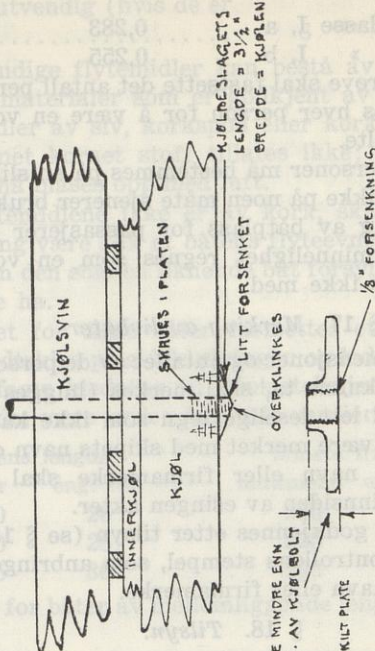
DETALJ AV KJØLBESLAG.

TYPE "B"

TREFYLING MELLOM SPANTER
VED BOLTENE.

TYPE "C"

ALTERNATIV FORM FOR KJØLBESLAG
FOR TYPE C

15 mars. tens kubikkinnhold i kubikkmeter eller kubikkfot (eng.) med de nedenfor anførte normalverdier for kubikkenheter:

Kubikkinnhold	I kubikkmeter	I engelske kubikkfot
Livbåter klasse I, a	0,283	10
» » I, b	0,255	9

Når en ved prøve skal fastsette det antall personer en livbåt kan ta, regnes hver person for å være en voksen person forsynt med livbelte.

Antallet av personer må bestemmes på en slik måte at de sittende personer ikke på noen måte sjenerer bruken av årene.

Ved beregning av båtplass for passasjerer kan to barn under 12 år i alminnelighet regnes som en voksen. Barn under 1 år regnes ikke med.

§ 17. Merking av livbåter.

En livbåts dimensjoner og antallet av de personer som den er godkjent til å kunne ta, skal merkes (hugges inn) i stevenen på båten med lett leselige tegn som ikke kan slettes ut. Videre skal båten være merket med skipets navn og hjemsted.

Båtbyggerens navn eller firmamerke skal hugges inn (brennes inn) på innsiden av esingen akter.

De båter som godkjennes etter tilsyn (se § 18), skal forsynes med skipskontrollens stempel, som anbringes ved siden av båtbyggerens navn eller firmamerke.

§ 18. Tilsyn.

Den nærmeste sjøkyndige besiktelsesmann i Skipskontrollen må tilkalles for ettersyn av en livbåt når den er oppbordet og når den er ferdig, men før den blir malt.

Skipskontrollen skal også ellers ha høve til å foreta tilsyn under byggingen.

Kapitel III.

Båter av klasse II.

§ 19. Båtenes bygning og størrelse m. v.

De regler som er gitt i §§ 3 og 4 får tilsvarende anvendelse. Det samme gjelder bestemmelsene i §§ 5—8 i den utstrekning de passer.

§ 20. Flytemidler og fribord m. v.

a) Åpne båter hvor den øvre del av kledningen kan legges sammen og med innvendige og utvendige flytemidler (klappbåter).

Disse båter skal ha både vanntette luftkasser og utvendige flytemidler. For hver person båten kan ta skal totalvolumet av disse ha minst følgende verdier:

15 mars.

	Kubikkdm	Engelske kubikkfot
Vanntette kasser	43	1,5
Flytemidler utvendig (hvis de er av kork)	6	0,2

De utvendige flytemidler kan bestå av kork eller andre jevnbyrdige materialer som er godkjent av Sjøfartskontoret.

Flytemidler av siv, korkspon eller kork av kornstørrelse eller noe annet kornet stoff tillates ikke; heller ikke flytemidler som må blåses opp med luft.

Når flytemidlene ikke er av kork, skal deres volum og deres fordeling være slik at båtens flyteeve og stabilitet ikke er mindre enn den som en liknende båt forsynt med flytemidler av kork ville ha.

Fribordet for disse båter fastsettes etter deres lengde; det måles midtskips på sidekledningen og loddrett fra overkanten av den faste kledning til dyplastelinjen. Fribordet må i ferskvann ikke være under følgende verdier:

Båtens lengde		Minste fribord	
meter	eng. fot	millimeter	eng. tommer
7,90	26	200	8
8,50	28	225	9
9,15	30	250	10

Fribord for båter av mellomliggende lengde fåes ved interpolasjon.

Den sammenleggbare kledning må være vanntett.

b. Pontongbåter med vanntett, sammenleggbar eller fast skanseledning.

1) Pontongbåter med forhøyet dekk i borde.

Brønndekkets flateinnhold må ikke være under 30 prosent av hele dekskflaten. Brønndekkets høyde over dyplastelinjen skal overalt minst være $\frac{1}{2}$ prosent av båtens lengde, i dets ender minst $1\frac{1}{2}$ prosent.

Fribordet skal være slik at det sikrer båten en reserve flyteeve på minst 35 prosent.

2) Pontongbåter med glatt dekk.

Det minste fribord er uavhengig av båtens lengde og fastsettes bare etter dens dybde. Målet tas midtskips i båten og loddrett fra overkanten av dekket i borde til underkanten av kjølgangen for dybdens vedkommende og til dyplastelinjen for fribordets vedkommende.

I ferskvann må ikke fribordet være under følgende tall, når det midlere spring er lik 3 prosent av båtens lengde:

15 mars.

Båtens dybde		Minste fribord	
millimeter	eng. tommer	millimeter	eng. tommer
310	12	70	2¾
460	18	95	3¾
610	24	130	5⅛
760	30	165	6½

Fribordet for båter av mellomliggende dybder fåes ved interpolasjon.

Når springet er mindre enn det ovenfor nevnte normale spring fås det minste fribord ved til tabellens tall å legge 1/7 av forskjellen mellom det normale spring og det midlere virkelige spring, målt ved for- og akterstevnen; ingen reduksjon av fribordet innrømmes for et større spring enn det ovenfor nevnte normale eller for bjelkebukt i dekket.

Ved fastsettelsen av fribordet skal dekksbåter belastes med en vekt på minst 75 kg (165 eng. pund) for hver voksen person som dekksbåten er godkjent til å kunne ta.

3. Alle båter med dekk skal være forsynt med effektive anordninger for å lense dekket for vann.

§ 21. Luftkasser.

Bestemmelsene i §§ 12 og 13 får tilsvarende anvendelse.

§ 22. Løftekroker.

Bestemmelsene i § 14 får tilsvarende anvendelse.

§ 23. Dekksflaten.

Dekksflaten på en pontongbåt bestemmes slik som nedenfor angitt, eller etter enhver annen metode som gir et like så nøyaktig resultat. Den samme regel brukes ved bestemmelsen av det flateinnhold som ligger innenfor den faste kledning på en båt av klasse II a.

En båts dekkflate i kvadratmeter (eller eng. kvadratfot) bestemmes ved følgende formel:

$$\text{Dekksflaten} = \frac{1}{12} \times (2a + 1,5b + 4c + 1,5d + 2e)$$

l betegner lengden målt i meter (eller i eng. fot) utenpå kledningen, mellom dennes skjæringspunkter med for- og akterstevnen.

a, b, c, d, e, betegner de horisontale bredder målt i meter (eller i eng. fot) utenpå kledningen på de punkter som fremkommer ved å dele l i 4 like deler og ved å halvere de ytterste fjerdedeler (a og e betegner bredden ved halveringspunktene for de ytre fjerdedeler, c bredden ved midten av lengden, b og d bredden ved de mellomliggende punkter).

§ 24. *Båtenes bæreevne.*

15 mars.

Antallet av de personer som en båt kan ta, skal være lik det største hele tall en får ved å dividere båtenes overflate i kvadratmeter eller eng. kvadratfot med følgende normalverdier for overflateenheter:

Overflate-enheter	i kvadratmeter	i eng. kvadratfot
Klasse II	0,325	3½

Ved de forsøk som har til formål å bestemme det antall personer som en båt kan ta, skal hver person anses for å være en voksen person forsynt med livbelte.

Ved beregning av båtplass for passasjerer kan to barn under 12 år i alminnelighet regnes som en voksen. Barn under ett år regnes ikke med.

§ 25. *Begrensning av bæreevnen.*

Det antall personer en båt kan ta etter § 24 skal reduseres når fribordet med full belastning av båten er mindre enn de fribord som er angitt for de forskjellige typer. I dette tilfelle skal det pågjeldende antall reduseres så meget at fribordet ved full belastning minst blir lik de ovennevnte reglementerte fribord.

For båter av klasse II b, 1, kan den forhøyede del av dekket i borde betraktes som anvendelige sitteplasser.

§ 26. *Merking og tilsyn.*

Bestemmelsene i §§ 17 og 18 får tilsvarende anvendelse.

Kapitel IV.

Motorbåter.

§ 27. *Motorbåter.*

En motorbåt som tilhører et skips redningsredskaper, skal oppfylle følgende vilkår:

- Den skal tilfredsstillende fordringene til en livbåt (båt av klasse I) og motoren må være betryggende montert.
- Den skal alltid ha tilstrekkelig forsyning av brensel.
- Motoren med tilbehør skal være beskyttet på passende måte for å sikre dens funksjonsdyktighet under alle værforhold. Den må være i stand til å kunne drive båten akterover under samme forhold.
- Farten skal være minst 6 mil med full-lastet båt i smult farvann.

De innvendige og i tilfelle de utvendige flytemidlers kubikkinnhold skal økes tilstrekkelig til å oppveie forskjellen

15 mars. mellom vekten av motoren, lyskasteren, det radiotelegrafiske anlegg og disses tilbehør, og vekten av det antall ytterligere personer som båten vil kunne ta hvis motoren, lyskasteren, det radiotelegrafiske anlegg og disses tilbehør ble fjernet.

I båter godkjent til å føre 100 personer eller mer, skal flytemidlenes kubikkinnhold økes etter administrasjonens krav.

§ 28. Beregning av kubikkinnholdet.

En motorbåts kubikkinnhold beregnes ved at en fra dens brutto kubikkinnhold trekker det kubikkinnhold som opptas av motoren med tilbehør og eventuelt av det radiotelegrafiske anlegg og lyskasteren med disses tilbehør.

Kapitel V.

Båter og prammer med og uten flytemidler.

§ 29. Materiale og byggeregler.

Båtene skal være bygd av gode, godt lufttørrede og mest mulig kvistfri materialer. Margbord tillates ikke.

Stevner, kjø, kjølbordgangene og øverste bordgang samt esingen må være av hard ved (eik). Toftekneter, stevnbroker (forbindelsesstykker mellom stevn og esing), innerstevn og slemholt må være laget av grodde materialer, forsvarlig festet med gjennomgående klinknagler av metall eller galvanisert jern.

Ribbene (spantene) må lages av hard ved av lette, bøyelige materialer, bøyd i en lengde fra esing til esing unntatt i båtens ender (skarper). Knekte eller sprukne ribber tillates ikke. Alle ribber må festes forsvarlig til kjølen.

Foruten ribber må det også være anbrakt et tilstrekkelig antall bunnstokker. Disse må være av grodde materialer og ikke ha større avstand enn 70 à 80 cm. I stedet for bunnstokker kan godtas en solid indre kjø. Bunnstokker og/eller indre kjø må festes forsvarlig med gjennomgående klinknagler.

Alle beslag f. eks. rorbeslag og skinner på kjø og stevn-lasker må være forsvarlig dimensjonert.

Mutterne for boltene som fester løftekroken må være felt inn i kjølen på en slik måte at kjølen svekkes minst mulig.

Seiltoftene må gjøres så mye bredere enn de øvrige tofter som tilsvarende mastesporets utskjæring. Seiltoften skal være forsynt med to toftekneter på hver side.

Alt arbeid må være utført håndverksmessig og på en fullt betryggende måte.

§ 30. *Båtenes størrelse.*

15 mars.

Båt med flytemidler må ikke være under 2,83 kubikkmeter (100 kubikkkfot eng.).

Alminnelige båter må være av følgende størrelse:

- 1) For skip i utenriks fart og i kystfart ikke under 2,55 kubikkmeter (90 kubikkkfot eng.).

(Dette minimum gjelder ikke dagligbåt.)

- 2) For skip i annen innenriks fart ikke under 1,70 kubikkmeter (60 kubikkkfot eng.).

§ 31. *Flytemidler.*

Båt med flytemidler skal ha enten vanntette luftkasser hvis samlede kubikkinnhold utgjør $\frac{1}{10}$ av båtenes kubikkinnhold eller flyteputer av kork (ikke avfall eller småkork) innsydd i seilduk med et kubikkinnhold av minst 12,5 prosent av båtenes volum (svarende til 0,0354 kubikkmeter — $1\frac{1}{4}$ kubikkkfot eng. — kork for hver 0,0283 kubikkmeter — 1 kubikkkfot eng. — luftkasse). En kombinasjon av dissè 2 flytemidler er tillatt når bare bæreevnen blir den samme.

§ 32. I den utstrekning de passer får bestemmelsene i §§ 3, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18, siste punktum, tilsvarende anvendelse både for båter med og uten flytemidler.

§ 33. *Prammer.*

De bestemmelser som er gitt i §§ 29—32 om båter med og uten flytemidler kommer såvidt mulig til anvendelse på prammer med og uten flytemidler.

Kapitel VI.

Båter av stål.

§ 34. *Stålbåter.*

Livbåter og andre båter av stål (metall) må være fullt forsvarlig bygd.

Flyteevnen til en stålbåt må ikke være mindre enn den som kreves for en trebåt av samme kubikkinnhold. Luftkassenes og eventuelt de utvendige flytemidlers kubikkinnhold må økes overensstemmende hermed.

De bestemmelser som er gitt i de foregående kapitler, gjelder i den utstrekning de passer.

Kapitel VII.

Redningsflåter.

§ 35. *Redningsflåter til bruk på passasjerskip i internasjonal fart.*

Redningsflåtene skal tilfredsstille følgende vilkår:

- a) De skal være av materialer og konstruksjon som er godkjent av Sjøfartskontoret.

- 15 mars. b) De skal være brukbare og stabile på hvilken side de enn flyter.
- c) De skal på begge sider være forsynt med fast eller sammenleggbare skanseledning av tre, seilduk eller annet passende materiale.
- d) De skal ha en solid line anbrakt og festet rundt flåten utabords.
- e) De skal være av slik styrke at de kan settes ut eller kastes overbord fra skipets dekk uten å skades, og dersom de er beregnet på å kastes, må de være av slike dimensjoner og slik vekt at de med letthet kan manøvreres.
- f) De må ikke ha mindre enn 85 kubikkm (3 kubikkfot eng.) luftkasser eller tilsvarende flytemidler for hver person de kan ta.
- g) De skal ha en dekkflate på minst 3720 kvadratcm (4 kvadratfot eng.) for hver person som de kan ta, og de personer som bæres, skal holdes effektivt over vannet.
- h) Luftkassene eller de tilsvarende flytemidler skal mest mulig være anbrakt i flåtens sider. Flytemiddel som må blåses opp med luft tillates ikke.
- i) Det antall personer flåten kan ta skal merkes på flåten med lett leselige tegn som ikke kan slettes ut.
- j) Bestemmelsene i § 12 får tilsvarende anvendelse.

§ 36. *Redningsflåter på andre skip enn passasjerskip i internasjonal fart.*

Redningsflåtene må ha minst 85 kubikkm (3 kubikkfot eng.) vannrett luftkasse eller andre dertil svarende flytemidler for hver person de kan ta.

Bestemmelsene i § 12 får tilsvarende anvendelse.

Flåtene skal være tydelig merket med det antall personer de kan ta.

Flåtene må godkjennes av Skipskontrollen i hvert enkelt tilfelle. Sjøfartskontoret kan dog gi forhåndsgodkjennelse på flåtetyper.

Kapitel VIII.

Flyteredskaper.

§ 37. *Flyteredskaper.*

Med flyteredskaper forstås flytende dekksetter eller liknende beregnet til å holde personer oppe i vannet, og ethvert annet flytende middel unntatt båter, redningsflåter, livbøyer og livbelter.

§ 38. *Bygging.*

15 mars.

Flyteredskap skal tilfredsstille følgende vilkår:

- a) De må være av materialer og konstruksjon som er godkjent av Sjøfartskontoret.
- b) De må være brukbare og stabile på hvilken flate de enn flyter.
- c) De må være av slike dimensjoner, styrke og vekt at de kan manøvreres uten hjelp av mekaniske apparater og om nødvendig uten å skades kan kastes i sjøen fra det skipsdekk hvor de er anbrakt.
- d) Luftkassene eller de tilsvarende flytemidler skal være anbrakt så nær redskapets sider som mulig.
- e) De skal ha en line som på en sikker måte er festet rundt yttersidene (stropper eller håndtak).

§ 39. *Bæreevne m. v.*

Flyteredskapene skal ha en bæreevne av minst 14,5 kg i 24 timer i ferskvann for hver person de er beregnet å skulle holde oppe.

Brukes luft for å oppnå redskapets flyteevne, må det være tilstrekkelig luft i redskapet så det i nødstilfelle ikke er nødvendig å blåse opp redskapet før det brukes.

Antallet personer som redskapet anses brukbart for, er det minste av de to tall som fåes, enten som ovenfor nevnt for flyteevnen, eller ved å dividere omkretsen uttrykt i cm med 30,5 (1 fot eng.).

§ 40. *Merking.*

Det antall personer et flyteredskap kan ta, skal merkes på flyteredskapet med lett leselige tegn som ikke kan slettes ut.

Kapitel IX.

Utstyr.

§ 41. *Om utstyret.*

Alt utstyr må være solid gjort.

§ 42. *Utstyr til livbåter (båter av kl. I) og båter av klasse II.*
(Se også § 43.)

A. I utenriks fart skal livbåter (båter av kl. I) og båter av klasse II være forsynt med:

- 1) En åre for hver rotofte, to reserveårer og en styreåre. Årene må være av ask eller annen jevn god tresort. Gran tillates ikke. Årene skal minst ha følgende lengde:

15 mars.

Båtens lengde:

Arenes lengde:

inntil 6,1 m (20 fot eng.)	3,66—3,96 m (12—13 fot eng.)
» 6,7 » (22 » »)	3,96—4,27 » (13—14 » »)
» 7,31 » (24 » »)	4,27—4,57 » (14—15 » »)
over 7,31 » (24 » »)	4,57—4,88 » (15—16 » »)

Styreåra må være minst 30,5 cm (1 fot eng.) lengre enn de alminnelige årer og den skal være malt på bladet slik at den skiller seg ut fra de andre årer.

- 2) 1½ sett rogafler eller dobbelt sett tollepinner og en innretning for styreåra. Rogaflene må være like og kunne nyttes til alle hull i rogangene og til alle årer. De må festes med solid galvanisert kjetting til båten (ikke mes-singkjede). For styreåra skal det enten være en stropp av kledt veier eller en annen hensiktsmessig innretning til å holde styreåra på plass, ordentlig festet til akterstevnen eller esingen.
- 3) En båtshake med skaft av ask eller annen jevn god tre-sort ikke under 2,44 m (8 fot eng.) lang og ikke mindre enn 51 mm (2 tommer eng.) i diameter på midten av skaftet.
- 4) To pluggar til hvert lensehull (pluggar kreves ikke for de lensehull som er forsynt med hensiktsmessige automa-tiske ventiler). Lensepluggene må passe til lensehullene og være festet til båten med messingenker. Lensehullene må være forsynt med bussinger.
- 5) Et øsekar og en galvanisert jernpøs, begge festet til båten med en stjert.
- 6) Ror med rorpinne eller flyndre og stjerner. Roret må even-tuelt forsynes med en fast anbrakt stjert til å festes gjen-nom et hull i akterstevnen så det i tilfelle ikke avhukes og mistes.
- 7) To økser, en i hver ende av båten, og festet til båten med stjert.
- 8) Et bluss-apparat eller en blank lanterne fylt og ferdig til bruk med tilstrekkelig olje til å brenne i 12 timer. Bluss-apparat godkjennes ikke til passasjerskip i interna-sjonal fart.
- 9) Mast og godt seil med tilhørende rigg og festigheter og en seilpose av impregnert duk.
- 10) Væskekompass med sertifikat fra offentlig kontrollkontor.
- 11) En sikkerhetsline som er anbrakt utenom esingen. Den må være solid med passende bukter, godt festet til båten med solide gjennomgående øyeskruer av galvanisert jern eller av metall.

- 12) Et drivanker (sjøanker). Det må være solid laget og av 15 mars. passende størrelse og forsynt med godt manilla- eller hampetau av lengde og dimensjoner som følgende tabell viser:

Båtens lengde: Lengde og omkrets av tauet:

Båtlengden
multiplisert
med: Omkrets:

inntil 7,92 m (26 fot eng.)	3	63 mm (2½" eng.)
» 9,14 » (30 » »)	3	76 » (3" »)
over 9,14 » (30 » »)	4	88 » (3½" »)

- 13) En tilstrekkelig lang og solid fangline.
- 14) En beholder med 4½ liter vegetabilsk eller animalsk olje. Beholderen skal være konstruert slik at oljen lett kan spres på vannet, og innrettes slik at den kan festes til drivankeret.
- 15) En vannbeholder med minst 1,5 liter ferskt vann og en brødbeholdning med minst 1,5 kg brød for hver person båten er bestemt til å ta. I begge tilfelle beregnes persontallet etter 10 kubikkfot eng. pr. person.

I båter av lengde over 7,31 m (24 fot eng.) kan det anbringes to vannbeholdere istedenfor en. Dersom vannbeholderne er av tre, skal de være laget av eik eller annet hardt tre. Beholderne må merkes med hvor mange liter de rommer og forsynes med vannmål som passer til spunshullet og som er festet til beholderen.

Brødtankene må kunne lukkes forsvarlig så de er vann-tette.

- 16) Minst et dusin selvtennende røde lys og en pakke fyrstikker, alt i vanntett beholder.

B. I innenriks fart skal båtene være forsynt med det utstyr som er påbudt foran i nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 13 og 16. På passasjerskip i innenriks fart skal båtene dessuten være forsynt med det som er påbudt foran i nr. 7 og 14.

§ 43. *Tilleggsutstyr til livbåter (båter av kl. I) og båter av kl. II til passasjerskip i internasjonal fart.*

Foruten det utstyr som er nevnt i § 42, skal livbåter (båter av kl. I) og båter av kl. II på passasjerskip i internasjonal fart være utstyrt med:

- 1) 500 gr (1 eng. pund) kondensert melk pr. person,
- 2) et passende skap til å romme de mindre utstyrsgjenstander.

15 mars. For skip i slik fart gjelder videre følgende regler:

Livbåter med motor behøver ikke å være utstyrt med mast og seil og bare med halvparten av den normale utrustning med årer, men de skal utstyres med to båtshaker.

Pontongbåter skal ikke ha lensehull, men de skal ha minst to lensepumper.

Passasjerskip i Nord-Atlanterhavsfart (nordenfor 35 grader nordlig bredde) behøver bare å ha et visst av Sjøfartskontoret fastsatt antall av båtene utstyrt med mast og seil og behøver bare å føre halvparten av den påbudte mengde kondensert melk.

Livbåter med motor som er påbudt, skal være utstyrt med radiotelegrafisk utstyr og med lyskaster. Kravene til det radiotelegrafiske utstyr med hensyn til rekkevidde og styrke fastsettes av Sjøfartskontoret.

Lyskasteren skal omfatte en lampe på minst 80 watt, en effektiv reflektor og en energikilde tilstrekkelig til effektivt å belyse en lysfarget gjenstand over en bredde av ca. 18 m (60 fot eng.) i en avstand av 180 m (200 yards) i et samlet tidsrom av 6 timer. Den skal være i stand til å virke uavbrutt i minst 3 timer.

Når kraften til det radiotelegrafiske anlegg og til lyskasteren hentes fra samme energikilde, skal denne være tilstrekkelig til å sikre deres samtidige virksomhet.

§ 44. *Utstyr til båter og prammer med flytemidler.*

Båter og prammer med flytemidler som det påhviler et fartøy å føre, skal være utrustet med det som er bestemt for livbåter i § 42, nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 13 og 16.

I utenriks fart kommer dertil hva der er foreskrevet for livbåter i § 42, nr. 7, 9, 10, 12, 14 og 15.

§ 45. *Utstyr til alminnelige båter og prammer.*

Med unntak av påbudt dagligbåt skal alminnelige båter og prammer som det påhviler et fartøy å føre, være utstyrt med en god lampe eller lommelykt og det som er bestemt for livbåter i § 42, nr. 1, 2, 3, 5, 6 og 13, og for båter dessuten det som er bestemt i § 42, nr. 4.

På elver og innsjøer er disse båter fritatt for å føre ror og i fart på Skagerak, Kattegatt og Beltene for å føre mast og seil.

Prammene er fritatt både for å føre ror, mast og seil, men skal ha vrikkehull.

§ 46. *Utstyr til redningsflåter.*

15 mars.

På passasjerskip i internasjonal fart skal utstyret på en redningsflåte bestå av:

1. 4 årer.
2. 5 tolleganger.
3. Et selvtennende redningsbøyelys.
4. Et drivanker.
5. En fangline.
6. En beholder inneholdende $4\frac{1}{2}$ liter vegetabilsk eller animalsk olje; beholderen må være konstruert således at oljen lett kan spres på vannet, og innrettet således at den kan festes til drivankeret.
7. En lufttett beholder med proviant i et kvantum av 1 kg for hver person.
8. En vanntett beholder med et vannmål med snor, inneholdende 1 liter ferskt vann for hver person.
9. Minst et dusin selvtennende røde lys og en pakke fyrstikker, alt i vanntett beholder.

På redningsflåter som er tillatt istedenfor båter, skal det være så meget av det for båtene påbudte utstyr som flåtenes konstruksjon måtte tillate. De skal dessuten være forsynt med strekketau og med minst en håndstropp for hver person som de er bestemt til å bære og med det som foran i denne paragraf er bestemt under nr. 3, 5, 8 og 9.

§ 47. *Oppbevaring.*

Inventar og utrustning skal alltid oppbevares i vedkommende båt eller pram eller på vedkommende flåte. Også det utstyr som ikke er påbudt fastlenket, skal være fastsurret.

Fritatt herfor er fangstfartøyer for så vidt angår de båter som benyttes i bedriften. Brød og vann må dog alltid oppbevares også i disse båter.

Kapitel X.

Alminnelige bestemmelser.

§ 48. Med innenriks fart forstås innsjø- og elvefart i Norge og fart på den norske kyst (kystfart) unntatt fart på Svalbard og Jan Mayen. Med utenriks fart forstås all fart utenfor innenriks fart.

§ 49. *Straffebestemmelse.*

Overtredelse av disse forskrifter straffes med bøter eller fengsel inntil 2 måneder i henhold til den alminnelige borger-

- 15 mars. lige straffelov av 22 mai 1902 § 339, for så vidt ikke strengere straff i henhold til annen lovbestemmelse kommer til anvendelse.

§ 50. *Ikrafttreden m. v.*

Disse forskrifter trer i kraft 1 mai 1940. Fra samme tid oppheves i «Forskrifter angående redningsredskaper» av 1 mai 1909 §§ 8 og 9 og bestemmelsene om krok eller slippshakemekanisme i § 10, 12 ledd.

- 15 mars. **Kongelig resolusjon.**

I medhold av § 9 i lov nr. 2 av 28 juni 1913 om torskefiskeriene i Stavanger, Søndre og Nordre Bergenhus amter bestemmes at det inntil videre skal være tillatt innen Sogn og Fjordane fylke å trekke fiskeredskaper på søn- og helligdager når været har vært til hinder for opptagelse til fastsatt tid.

Bestemmelsen trer i kraft straks.

- 15 mars. **Kongelig resolusjon.**

I. Lov av 16 juni 1939 om regulering av tilvirking og omsetning av potetmjøl settes i kraft straks.

II. I medfør av lova blir utferdiget føresegner i svar med et framlagt utkast.

Føresegnene lyder så:

§ 1. Landbruksdepartementet oppnevner ei nemnd på 5 medlemmer med personlige varamenn (Statens Potetmjøl-nemnd) til å utføre de oppgaver som disse føresegner pålegger den.

Medlemmene oppnevnes for 3 år om gangen.

Departementet fastsetter instruks for nemnda.

§ 2. Løyve til å tilvirke potetmjøl etter § 1 i lov av 16 juni 1939 om regulering av tilvirking og omsetning av potetmjøl gis av Landbruksdepartementet etter innstilling av Statens Potetmjølnemnd for hvert tilvirkingsår (1 september til 31 august).

Søknad om tilvirkingsløyve sendes inn til nemnda innen hvert års 1 februar. Departementet gir nærmere regler om innholdet av søknaden. Nemnda avgir uttalelse til Landbruksdepartementet som avgjør søknaden innen 1 mars.

Tilvirkingsløyve kan nektes en tilvirker som har gjort seg skyldig i grovere eller gjentatte overtredelser av de bestemmelser som er gitt etter lova.

§ 3. I den utstrækning prismyndighetene etter de til hver tid gjeldende prisføresegner gir den fullmakt til det, fast-

setter Statens Potetmjølnemnd prisene på potetmjøl ved salg 15 mars. fra fabrikk og de vilkår som salg skal foregå på.

§ 4. Innen hvert års 1 april fastsetter Statens Potetmjølnemnd størrelsen av den samla mengde potetmjøl som kan tilvirkes i kommende tilvirkingsår.

Denne mengde fordeler nemnda mellom tilvirkerne på grunnlag av deres tidligere produksjon og under omsyn til produksjonstilhøva for vedkommende tilvirker.

§ 5. I den utstrekning prismyndighetene etter de til hver tid gjeldende prisføresegner gir den fullmakt til det fastsetter Statens Potetmjølnemnd minstepriser for tilvirkernes innkjøp av poteter og andre vilkår for innkjøpet.

§ 6. Statens Potetmjølnemnd kan pålegge tilvirkerne plikt til å kjøpe poteter fra faste leverandører eller fra potetdyrkere innen visse områder.

§ 7. Statens Potetmjølnemnd fastsetter de kvalitetskrav potetmjølet skal tilfredsstillere innen hver prisklasse.

§ 8. De som etter § 2 får løyve til å tilvirke potetmjøl skal omsette sin produksjon av potetmjøl gjennom en salgsorganisasjon som er oppretta av tilvirkere og hvis lover er godkjent av Landbruksdepartementet.

Unntatt herfra er potetmjøl som leveres til forbruk i potetleverandørenes husholdninger.

§ 9. Tilvirkere av potetmjøl plikter å gi Statens Potetmjølnemnd alle de opplysninger og oppgaver som er nødvendig for å treffe vedtak etter disse føresegner. Statens Potetmjølnemnd kan gi nærmere regler om bokføring.

Statens Potetmjølnemnd fører tilsyn med at de gitte opplysninger og oppgaver er riktige og med overholdelsen av bestemmelsene i disse føresegner og de regler som blir gitt etter dem.

Nemnda har adgang til tilvirkernes forretningsbøker og til tilvirkernes lager av potetmjøl. Den har rett til å utta prøver av potetmjølet.

§ 10. Tilvirker som er utilfreds med ei avgjersle av Statens Potetmjølnemnd kan anke saka inn for Landbruksdepartementet innen 14 dager etter at han er blitt kjent med avgjersla.

§ 11. Det er satt straff for overtredelse av disse føresegner og de regler som blir gitt etter dem.

§ 12. Disse føresegner trer i kraft straks med unntak av § 8 som trer i kraft 1 september 1940.

De som ved ikrafttreddelsen av føresegnene driver tilvirkning av potetmjøl kan fortsette verksemda til og med 31 august 1940 uten slikt løyve som nemnt i § 2.

Søknad om tilvirkingsløyve for tilvirkingsåret 1 septem-

15 mars. ber 1940 til 31 august 1941 skal innsendes til Statens Potetmjølnemnd innen 15 april 1940. Nemnda behandler søknaden snarest mulig og sender den til Landbruksdepartementet som avgjør den så snart råd er. Statens Potetmjølnemnd fastsetter snarest størrelsen av den mengde potetmjøl som kan tilvirkes i tilvirkingsåret 1940—41.

15 mars. **Kongelig resolusjon.**

I. Med hjemmel i lov om midlertidige innførselsforbud m. v. av 22 juni 1934 nr. 5 § 1, bestemmes som gjeldende inntil videre:

1. Adgangen til å innføre:

Kopra

Jordnøtter

Rapsfrø

Sojabønner

Linfrø

Bomullsfø

Smøreoljer og smørefett av ethvert slag, herunder også «Crude oil»

Linolje

skal være avhengig av at det ved innførselen forelegges tollvesenet skriftlig erklæring fra Forsyningsdepartementet eller den institusjon som Forsyningsdepartementet gir fullmakt til det om at departementet eller vedkommende institusjon samtykker i innførselen.

2. Forsyningsdepartementet får fullmakt til å gjøre de nærmere vedtak til gjennomføring av den under 1) nevnte ordning, herunder også til å stille betingelser for meddelelse av innførselslisenser.

II. Disse vedtak trer i kraft fra og med mandag 18 mars 1940.

15 mars. **Kongelig resolusjon.**

Forsyningsdepartementet kan bestemme at lisens for import av smøreolje og smørefett, utenom import som staten foretar, bare skal kunne gis til Importutvalget for smøreolje, på de vilkår som departementet fastsetter.

15 mars. **Regler om regulering av tilvirking og omsetning av potetmjøl.**

(Fastsatt av Landbruksdepartementet med hjemmel i lov nr. 10 av 16 juni 1939.)

§ 1. Den som søker om løyve til å tilvirke potetmjøl, skal i søknad til Statens Potetmjølnemnd eller i vedlegg til søknaden gi opplysning om:

1. Organisasjonen av verksemda, vedtekter m. v. for aksje- 15 mars.
selskap og andelslag, styrets sammensetning og hvem som
har rett til å tegne firmaet.
2. Formuesforhold, siste års årsberetning, regnskap og
status.
3. Produksjon og omsetning av potetmjøl for hvert tilvirk-
ingsår fra og med 1 september 1930.
4. Hvilke områder innkjøpet av poteter foregår fra og hvor-
vidt det gjelder særlige regler for innkjøpet.
5. Beholdning av potetmjøl på den tid søknaden blir inngitt.

§ 2. Utgiftene til Statens Potetmjølnemnd bæres av til-
virkerne i forhold til deres andel i omsetningen i vedkom-
mende tilvirkingsår. Godtgjersle til medlemmene av nemnda
fastsettes av Landbruksdepartementet.

§ 3. Tilvirkere som ikke er medlemmer av den av Land-
bruksdepartementet godkjente salgsorganisasjon, skal i for-
hold til sin andel i omsetningen av potetmjøl delta i organi-
sasjonens utgifter ved omsetningen av potetmjøl for tilvir-
kerne.

Til disse utgifter reknes omkostninger til reklame og
5 % årlig rente av kapital som medlemmene har innskutt i
den utstrekning denne antas å være nødvendig for organisa-
sjonens drift.

Tilvirkerne kan bringe tvister etter denne bestemmelse
inn for Landbruksdepartementet, og departementets avgjø-
relse er i så fall bindende for partene. Det samme gjelder når
organisasjonen med vedkommende tilvirkers samtykke bringer
en slik tvist inn for departementet.

§ 4. Salgsorganisasjonen skal påse at salget av potet-
mjøl i det enkelte tilvirkingsår blir fordelt mellom tilvirkerne
i forhold til deres andel i årets produksjon.

§ 5. Disse regler trer i kraft straks.

Skrivelse fra Forsyningsdepartementet.

15 mars.

I medfør av kongelig resolusjon av 15 mars 1940 har
departementet bestemt at lisens for import av smøre-
olje og smørefett, utenom import som staten foretar,
fra 18 mars og inntil videre bare vil bli gitt til Importutvalget
for smøreolje.

Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.

15 mars.

I henhold til § 3 i lov om bygningsvesenet av 22 februar
1924 stadfestes som gjeldende inntil videre den av Halden
bystyre i møte 1 mars 1940 vedtatte vedtekt til byg-
ningslovens § 93.

15 mars. Vedtekten lyder så:

1. Alle bygninger som ikke oppføres av tre skal ha ildfaste etasjeskillere. Dette gjelder dog ikke beboelseshus med mindre grunnflate enn 150 m² og ikke flere enn 2 etasjer som oppføres utenfor murtvangsstrøk.
2. Hus med 3 eller flere etasjer skal ha brannsikker innredning. Loftsbuer skal utføres med nettingvegger.
3. Hus med 5 eller flere etasjer skal ha ildfast tak. Varetak over flatt tak kan tillates utført som tretak med ildsikker tekning.
4. Både under punkt 1, 2 og 3 gjelder det at kjeller og loft regnes med i etasjetallet når det er innredd rom som nevnt i bygningslovens §§ 104 og 105 og disse rom har en større utstrekning enn $\frac{1}{3}$ av bygningens grunnflate.

15 mars. **Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.**

I henhold til § 3 i lov om bygningsvesenet av 22 februar 1924 approberes som gjeldende inntil videre den av Elverum Leirs bygningskommunestyre, Hedmark fylke, i møte 20 februar 1940 vedtatte vedtekt til bygningslovens § 93.

Vedtekten lyder så:

1. Alle bygninger som ikke oppføres av tre skal ha ildfaste etasjeskillere. Dette gjelder dog ikke beboelseshus med mindre grunnflate enn 150 m² og ikke flere enn 2 etasjer som oppføres utenfor murtvangsstrøk.
2. Hus med 3 eller flere etasjer skal ha brannsikker innredning. Loftsbuer skal utføres med nettingvegger.
3. Hus med 5 eller flere etasjer skal ha ildfast tak. Varetak over flatt tak kan tillates utført som tretak med ildsikker tekning.
4. Både under punkt 1, 2 og 3 gjelder det at kjeller og loft regnes med i etasjetallet når det er innredd rom som nevnt i bygningslovens §§ 104 og 105 og disse rom har en større utstrekning enn $\frac{1}{3}$ av bygningens grunnflate.

16 mars. **Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.**

I henhold til § 19 i lov om brannvesenet av 15 august 1908, jfr. kongelig resolusjon av 4 juni 1920, stadfestes som gjeldende inntil videre Trondheim bystyres vedtak i møte 23 februar 1940 om sånn endring i § 6 punkt a 1 i hovedregler for feievesenet i byen:

For hver skorstein (spiss, loddpipes, kamin) som går gjennom

1 etasje	kr. 1,05
2 etasjer	» 1,50

3 etasjer	 kr.	1,90	16 mars.
4 »	 »	2,30	
5 »	 »	2,45	
6 »	 »	2,65	
7 »	 »	2,80	

Skriv frå Arbeidsdepartementet.

I medhald av § 67 i brannlova frå 15 august 1908 stadfester departementet som gjeldande til vidare lemping i § 15 i nemnde lov for Stranda brannstrok, Møre og Romsdal fylke, slik at det skal verta feidd 4 gonger om året i staden for 5.

Departementet at Ytre Arna brannkommune i Haus herad, Hordaland fylke, skal verta utvida i samsvar med vedtak om dette av heradstyret i møte 15 april 1939 og av brannkommunestyret i møte 5 mai s. s. Grensone for brannkommunen vert beretter dei same som er fastsett i departementet sitt skriv frå 4 mars 1939 for Ytre Arna bygningastrok.

Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.

I henhold til § 3 i lov om bygningvesen av 22 februar 1924 approberes som gjeldende iuntil vidare det av Sarpesborg bystyre i møte 14 desember 1939 vedtatte tillegg til vedtekt til bygningslovens § 32 om betalingsregulativ for oppmålingsforretningene.

Samtidig oppbeves annet punktum i den pågældende vedtekt til § 57 og det hittil gjeldende betalingsregulativ, stadfæstet ved skrivelse av 20 november 1920.

Tillegget lyder så:

For oppmålingsforretninger i henhold til bygningslovens § 57 erlægges følgende betaling:

1. Når arealet er inntil 1 000 kvm kr. 50

Hertil legges for hver overskytende 1 000 kvm

eller deler deraf inntil og med 5 000 kvm 10

og videre for hver overskytende 5 000 kvm

eller deler deraf 5

2. Oppmålingsforretning for deling av lottet betales på samme måte.

3. Gjenpart av målebrev betales med

Gebyrene inngår i bykassen, og skal betales for utarbeidelse etter oppgave fra bygningssjefen.

Skrivelse fra Arbeidsdepartementet.

I henhold til § 65 i lov om brann av 15 august 1908, jfr. regjeringens resolusjon av 13

Utgifter: Byråsjef C. Lampe.

beretter departementet at nemnde lov med undertak av dens kap. IV og V skal